

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Билтен

Интернет адреса на Министерството за финансии на Република Македонија
<http://www.finance.gov.mk/>

Интернет адреса на Управата за јавни приходи
<http://www.ujp.gov.mk/>

Интернет адреса на Царинската управа на Република Македонија
<http://www.customs.gov.mk/>

Интернет адреса на Македонската берза за долгорочни хартии од вредност
<http://www.mse.org.mk/>

Интернет адреса на Комисијата за хартии од вредност
<http://www.sec.gov.mk/>

Интернет адреса на Државниот завод за статистика
<http://www.stat.gov.mk/>

Интернет адреса на Централниот регистар на Република Македонија
<http://www.crm.org.mk/>

Скопје, јули/август 2007

СОДРЖИНА

АКТУЕЛНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Краткорочни економски движења – август 2007 година	8
Берзански показатели	16
Депозити на населението и претпријатијата кај банките	19
Вкупен надворешен и јавен долг на Република Македонија	20
Аaktuелни вести од Република Македонија	23
Вести од регионот	34
Позначајни активности за подобрување на функционирањето на јавната администрација	38

СТАТИИ

Академик Таки Фити – Механизми на оптимална алокација на ресурсите	42
М–р Ленче Николова–Гогова – Екстерната финансиска задолженост	48

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Табела 1: Република Македонија – Основни макроекономски индикатори	58
Табела 2: Одбрани макроекономски индикатори во одделни транзициони економии	58
Табела 3: Бруто домашен производ (реални стапки на раст)	59
Табела 4: Основни краткорочни економски трендови	60
Табела 5: Бруто домашен производ според производен метод	62
Табела 6: Бруто домашен производ според расходиен метод	62
График 1: Бруто домашен производ	63
График 2: Инфлација (просечни стапки во %)	63
График 3: Инфлација (на крај на година во %)	64
График 4: Надворешно–трговска размена	64
Табела 7: Платен биланс на Република Македонија	65
Табела 8: Надворешно–трговска размена по земји	66
Табела 9: Буџет – Централна државна власт	68
Табела 10: Функционална класификација на расходите на Централниот буџет	69
График 5: Функционална класификација на расходите 2006 година	69
Табела 11: Буџет на Република Македонија (Централен буџет и буџети на фондови)	70
Табела 12: Фонд за пензиско и инвалидско осигурување	72
Табела 13: Фонд за здравствено осигурување	73
Табела 14: Агенција за вработување	74
Табела 15: Фонд за магистрални и регионални патишта	75
Табела 16: Надворешен долг на Република Македонија	76
Табела 17: Македонска берза	78
Кредитни линии за мали и средни претпријатија	82
Други проекти за поддршка на мали и средни претпријатија	89

Снимил: Милан СТРЕЗОВСКИ

ПОЧИТУВАНИ,

Се ближи крајот на 2007 година, но и покрај тоа, во Владата континуирано работиме со цел создавање подобра бизнис клима, повисок економски раст и животен стандард на граѓаните на Република Македонија. Во моментот, во Министерството за финансии, покрај бројните активности, сме фокусирани на измени на буџетскиот процес, со цел поквалитетно и поцелисходно управување со јавните пари.

Намера на Владата на Република Македонија е во континуитет да води дисциплинирана фискална политика, со ставање акцент на поголемо исполнување на капиталните инвестиции, а во согласност со критериумите од Мастрихт, заради потребата од приближување на политиките кон стандардите на ЕУ.

Како реформи што се спроведуваат и ќе се интензивираат во овој сегмент се реформите на буџетскиот процес изразени преку:

- Зголемување на фискална одговорност, отчетност и транспарентност;
- Унапредување на буџетскиот процес, со понатамошно подобрување на буџетското планирање и извршување;
- Подобро планирање и искористување на капиталните расходи;

- Целосно усогласување на дефинициите и нивна конзистентност со пошироко меѓународно прифатени методологии за фискално планирање и известување (прифаќање на ЕСА 95);
- Подобра координација меѓу централната и локалната власт.

Основните причини за измените и дополнувања на Законот за буџетите произлегоа од потребата за понатамошно усогласување на законската регулатива од областа на буџетското работење со регулативите на Европската унија кои ја регулираат споменатата материја. Постојниот Закон за буџетите е базиран на повеќе основни цели и начела на управување со буџетот, но преостанува обврската за примена на сите начела на кои се засновани буџетите на земјите членки, односно земјите кандидати за членство во Европската унија. За таа цел, со предложените измени и дополнувања на Законот за буџетите во целост се опфаќаат целите и начелата на современиот буџет. Со предлог измените и дополнувања на Законот за буџетите, исто така, се дефинира соодветна терминологија и се утврдуваат постапки со кои Законот за буџетите станува инструмент кој овозможува повеќегодишно буџетирање, односно доследна реализација на развојната цел на буџетот.

Дефинирањето на одредбите со кои се регулира планирањето и извршувањето на буџетите, е извршено согласно Регулативата (ЕЗ, Евроатом) бр.1605/2002 и 1995/2006 на Советот за финансиската регулатива, применлива на општиот Буџет на Европските заедници, со што е дадена законска рамка за примена на основните начела при извршување на буџетите (сеопфатност, специфичност, буџетска рамнотежа, економичност, ефикасност, ефективност, транспарентност и сигурно финансиско управување), односно, начелата на кои се засновани буџетите на земјите членки и земјите кандидати за членство во Европската унија.

Воедно, со измените и дополнувањата на Законот за буџетите се предлага и современа постапка за управување со буџетските средства, со која за првпат на буџетските корисници им се дава можност одобрените средства во програмите и потпрограмите на развојниот дел на буџетот во тековната година, доколку нема да се искористат во текот на фискалната година, да можат да ги пренесуваат во износ од 50% како одобрени средства за наредната фискална година. Ваквата мерка ќе овозможи зголемено трошење на Јавните расходи, а особено во делот на капиталните инвестиции, каде во 2007 година забележуваме незадоволителни резултати.

Со Законот се предлага и измена во содржината на Буџетот на Република Македонија, кој ќе содржи: општ, посебен и развоен дел. Во развојниот дел на Буџетот ќе бидат прикажани среднорочни планови за програмите на буџетските корисници, наменети за развојни инвестиции, одобрени од Владата на Република Македонија.

Со Законот се воведуваат и измени во буџетскиот процес, односно во фазите на подготовка и усогласување на предлог буџетот. Во процесот на подготовка на буџетот се воведува нова фаза – подготвување на планови на програми за развој, кои претставуваат среднорочен приказ на програми кои се наменети за развојни инвестиции и кои ги изготвуваат буџетските корисници на извршната власт и фондовите. Буџетските корисници на извршната власт по добивањето на Циркуларот, пристапуваат кон подготовка на предлог план на програми за развој и истиот го доставуваат до Владата на Република

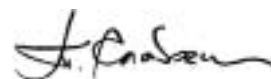
Македонија. Владата на Република Македонија одлучува по предлозите на плановите на програми за развој на буџетските корисници на извршната власт и фондовите, во согласност со нејзините стратешки приоритети и изготвува листа на одобрени планови на програми за развој, која ја доставува до сите буџетски корисници на извршната власт и фондовите. Одобрениот план на програми за развој, буџетските корисници на извршната власт и фондовите го доставуваат како составен дел на предлогот на буџетското барање до Министерството за финансии.

Новина која се воведува со предложените измени и дополнувања претставува и постапката на преговарање/усогласување на буџетското барање помеѓу раководителот на буџетскиот корисник и Министерството за финансии, како и обврската на министерот за финансии при доставувањето на Предлог буџетот на Република Македонија да ја извести Владата на Република Македонија за неусогласените буџетски барања.

Наведеното дополнување е законско нормирање на досегашната пракса, за извршувањето на Буџетот на Република Македонија да се донесува посебен закон. Во одредбите со кои се регулирани функциите на Трезорот, направени се дополнувања со кои се проширува опфатноста на надлежностите на Трезорот и тоа во насока на создавање на законски основ за: задолжување на сметки во рамки на трезорска главна книга, врз основа на договорни овластувања и во случај на исправка на грешка од страна на трезорот, за управување со ликвидноста на сметките во рамки на трезорската главна книга, како и запирање со извршување на одредени плаќања на буџетските корисници и единки корисници на централната власт, во случај на констатирани нарушувања на финансиската дисциплина и во услови на нарушување на проектираната ликвидност на Трезорската сметка. Овие дополнувања се извршени како резултат на согледувањата во досегашната пракса од основањето на Трезорот (2002 година) и тие се со цел да овозможат поголема ефикасност на истиот.

Ваквите измени во буџетскиот процес, дефинитивно ќе придонесат за поквалитетно управување со јавните пари.

Ваш Министер,
Д-р Трајко Славески

**АКТУЕЛНИ ЕКОНОМСКИ
ДВИЖЕЊА**

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

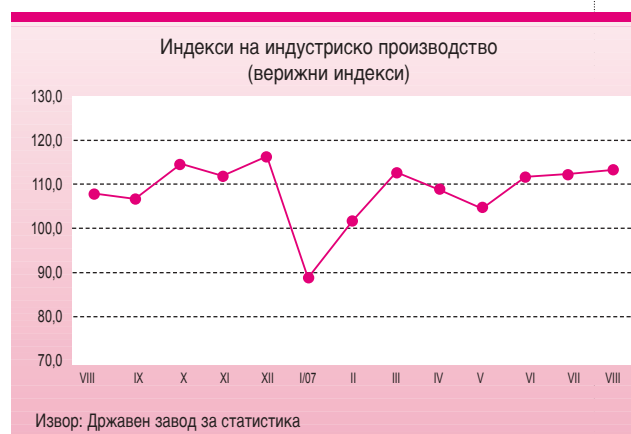
август 2007

- Пораст на индустриското производство за периодот јануари–август 2007 од 2,5% во однос на истиот период од претходната година
- Пораст на трошоците на живот за периодот јануари–август 2007 година од 1,1% во однос на истиот период од претходната година
- Зголемување на физичкиот обем на извозот за 14,8%, а во доларска вредност за 41,8%; Зголемување на количинскиот увоз на стоки од 20,4%, а вредносно од 27,5%
- Намалување на вкупниот јавен долг на Република Македонија на крајот на август за 13,4% во однос на 2006 година
- Суфицит на Централниот Буџет од 9.207 милиони денари (2,8% од БДП) во периодот јануари–август 2007 година
- Силен раст на депозитниот потенцијал на банките на годишна основа од 33,2%, придружен со раст на кредитите на приватниот сектор од 38,3%
- Силен пораст (25,5%) на бројот на новорегистрирани работни договори во однос на истиот период од минатата година

1. РЕАЛЕН СЕКТОР

1.1. Кумулативниот индекс на индустриското производство за периодот јануари–август 2007, во однос на истиот период од претходната година, забележа пораст од 2,5%.

Притоа, во август 2007 година, индексот на индустриското производство е зголемен за 1,0% во однос на август 2006 година, и за 1,1% споредено со претходниот месец.

Анализирано по сектори, кумулативниот раст на индустриското производство во анализираниот период се должи на зголеменото производство во секторот Вадење руди и камен од 17,7% и растот на Преработувачката индустрија од 4,3%. Сепак, и покрај силниот раст во овие два сектори, намаленото производство во секторот Снабдување со електрична енергија, гас и вода од 14,4% на годишно ниво, негативно влијае врз целокупниот индекс на индустриско производство. Во рамки на Преработувачката

индустрија, која има најголемо учество во вкупниот индекс (83,94%), главни носители на растот се производството на прехранбени производи и пијалаци со раст од 7,0%, нафтената индустрија со раст од 4,1%, производството на основни метали со раст од 40,5%, како и производството на машини и уреди, неспомнати на друго место со 46,6%.

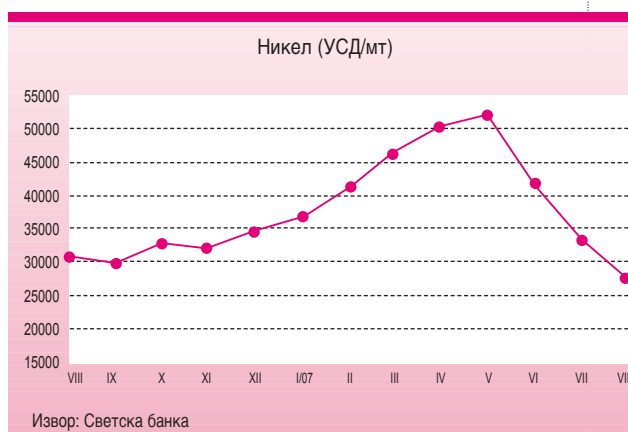
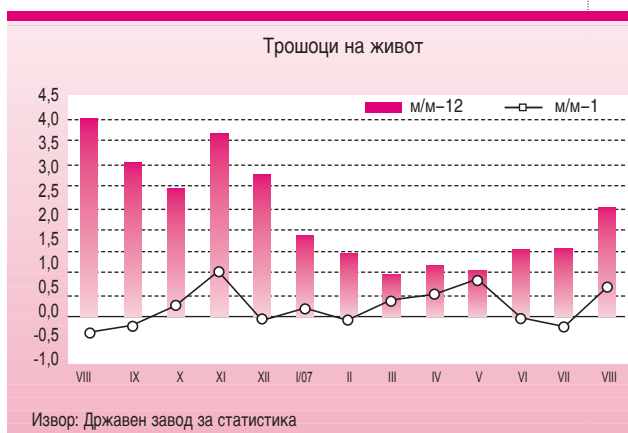
1.2. Кумулативниот индекс на трошоци на живот за периодот јануари-август 2007, во однос на истиот период од претходната година, забележа пораст од 1,1%.

Во август 2007 година, трошоците на живот забележаа пораст од 2,2% на годишна основа (во однос на истиот месец од претходната година), додека месечниот пораст изнесува 0,6%.

Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалаци за едно четиричлено домаќинство за месец август 2007 година, пресметана врз основа на цените на мало, изнесува 10.432 денари и во однос на претходниот месец е повисока за 1,5%.

Индексот на цените на мало во август 2007 година, во однос на претходниот месец, е повисок за само 0,4%, додека на годишна основа (во однос на истиот месец од претходната година) забележа зголемување од 2,6%. Пораст на индексот на цените на мало во август 2007 година, во однос на истиот месец лани е забележан во групата земјоделски производи за 9,7%, индустриски производи за 3,3%, непрехранбени индустриски производи за 3,8%, прехранбени производи за 3,8% и индустриско-прехранбени производи за 2,3%.

1.3. Во август 2007 година, движењата на светските стокови берзи беа стабилни, без поголеми потреси, особено кај производите кои се во нашиот фокус на интерес, освен никелот.

Притоа, цените на најзначајните производи главно забележаа зголемување или го задржаа истото ценовно ниво. Раст на берзанските цени е евидентиран кај јагнешкото месо и оловото.

По неколку месечен раст, цената на никелот во август 2007 година забележа намалување од 17,2% и достигна вредност од 27,652 САД долари за еден метрички тон.

2. НАДВОРЕШЕН СЕКТОР

2.1. Во периодот јануари-август 2007 година вкупната надворешно-трговска размена, во доларска вредност, забележа висок пораст од 33%

во однос на истиот период минатата година. Притоа, физичкиот обем на извозот е зголемен за 14,8%, а неговата вредност достигна 2.105,5 милиони долари, што претставува пораст од 41,8%. Зголемувањето на количинскиот увоз на стоки изнесува 20,4%, а неговата вредност оствари износ од 3.027,2 милиони долари, или пораст од 27,5%. При вакви движења, дефицитот во размената, остварен во овој период забележа пораст од 3,7% во однос на истиот остварен до крајот на август 2006 година.

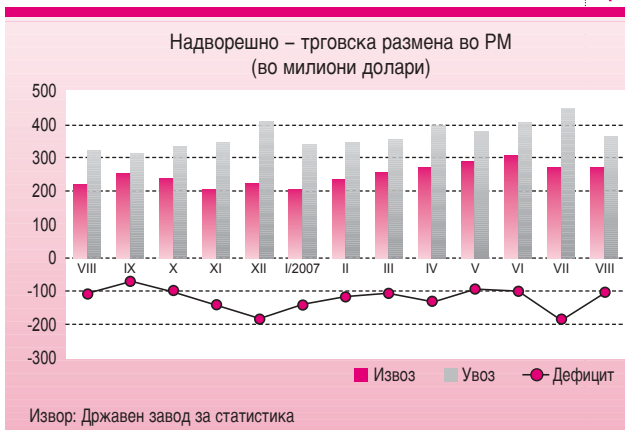
Поголемиот извоз остварен во осумте месеци од оваа година, пред се е резултат на зголемениот извоз на железо и челик (стапка од 120%), облека (17%), овошје и зеленчук (24%), метална руда и метални отпадоци (73%), пијалоци (23%), изработка од неметални минерали (58%), обувки (55%), изработки од метал (56%) итн.

2.2. Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во осумте месеци се: железо и челик со 41,5%, облека 18,2%, пијалоци и тутун 6%, нафта и производи од нафта 4,2%, овошје и зеленчук 3,8%, метална руда и метални отпадоци 3,6%. Овие шест групи производи сочинуваат околу 77% од вкупниот извоз на државата.

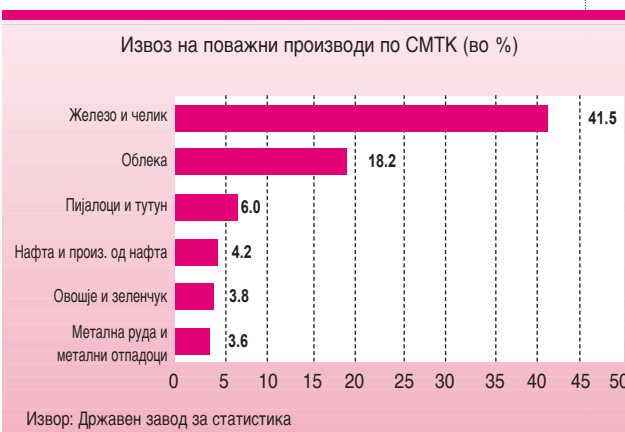
Најголем дел од увозот на стоки во август оваа година отпаѓа на: железо и челик (47,6 мил. долари), нафта и производи од нафта (44,2 мил. долари), текстилни предива и слично (24,8 мил. долари), метална руда и метални отпадоци (15,5 мил. долари), друмски возила (13,5 мил. долари) итн.

2.3. Во периодот јануари-август 2007 година, околу 67% од вкупно извезените стоки се пласирани на пазарот на Европската Унија (ЕУ27), а 50% од вкупно увезените стоки во Република Македонија се со потекло од оваа интеграција. Извозот во Европската Унија е поголем за 57%, а увозот е зголемен за 20% во однос на истиот период од 2006 година. Во анализираниот период, јануари-август 2007 година, околу 80% од тргов-

скиот дефицит на земјата е остварен во трговската размена со Русија, Кина, Полска, Турција и Индонезија.

2.4. Според валутната структура, во периодот јануари-август 2007 година, извозот во евра бележи зголемување за 187 милиони евра (21%), а делот од извозот реализиран на „доларскиот пазар“ бележи значително зголемување за 281 милиони долари (78%).

2.5. Надворешниот долг на Република Македонија на крајот на август 2007 година изнесува 2.271 милиони долари и, во споредба со крајот на 2006 година, е намален за 76 милиони долари, што се должи на поголемиот износ на отплатата на долгот во однос на користените средства.

НАДВОРЕШНО - ТРГОВСКА РАЗМЕНА на Република Македонија
(по валути)

извоз	I-VIII 2006					I-VIII 2007					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во %)
	валута	000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари	структура во %	000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари		
EUR	1.488	892.622.903	61,1915	54.620.934.369	74,7	1.746	1.080.621.548	61,1766	66.108.752.193	68,7	187.998.645	21,1
USD	494	362.282.020	49,3786	17.888.978.953	24,5	530	643.711.070	45,7235	29.432.723.109	30,6	281.429.050	77,7
EUR+USD	1.982			72.509.913.322	99,2	2.276			95.541.475.303	99,3		
Вк. извоз	1.986			73.099.362.856	100,0	2.280			96.186.409.446	100,0		31,6

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

Од аспект на должници, надворешниот долг на јавниот сектор изнесува 1.379 милиони долари, и во споредба со состојбата во 2006 година е намален за 228 милиони долари, како резултат на предвремената отплата на долгот кон мултилатерални и билатерални кредитори. Во рамките на долгот во јавниот сектор, намалување во однос на 2006 година е забележано кај долгот на Централната Влада и јавните фондови, додека кај јавните претпријатија е зголемен. Надворешниот долг во приватниот сектор изнесува 893 милиони долари и во споредба со 2006 година е зголемен за 153 милиони долари, како резултат на зголемувањето на долгот во небанкарскиот приватен сектор и приватните банки.

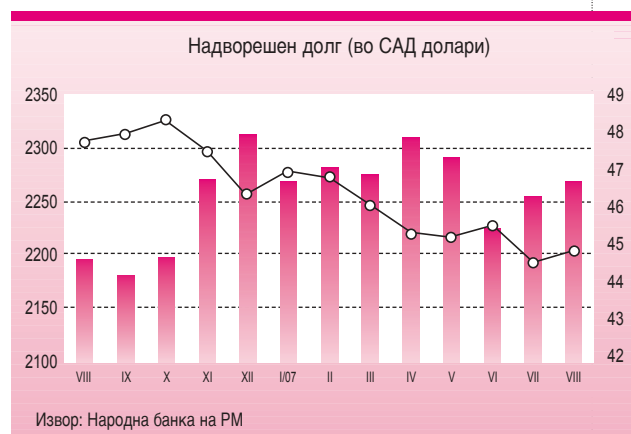
2.6. За првите осум месеци од оваа година, повлечени се средства во износ од 278 милиони долари, од кои 218 милион долари во приватниот сектор.

Во овој период склучени се нови кредити во износ од 298 милиони долари, од кои 265 милиони долари во приватниот сектор. Редовното сервисирање на обврските продолжува и понатаму, при што за првите осум месеци од 2007 година, сервисирани се 466 милиони долари, од кои 419,8 милиони долари главница.

2.7. Вкупниот јавен долг на Република Македонија пресметан врз основа на Законот за јавен долг, на крајот на август изнесуваше 2.071 милиони долари и во однос на 2006 година е намален за 13,4%.

Надворешниот јавен долг бележи континуирано намалување, и на крајот на август оваа година е намален за 17,2%, додека внатрешниот јавен долг бележи зголемување од 3,6% во споредба со крајот на 2006 година.

2.8. Состојбата на краткорочниот долг на крајот на август 2007 година изнесуваше 176,3 милиони долари и во целост се однесува на приватниот сектор, и тоа по основ на финансиски кредити.

3. ФИСКАЛЕН СЕКТОР

3.1. Во периодот јануари - август 2007 година, вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваат 49.687 милиони денари (14,9% од БДП), што претставува зголемување од 22,9% во однос на истиот период од минатата година. Ваквото зголемување на приходите се должи на зголемената

наплата на даночните приходи, но и на неданочните приходи поради уплатата на дивидендата од Телеком за 2005 година (2.873 милиони денари).

Даночните приходи во овој период се реализирани во износ од 44.239 милиони денари, што претставува зголемување од 16,7% во однос на периодот јануари-август минатата година.

Учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во осумте месеци од 2007 година изнесува 48,6%, а на акцизите 18,5%, при што, од овие два даноци се остварени приходи од 29.707 милиони денари (8,9% од БДП).

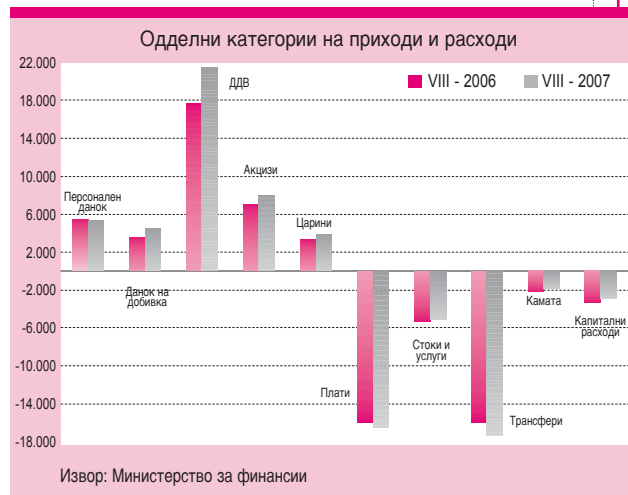
Гледано по одделни категории, приходите од ДДВ забележаа пораст од 22,8%, акцизите од 12,8%, данокот на добивка од 24,3% (и покрај намалената даночна стапка), приходите од царина се зголемени за 7,9%, додека приходите од персоналниот данок се намалија за незначителни 1,2% споредено со истиот период лани, како резултат на намалената и унифицирана даночна стапка. Неданочните приходи се зголемени за 2,6 пати, главно поради средствата од дивидендата на Телеком.

3.2. Во првите осум месеци од 2007 година, вкупните расходи на Централниот буџет изнесуваа 40.480 милиони денари (12,1% од БДП), што е повеќе за 2,2% во однос на истиот период од 2006 година.

Најголеми расходни ставки се трансферите (16.146 милиони денари) и платите и надоместоците (15.210 милиони денари). Во вкупните расходи на Централниот буџет, расходите за плати и надоместоци во овој период учествуваат со 37,6% и, во однос на истиот период лани, тие се зголемени за 4,3%.

Расходите за стоки и услуги се извршени во износ од 4.869 милиони денари, односно имаат поголемо остварување во споредба со 2006 година за 2,3%.

Во делот на трансферите, во овој период се потрошени 8,2% повеќе средства споредено со 2006 година и претставуваат најголема расходна ставка.

Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се извршени во износ од 6.758 милиони денари или за 966 милиони денари повеќе (16,7% зголемување). Каматите се реализирани во износ од 1.543 милиони денари, што е помалку за 8,0%.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи изнесуваат 2.712 милиони денари, што е намалување за 17,5% во споредба со истиот период 2006 година и претставува само 26,3% од годишниот план.

3.3. Оттука во периодот јануари-август 2007 година остварен е суфицит на Централниот Буџет од 9.207 милиони денари (2,8% од БДП), додека суфицитот на консолидираниот буџет изнесува 9.870 милиони денари (3,0% од БДП).

4. МОНЕТАРЕН СЕКТОР

4.1. Во август 2007 година, примарните пари изнесуваа 33.299 милиони денари и на месечно ниво се намалени за 9,4%, како резултат на намалената побарувачка за готови пари, додека на годишно ниво забележаа пораст од 22,1%.

Од аспект на ликвидност, девизните трансакции на НБРМ (реализиран нето – откуп на девизи на девизниот пазар), претставуваа креирање на

ликвидност, а преку благајничките записи се вршеше повлекување на ликвидност.

Во август 2007 година, просечната каматна стапка на благајничките записи, изнесуваше 5,11%, односно месечно намалување за 0,02 процентни поени, додека просечните месечни пондерирани каматни стапки на државните записи со рочност од три и шест месеци изнесуваа 5,41% и 5,54%, соодветно, и забележаа незначително намалување во однос на јули, односно (0,03% и 0,02%, соодветно).

4.2. Побарувачката на готовите пари во оптек забележа годишен пораст од 10,5%, а во однос на претходниот месец се намали за 1,8%.

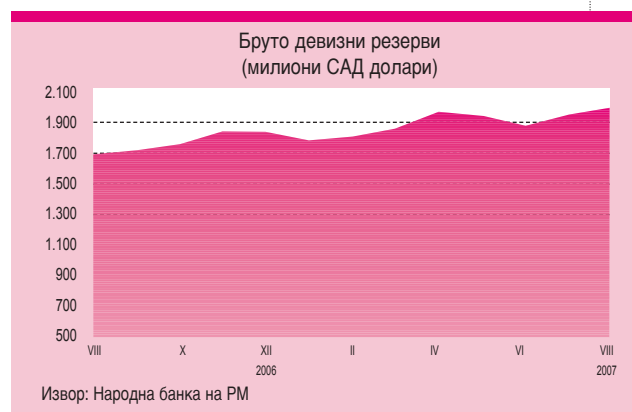
Монетарниот агрегат М1 на годишна основа забележа пораст од 22,4%, што во целост се должи на зголемената побарувачка на готови пари. Ваквите движења, како и интензивниот пораст на вкупните депозити, резултираа со годишен пораст кај пошироките монетарни агрегати М2 и М4 од 29,3% и 30,5%, соодветно.

4.3. И понатаму продолжува растечкиот тренд на вкупниот депозитен потенцијал, така вкупниот депозитен потенцијал на комерцијалните банки во август 2007 година на годишна основа забележа пораст од 33,2%. Кредитите на приватниот сектор забележаа годишен пораст од 38,3%, при што од аспект на валутата, придонесот на денарските кредити и понатаму ја задржува доминантната позиција во порастот на кредитната активност на банките.

4.4. Во каматната политика на комерцијалните банки и во август не беа забележани неколку позначајни промени. Имено, просечните пондерирани каматни стапки на денарските кредити изнесуваа 10,1%, односно намалување за 0,6 процентни поени во однос на крајот на 2006 година, а каматните стапки на девизните кредити изнесуваа 8,5%, при што го задржаа нивото од декември 2006 година. Просечните пасивни каматни стапки на денар-

ските депозити изнесуваа 5,0%, што во однос на декември 2006 година претставува пораст од 0,6 процентни поени, додека каматните стапки на девизните депозити изнесуваа 1,9%, односно, пораст од 0,1 процентен поен во споредба со крајот на 2006 година.

4.5. Реализираниот нето откуп на девизни средства од страна на НБРМ придонесе за натомошен пораст на бруто девизните резерви. На крајот на август 2007 година тие достигнаа ниво од 2.021,6 милиони долари, односно во споредба со декември 2006 година се зголемени за 156 милиони долари.

Во текот на август 2007 година, при интервенциите на девизниот пазар, НБРМ продаде 7,1 милиони долари и откупи 58,4 милиони долари, со што нето ефектот беше откупени 51,3 милиони долари.

5. СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР

5.1. Во период јануари-август 2007 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 118.076 засновани нови работни односи (неопределено време, определено и сезонски).

5.2. Во август 2007 година бројот на невработените лица изнесува 361.840, што споредено со

јули 2007 година претставува намалување за 0,69%. Од нив 76.001 (21%) евидентирани невработени лица се изјасниле дека се пријавуваат само за остварување на правото на здравствено осигурување, а останатите активно бараат работа. Во однос на истиот месец од минатата година, бројот на невработените лица е зголемен за 40.893 или 12,7%. Најголем процент од невработените, односно 67,1% се од урбани средини (градско население), а 58,5% се мажи.

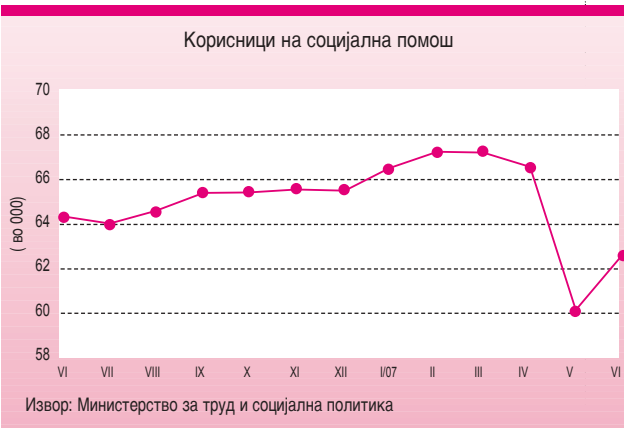
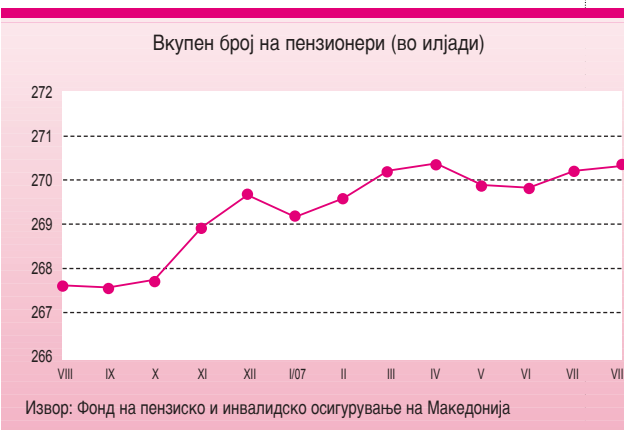
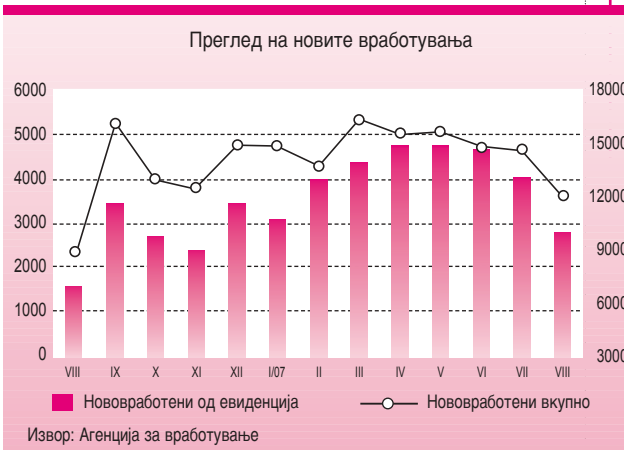
Во однос на образовната структура, нема поголеми промени, што значи дека 51,6% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, 24,7% со средно стручно образование, 16,6% се квалификувани и високо квалификувани работници, а оние со вишо и високо образование учествуваат со 7%.

Приливот на лица во регистарот на Агенцијата за вработување во август 2007 година изнесува 7.166 лица, додека како одлив на лица од Агенцијата се регистрирани 9.677 лица (35,4% од одливот се однесува на нови засновани работни односи, додека 64,6% се однесува на бришење од евиденцијата по законски основи).

5.3. Во август 2007 година, во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се евидентирани 270.308 пензионери, што е скоро на истото ниво како претходниот месец, а споредбено со август лани претставува пораст од само 1%. За исплата на пензии, во овој месец се потрошени 2.087,4 милиони денари, што претставува 0,63% од БДП.

Во август 2007 година, вредноста на просечната пензија изнесуваше 7.834 денари, што на годишно ниво претставува пораст од 2%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена нето плата во јули 2007 година (последен расположлив податок) изнесува 54,2%. Овој сооднос помеѓу просечната пензија и просечната плата бележи пад од 0,25 процентни поени споредено со претходниот месец.

5.4. Бројот на корисници на социјална помош во јуни (последни расположливи податоци) на

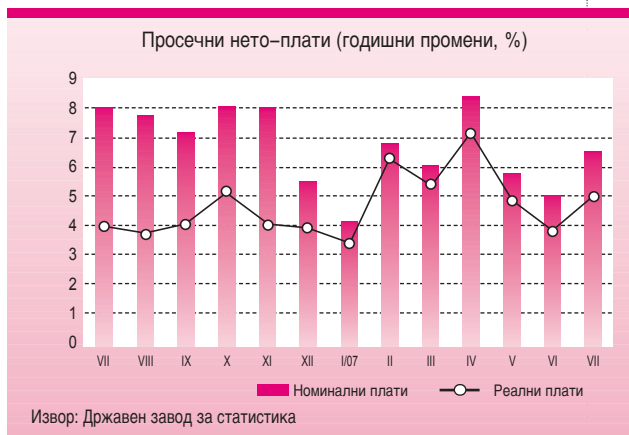

месечна основа е зголемен за 4,1%. Имено, за исплата на социјална помош се потрошени 141,1 милиони денари за 62.576 домаќинства. Притоа, овој број на годишна основа е намален за 1.826 домаќинства, или 2,8%. За помош по основ на туѓа нега, во јуни се потрошени 67,4 милиони денари за 19.284 лица. Како корисници на постојана парична помош, во овој месец се регистрирани 5.101 лице и за

нив се потрошени 16,5 милиони денари, додека здравствена заштита користат 5.004 лица (лица кои не користат заштита по други основи).

5.5. Кумулативно, во периодот јануари-јули 2007 година (последни расположиви податоци) споредено со истиот период од 2006 година, забележан е пораст на просечната номинална и реална нето плата за 6,1% односно 5,2%. Во јули 2007 година просечната месечна нето-плата по вработен изнесуваше 14.300 денари, што на месечна основа претставува номинален раст од 0,4%, додека пак на годишна основа растот изнесува 6,5%. Процентот на невработени кои не примиле

плата во месец јуни се намали на 11,9%, и претставува пад од 2,2 процентни поени во однос на јуни претходната година.

1) Споредбата се врши со просечната плата од претходниот месец, бидејќи податоците за плати се објавуваат со еден месец задоцнување.

БЕРЗАНСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

По сумирањето на полугодишните резултати остварени на Берзата, заклучокот е дека прометот на Македонската берза на хартии од вредност, спореден со истиот шестмесечен период лани, е зголемен за повеќе од три пати. Така, негативниот тренд што беше евидентиран во јуни полека се амортизира.

Почетокот на второто полугодие ветува профитабилни денови, раздвижување на Берзата и пораст за прометот на Берзата. Раздвиженоста на берзанскиот пазар се должи и на зголемениот број на заинтересирани од двете страни на берзанското тргувањето, а се формираа и три нови брокерски куќи-членки на Македонската берза на хартии од вредност.

Нагорниот тренд и достигнувањето на нови рекорди во тргувањето во првото полугодие на 2007 се забележува и кај цените на акциите и во вкупниот промет. Македонските компании, пак прикажаа многу подобри финансиски резултати за првото шестмесечие во споредба со истиот период во 2006 година.

Така, според Полугодишниот извештај на Берзата, најголем промет од 11,3 милијарди денари е остварен преку блок трансакции. Од продажбата на државниот капитал бил реализиран промет од 6,2 милијарди денари, додека преку класичното тргување биле свртени 4,5 милијарди денари.

Рејтинг агенцијата Fitch, во август го објави кредитниот рејтинг на Македонија. Според оценката на оваа рејтинг агенција Република Македонија има подобрен долгорочен кредитен рејтинг и тоа од „ББ+ рејтинг со стабилен изглед“ во „ББ+ рејтинг со позитивен изглед“. Ова е позитивно и од аспект на берзанското тргување бидејќи подобрениот кредитен рејтинг ќе придонесе за привлекувањето на странските инвеститори во нашата земја и позитивни движења на берзанските показатели.

На Македонската берза на хартии од вредност во јули 2007 година се забележуваат движења во различна насока од недела во недела. Така, во првата и втората недела, прометот на Берзата бележи

висок пораст. Во третата недела прометот се соочува со големо опаѓање, за последната недела од овој месец да се одбележи со благ пораст на истиот.

Првата половина од август 2007 година се карактеризира со голема раздвиженост на Македонската берза на хартии од вредност. Прометот, МБИ-10 и цените на акциите бележат нагорен тренд, но сепак во втората половина на месецот оваа еуфорија спласна и состојбата на Берзата се стабилизира, па дури започнува и надолен тренд на цените на акциите. Сепак, крајот на овој месец го одбележи пораст на МБИ-10, кога тој достигна рекордна вредност од 10.057,77 денари.

Во август 2007 година, прометот на Македонската берза за хартии од вредност остварен по пат на класично тргување изнесува 3.184 милиони денари, што всушност претставува пораст од 101,16% во однос на јули. За илустрација, прометот остварен преку класичното тргување во јули 2007 година бележи месечен пораст од само 3,34% во однос на јуни и изнесува 1.583 милиони денари.

Анализата на прометот реализиран преку класичното тргување во август 2007 година, открива дека тој се должи на значајно зголеменото тргување со акциите. Прометот остварен преку класично тргување со акции во август 2007 година е зголемен за дури 110,21% во однос на јули и изнесува 3.126 милиони денари.

Прометот остварен преку блок трансакциите на Берзата во август 2007 година изнесува близу 255 милиони денари и бележи пад од 80,08% на месечно ниво. Сосема спротивна ситуација забележуваме во јули, кога прометот реализиран преку блок трансакциите бележи огромен пораст од 800,94% во однос на претходниот месец.

Во август 2007 година прометот на државниот сегмент изнесува 42,5 милиони денари за тргување со акции и 3,1 милион денари за уделите. Вкупниот промет на Македонската берза за хартии од вредност во август 2007 година, како резултат на прометот остварен при класично тргување и блок тран-

сакции, изнесува 3.485 милиони денари и во однос на јули забележа пораст од 21,73%.

Странските инвеститори во август 2007 година, учествувале со 21,59% во вкупниот промет остварен на официјалниот пазар на Македонската берза. Ова учество претставува благо зголемување од 0,16% во однос на јули.

Просечниот дневен промет во август 2007 година изнесува 151,6 милиони денари, што претставува голем пораст на месечно ниво, и тоа од 110,74%. Во периодот јуни-јули 2007 година, пак, просечниот дневен промет забележа месечен пад од 1,36%. Просечниот дневен број на трансакции на Македонската Берза на хартии од вредност за месец август изнесува 671 и истиот значи пораст од 84,34% на месечна основа.

Во случајот на обврзниците, продолжува трендот на опаѓање на прометот. Така, прометот остварен преку класичното тргување со обврзниците во август 2007 година изнесува 58,2 милиони денари, т.е. бележи пад од 39,27% во однос на јули. Прометот на обврзници од старо девизно штедење во август 2007 година изнесува 7,1 милиони денари, додека просечната цена забележа 87,20% од номиналната вредност и споредено со јули е поголема за 0,20%. Во јули 2007 не се тргуваше со обврзниците од првата емисија, но тие во август забележаа промет од 3,3 милиони денари, и цена од 81,80% од нивната номинална вредност.

Обврзниците за денационализација од втората емисија забележаа просечна цена од 83,50% од номиналната вредност, а со тоа забележа пораст од 1,1% на месечно ниво. Просечната цена на обврзници за денационализација од третата, четвртата, петтата и шестата емисија, на месечно ниво бележи благо опаѓање. Така, обврзниците за денационализација од третата емисија во август забележаа просечна цена од 82,30% од номиналната вредност, а со тоа забележа пад од 1,1% во однос на јули 2007 година. Просечна цена на обврзниците за денационализација од четвртата емисија во август 2007 година е за 2,40% пониска од истата во претходниот месец

и изнесува 80,20% од нивната номинална вредност. Просечната цена на обврзниците од петтата и шестата емисија, на месечно ниво опадна од 81,0% во јули на 79,20% во август, и од 79,10% во јули на 78,62% во август 2007 година, респективно.

Официјалниот берзански индекс (МБИ-10) како индикатор на движењето на цените на акциите, во август 2007 година изнесува 10.057,77 денари, со што забележа пораст од 25,38% на месечно ниво.

Анализирајќи ја структурата на прометот по пазарни сегменти, забележуваме дека најголемиот дел од прометот отпаѓа на официјалниот пазар. Така, прометот на официјалниот пазар во август 2007 година бележи учество од 76,47% во вкупниот промет на Берзата или 2.664 милиони денари во апсолутна вредност. Во овој период на редовниот пазар е остварен промет од 519,3 милиони денари, т.е. 14,9% од вкупниот промет на Берзата, додека блок трансакциите се приближно 255 милиони денари и со тоа забележаа учество од 7,32% во вкупниот промет остварен на Берзата.

Вкупниот промет на 10-те акции со најголемо учество на прометот на официјалниот пазар на Македонската Берза за хартии од вредност во август 2007 година изнесува 2.643 милиони денари. Најфреквентно беше тргувањето со акциите на Охридска Банка, кои достигнаа 387 милиони денари. Потоа следат Макпетрол-Скопје со промет од 264 милиони денари и Алкалоид-Скопје со промет од 252 милиони денари, чие учество во прометот изнесува 9,98% и 9,54%, респективно.

Најголем пораст на просечната цена на акциите во август 2007 година во однос на јули 2007 година остварија цените на акциите на: АДГ Маврово-Скопје, со просечен пораст на цената од 118,08% и просечна цена по акција од 2.794,60 денари, потоа Топлификација АД-Скопје и Бетон АД-Скопје чиј просечен пораст на цената изнесува 83,24% и 76,75% соодветно. Топлификација АД-Скопје достигна просечна цена по акција од 18.840,11 денари, а просечната цена по акција на Бетон АД Скопје изнесува 46.536,81 денар.

Во август 2007 година не се забележани некои позначајни опаѓања на цените на акциите. Најголем пад на просечната цена на акциите забележа цената на акциите на Фершпед АД– Скопје, која опадна за 15,9% и изнесува 329.665,77 денари. Пад ги карактеризираше и цените на акциите на Стопанска банка АД– Битола (1,69%) и ОХИС АД– Скопје (0,2%). Во август 2007 година, просечната цена по акција на Стопанска банка АД– Битола изнесува 12.614,71 денари, а просечната цена по акција на ОХИС АД– Скопје падна на ниво од 1.375,28 денари.

Анализата на сопственичката структура открива дека во август 2007 година, од десетте котираны акционерски друштва на Македонската берза за хартии од вредност кои го сочинуваат МБИ–10 индек-

сот, најголема застапеност на странски капитал во вкупната главнина има во: Макстил–Скопје (каде застапеноста на странскиот капитал е 81,19% од вкупната главнина на друштвото), Бетон–Скопје (со 64,93%) и Комерцијална банка (со 49,69%).

Вкупната пазарна капитализација во август 2007 година изнесува 363.170 милиони денари, што претставува месечен пораст од 11,59%. Во овој месец, пазарната капитализација на акциите на Македонската берза изнесува 342.968 милиони денари и во однос на јули истата година оствари пораст од 12,40%. Пазарната капитализација на обврзниците, пак, во август 2007 година бележи пораст од 0,04% на месечно ниво, и изнесува 21.202 милиони денари.

БЕРЗАНСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

	јули 2007	август 2007	% Промена
ПРОМЕТ (денари)			
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	1.582.839.651	3.184.014.142	101,16
АКЦИИ	1.486.981.632	3.125.800.357	110,21
ОБВРЗНИЦИ	95.858.019	58.213.785	-39,27
ПРОСЕЧЕН ДНЕВЕ ПРОМЕТ (денари)	71.947.257	151.619.721	110,74
ПРОСЕЧЕН ДНЕВЕН БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ	364	671	84,34
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	1.279.747.516	254.976.200	-80,08
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ (АКЦИИ)	-	42.522.797	-
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ (УДЕЛИ)	-	3.143.400	-
ВКУПНО	2.862.587.167	3.484.656.539	21,73
БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ			
КЛАСИЧНО ТРГУВАЊЕ	7.980	14.101	76,70
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	20	3	-85,00
ДРЖАВЕН СЕГМЕНТ	-	4	-
ВКУПНО	8.000	14.108	76,35
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА (денари)			
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА АКЦИИ	304.246.627.193	341.967.714.487	12,40
БЕРЗАНСКА КОТАЦИЈА–АКЦИИ	118.023.910.176	143.266.072.689	21,39
ПАЗАР НА ЈАВНО ПОСЕДУВАНИ ДРУШТВА	186.222.717.017	198.701.641.798	6,70
ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА НА ОБВРЗНИЦИ	21.193.842.332	21.201.936.082	0,04
ВКУПНО ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЈА	325.440.469.525	363.169.650.569	11,59
МБИ-10	8.021,55	10.057,77	25,38
МБИД	10.617,21	11.405,91	7,43
ОМБ	100,57	100,33	-0,24
БРОЈ НА КОТИРАНИ ДРУШТВА	39	39	-
БРОЈ НА ДЕНОВИ НА ТРГУВАЊЕ	22	21	-4,54

ДЕПОЗИТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО И НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА КАЈ БАНКИТЕ

Депозити на правни и физички лица

Од почетокот на 2007 година депозитите на населението континуирано се зголемуваат. Во јули 2007 година депозитите на населението изнесуваат 84.461 милиони денари, што претставува зголемување за 2,05% во однос на претходниот месец, односно, значителен пораст од 29,80% на годишна основа. Зголемувањето главно се должи на порастот на денарски депозити за 2,84%. Депозитите по видување на населението остварија зголемување за 1,25%, додека орочените депозити се зголемија за 2,61%.

Во август 2007 година депозитите на населението изнесуваат 85.827 милиони денари, што во однос на претходниот месец претставува зголемување од 1,61%, односно, позначајно зголемување од 30,91% на годишна основа. Доколку ги анализираме депозитите според рочност, ќе констатираме дека кај депозитите по видување имаме намалување од 0,39%, односно на годишна основа зголемување за 14,20%, додека орочените депозити се зголемени за 2,99%, а на годишна основа за 45,03%. Гледано по валути, денарските депозити изнесуваат 36.562 милиони денари, со годишно зголемување од 66,60%.

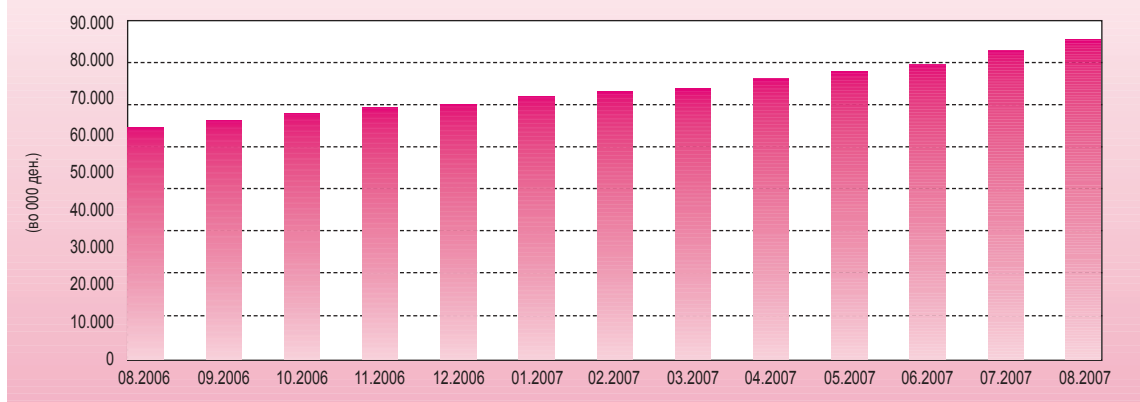
Депозити на претпријатијата

Анализирано по сектори, месечен пораст остварија и депозитите на населението на корпоративниот сектор, при што позначаен позитивен придонес имаат депозитите на населението од 65,3%. Притоа, во текот на месецот, најсилно растеа денарските депозити на населението, орочени од шест месеци до една година, и девизните депозити по видувања на претпријатијата. На годишна основа (јули 2007/ јули 2006 година) стапката на пораст на вкупниот депозит потенцијал на банките изнесува 37,3%.

Фондот за Осигурување на депозитите врши обесштетување само на депозитите на физичките лица кај банките и штедилниците

Од вкупно пресметаната обврска за обесштетување (3 банки и 3 штедилници) во износ од 188.605 милиони денари, до 31.08.2007 година Фондот за осигурување на депозити исплатил обесштетување во износ 178.077 милиони денари. Заклучно со август 2007 година, Фондот исплатил 94,42% од вкупно пресметаната обврска за обесштетување. Односот на вкупните средства со кои располага Фондот и вкупните депозити на физичките лица во банките изнесува 3,22%.

Состојба на депозитите на физички лица кај банките и штедилниците

ВКУПЕН НАДВОРЕШЕН И ЈАВЕН ДОЛГ

1. Вкупен надворешен долг

Надворешниот долг на Република Македонија на крајот на август 2007 година изнесуваше 2.271 милиони долари и во споредба со крајот на 2006 го-

дина е намален за 76 милиони долари. Намалувањето на надворешниот долг во најголем дел се должи на повисокиот износ на отплатите на главницата на долгот во однос на користените средства.

Вкупен надворешен долг по должници и по кредитори

во милиони УСД

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
ДОЛГОРОЧЕН ДОЛГ	2.275,88	2.286,49	2.307,17	2.334,82	2.309,60	2.222,01	2.256,95	2.271,95
Јавен сектор	1.525,96	1.543,02	1.529,16	1.530,57	1.468,08	1.367,78	1.381,28	1.378,88
Општа Влада	1.274,96	1.294,37	1.281,31	1.281,51	1.269,09	1.157,40	1.173,37	1.174,14
Централна Влада	1.218,60	1.236,01	1.223,78	1.221,63	1.208,53	1.111,59	1.120,93	1.120,30
Официјални кредитори	1.023,28	1.036,80	1.023,32	1.014,11	1.004,40	906,24	913,24	913,35
Мултилатерални кредитори	903,03	915,82	921,38	930,62	919,80	817,31	823,67	822,42
Билатерални кредитори	120,25	120,99	101,93	83,49	84,61	88,92	89,57	90,93
Приватни кредитори	195,32	199,20	200,47	207,52	204,12	205,35	207,70	206,95
Јавни фондови	56,36	58,36	57,53	59,88	60,56	45,81	52,44	53,83
Официјални кредитори	56,36	58,36	57,53	59,88	60,56	45,81	52,44	53,83
Мултилатерални кредитори	56,36	58,36	57,53	59,88	60,56	45,81	52,44	53,83
Билатерални кредитори	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Приватни кредитори	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Монетарна власт	54,40	51,92	50,73	48,92	0,00	0,00	0,00	0,00
Јавни претпријатија	196,60	196,73	197,12	200,14	198,99	210,38	207,91	204,74
Официјални кредитори	90,95	90,49	91,36	93,54	92,93	105,00	107,82	104,78
Мултилатерални кредитори	71,99	72,52	73,28	75,05	74,74	77,76	80,28	78,72
Билатерални кредитори	18,96	17,96	18,08	18,49	18,19	27,24	27,53	26,06
Приватни кредитори	105,65	106,25	105,76	106,60	106,06	105,38	100,10	99,96
Приватен сектор	749,92	743,47	778,01	804,24	841,52	854,23	875,67	893,08
Приватни Банки	184,10	171,44	184,96	188,86	185,29	195,77	202,36	208,44
Официјални кредитори	63,55	41,56	57,39	58,79	57,83	62,36	67,51	73,57
Мултилатерални кредитори	50,58	28,33	40,41	41,40	40,72	45,14	45,65	51,80
Билатерални кредитори	12,97	13,23	16,98	17,39	17,11	17,22	21,85	21,78
Приватни кредитори	120,54	129,88	127,57	130,07	127,46	133,41	134,85	134,87
Небанкарски приватен сектор	565,83	572,03	593,05	615,38	656,23	658,46	673,31	684,64
Официјални кредитори	21,06	20,41	21,11	20,88	21,69	20,96	21,47	20,30
Мултилатерални кредитори	13,04	12,60	13,61	13,89	15,73	15,83	17,25	16,20
Билатерални кредитори	8,02	7,81	7,50	6,98	5,95	5,13	4,22	4,10
Приватни кредитори	544,76	551,62	571,94	594,50	634,55	637,50	651,85	664,34
КРАТКОРОЧЕН ДОЛГ	80,20	98,71	124,60	129,04	156,33	165,84	170,90	176,28
Јавен сектор	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Приватен сектор	80,20	98,71	124,60	129,04	156,33	165,84	170,90	176,28
Вкупно	2.356,07	2.385,20	2.431,77	2.463,86	2.465,92	2.387,84	2.427,85	2.448,23

Гледано од аспект на должници, надворешниот долг на јавниот сектор на крајот на август 2007 година изнесуваше 1.379 милиони долари, што претставува намалување за 228 милиони долари во однос на 2006 година, како резултат на предвремената отплата на долгот кон мултилатерални и билатерални кредитори. Во рамки на долгот во јавниот сектор, намалување во однос на 2006 година е забележано кај долгот на Централната Влада и јавните фондови, додека кај јавните претпријатија е зголемен. Надворешниот долг во приватниот сектор изнесуваше 893 милиони долари, и во споредба со 2006 година е зголемен за 153 милиони долари.

За првите осум месеци од оваа година, повлечени се средства во износ од 278 милиони долари, од кои 218 милиони долари во приватниот сектор. Сервисирањето на обврските, продолжува да се извршува редовно, при што кумулативно за првите осум месеци од 2007 година, отплатени се 466 милиони долари, од кои 420 милиони долари главница на долгот. Новосклучените кредити изнесуваа 298 милиони долари, од кои 218 милиони долари, претставува задолжување на приватниот сектор.

Краткорочниот надворешен долг на крајот на август 2007 година изнесуваше 176,3 милиони долари, и во целост се однесува на приватниот сектор по основ на финансиски кредити.

2. Вкупен Јавен долг

Вкупниот јавен долг на Република Македонија во август 2007 година се намали за 155 милиони евра, односно за 8,5% споредено со декември 2006 година. Надворешниот јавен долг изнесуваше 1.013,1 милиони евра, односно бележи пад за 14,2%, а внатрешниот јавен долг изнесуваше 663,7 милиони евра, односно зголемување за 1,9%. Порастот се должи на емисија на шестата обврзница

за денационализација, како и порастот на нето емисиите на државните записи за монетарни цели;

Примарен пазар на државни хартии од вредност – на првата аукција на 3-месечните ДХВ во август оваа година, беше понуден износ од 1.750.000.000 денари, побарувачката изнесуваше 1.825.220.000 денари, а каматната стапка достигна 5,41%, додека пак, на последната аукција истиот месец кај 3-месечните ДХВ беше понуден износ од 1.500.000.000 денари, а побарувачката го достигна нивото од 1.715.340.000 денари, при што се оствари каматна стапка од 5,40%. Кај 6-месечните ДХВ во август е понуден износ од 200.000.000 денари, додека побарувачката која се постигна беше за 131.710.000 денари поголема од понудата и истата изнесуваше 331.710.000 денари, тоа предизвика намалување на каматната стапка во однос на претходната аукција и истата достигна ниво од 5,54%.

Секундарен пазар на државни хартии од вредност – на пазарот преку шалтер кај државните записи во јули и август, не се забележани тргувања. Додека пак, кај државните обврзници на пазарот преку шалтер забележани се 6 трансакции со просечна цена на истите 99,870, а просечниот принос до достасување изнесува 8,531%.

На меѓународниот пазар на капитал се тргува и со Еврообврзницата издадена на крајот на 2005 година. Во јануари 2007 година, тргувањето се одвиваше по релативно високи цени, за да следи период на нивно намалување, посебно во месеците јуни и јули, како период во кој тргувањата на меѓународниот пазар генерално се намалени. Во наредниот период се очекува повторно зголемување на интересот за Еврообврзницата, како резултат на бројните активности за привлекување на странски инвеститори, а тоа ќе придонесе и до зголемување на цените по кои се тргува;

Предвремен откуп на долгот кон Париски клуб на кредитори – во насока на намалување на каматните трошоци во Буџетот на Р. Македонија и искористување на високото ниво на средства од девизните депозити, а согласно Мултилатералниот договор потпишан во Париз во јануари 2007 година, со 13 земји членки на Парискиот клуб, Република Македонија во периодот јануари – април 2007 година, предвременно го откупи долгот кон Парискиот клуб на кредитори во вкупен износ од 77 милиони евра, по номинална вредност и без плаќање на дополнителни пенали или провизии. Преку откупот на долгот се проценуваат каматни заштеди во Буџетот за 2007 година од 2,5 милиони евра, а каматни заштеди ќе се остваруваат и понатаму до 2011 година во вкупен износ од 9,8 милиони евра. Целата операција ќе биде завршена со потпишување на новиот билатерален договор со Италија;

Извршен предвремен откуп на Обврзницата за санација на Стопанска банка А.Д. Скопје по номинална вредност во износ од 1.302,5 милиони денари;

Издавање на шестата емисија на обврзниците за денационализација – врз основа на Законот за издавање на обврзници на Република Македонија за денационализација („Сл. весник на РМ“ број 37/2002), во износ од 18 милиони евра;

Извршен предвремен откуп на дел од долгот кон Меѓународната банка за обнова и развој во износ од 96,1 милиони евра;

Предвремен откуп на долгот кон Меѓународниот монетарен фонд, во вкупен износ од 29,19 милиони СРВ (односно 32,8 милиони евра), а рокот на достасување на заемите беше до 2010 година. Вкупните каматни заштеди до 2010 година изнесуваа 1,7 милиони евра. Предвремената отплата на долгот ја одразува посилната надворешна позиција на Р. Македонија, што придонесува за зголемување на угледот, пред агенциите за оценување на кредитниот рејтинг и остварување на заштеди;

Предвремен откуп на два кредити од Европската инвестициона банка – во август 2007 година, Министерството за финансии изврши предвремен откуп на овие кредити во износ од 6,82 милиони евра, со што ќе се остварат каматни заштеди во Буџетот, за наредните три години во износ од 385 илјади евра. Овие кредити се наследени од поранешната СФРЈ за проекти за изградба на Транс-југословенски автопат, кои имаат високи фиксни каматни стапки од 9,5% и 7,65%.

	во милиони ЕУР		
	дек. 2005	дек. 2006	август 2007
Надворешен јавен долг	1.388,5	1.180,6	1.013,1
Долг на општа Влада	1.245,4	1.025,2	862,7
Централна банка	52,7	42,4	0,0
Јавни претпријатија	143,2	155,4	150,4
Внатрешен јавен долг	603,7	651,2	663,7
Долг на општа Влада	603,7	648,4	661,5
Централна банка (благајнички записи)	146,7	155,3	171,7
Јавни претпријатија	N / A	2,8	2,3
Вкупен јавен долг - Закон за јавен долг	1.992,2	1.831,8	1.676,8
Вкупен јавен долг % од просечен БДП	42,8	36,6	31,0
Вкупен јавен долг како % од просечен извоз	121,4	95,7	79,0
Долг на општа Влада	1.849,0	1.673,6	1.524,2
Долг на општа Влада % од просечен БДП	39,7	33,4	28,2
Долг на општа Влада како % просечен извоз	112,7	87,5	71,8
Вкупен јавен долг според ГФС методологија*	2.191,6	2.029,5	1.848,5
Вкупен јавен долг % од просечен БДП	47,1	40,6	34,2
Вкупен јавен долг како % од просечен извоз	133,6	106,1	87,1

АКТУЕЛНИ ВЕСТИ

ИМПРЕСИВЕН НАПРЕДОК ВО БИЛАТЕРАЛНИТЕ ОДНОСИ МЕЃУ НАРОДНА РЕПУБЛИКА КИНА И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

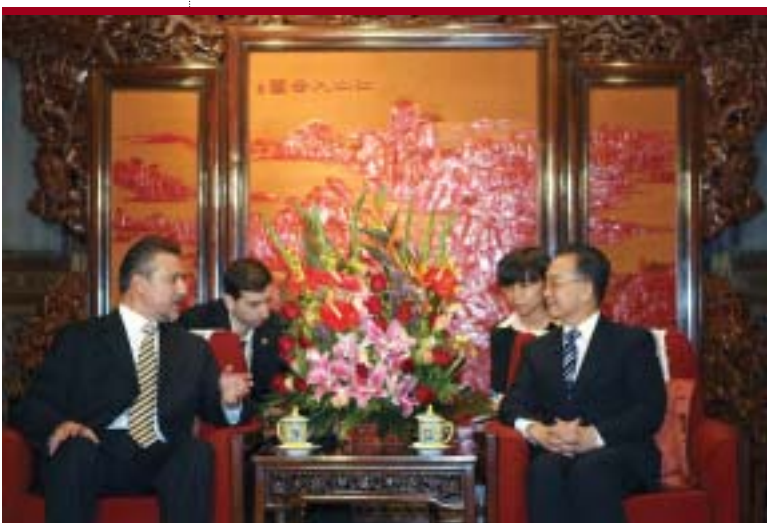
Традиционалното македонско–кинеско пријателство, кое се темели на искрената и пријателска соработка, на меѓусебното почитување и разбирање и, пред се, на пријателските чувства меѓу двата народа, претставува одлична основа за понатамошно продлабочување на билатералната соработка во сите области, истакнаа на средбата во Пекинг претседателите на Република Македонија и на Народна Република Кина, Бранко Црвенковски и Ху Џинтао.

– Односите со Кина за Македонија претставуваат највисок приоритет – истакна претседателот Црвенковски, додавајќи дека Македонија посебно ја цени принципиелната поддршка на Кина на меѓународен план, особено во делот на користењето на уставното име на Македонија на билатерален и меѓународен план.

Кинескиот претседател на средбата истакна дека Кина ги цени и поддржува независноста, сувереноста и територијалниот интегритет на Македонија, нејзината определба за унапредување на добрососедските односи и улогата што ја има во одржувањето стабилност, соработка и развој во регионот на Југоисточна Европа.

Во билатералните односи, според Договорот, во наредниот период приоритет ќе има деловната соработка. Македонија и Кина се подготвени да создадат услови за олеснување на билатералната трговија и инвестиции. Согласно изјавата, двете пријателски земји ќе ја прошируваат размената и соработката и во областите на културата, образованието, спортот, медиумите, туризмот, земјоделството, здравството и воените работи. Како израз на пријателството, кинеската Влада донела одлука за техничка помош за нашата земја, во износ од милион и двеста илјади евра.

Претседателот Црвенковски беше пречекан со високи државни и воени почести, при што церемонијата започна со симболично издавање поштенски плик со неговиот лик. Досега ова е шесто издание на поштенски плик со ликот на претседател на

Двајцата претседатели констатирале дека постои заедничка желба и подготвеност за фокусирање и јакнење на соработката, особено на економската.

друга држава, со што се изразува големата почит на Кина што ја има во односите со Македонија.

ММФ ВО МАКЕДОНИЈА: ТРЕТ ПРЕГЛЕД НА СТЕНД-БАЈ АРАНЖМАНОТ

– Економските резултати се силни. Фискалната позиција продолжува да јакне, девизните резерви се зголемуваат, а каматните стапки остануваат ниски. Растежот оваа и следната година би требало да достигне пет проценти – истакна шефот на мисијата на ММФ, г-дин Марк Грифитс, кој престојуваше во Македонија за заокружување на третиот преглед на Стенд-бај Аранжманот.

Според него, и покрај зголемените цени на прехранбените производи, инфлацијата би требало да остане ниска, на околу два отсто оваа година и до три отсто за следната година. Како што изјави г-дин Грифитс, Буџетот ќе ја заштити макроекономската стабилност.

– И покрај амбициозните планови за намалување на данокот на доход и данокот на добивка на претпријатијата, Буџетот би требало да го исполни таргетот на дефицитот од 1,5 проценти од БДП, што е суштински важно за макроекономската стабилност.

Како што изјави г-дин Грифитс, Владата и Народна банка на РМ го доставиле ревидираниот Закон за Народна банка за проверка до Европската централна банка и до Европската комисија. Според шефот на мисијата на ММФ, со ова се решаваат проблемите и во енергетскиот сектор, бидејќи со одлуката големите потрошувачи да се снабдуваат со струја по пазарни цени, ќе се скрати потребата за буџетско субвенционирање на МЕРСО.

БЕРНАР КОЕНИГ: МАКЕДОНСКОТО БАНКАРСТВО НАБРГУ ЌЕ ДОЖИВЕЕ ГОЛЕМА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА

– Во наредниот период може да се очекува намалување на банкарските камати, а македонското банкарство брзо ќе доживее голема интернационализација. Потребна е извесна концентрација на банкарскиот капитал, а 20-те сегашни банки се доволни за мала земја како што е Македонија – изјави првиот генерален директор на „Охридска банка – Сосиете женерал Груп“, г-дин Бернар Коениг.

Според г-дин Коениг, кој е веќе над 30 години во банкарството, средните банки во Македонија треба да изнајдат стратешки партнери. Таква заинтересаност на банките и меѓународните финансиски институции постои, а во прилог оди подобрувањето на македонската економија и растот на рејтингот на државата.

– Намалувањето на каматите на банкарските кредити пред се ќе зависи од самите банки, од нивната продуктивност во работењето, како и од намалувањето на фондовите за реинвестирање, но и од движењето на еврото со кое денарот е цврсто поврзан – смета генералниот директор.

Тој истакнува дека стратегијата на Охридска банка е таа да биде национална банка, со модел на универзална банка и со нов пристап во работењето: банкарски човек за секој клиент и референти за поголемите корпорации, малите и средните претпријатија и претприемачите. Големите корпорации ќе имаат можност да ги користат и услугите на сите

банки од „Сосиете женерал Груп“ во светот, а банката ќе понуди и други поволности во користењето на нејзините услуги и вештини.

Првиот човек на Охридска банка истакнува дека административната дирекција на банката и понатаму останува во Охрид, а дека комерцијалната дирекција ќе биде во Скопје каде се остварува 75% од Бруто-националниот доход на државата. Банката ќе има експозитури во сите градови во Македонија кои имаат над 25 илјади жители.

– И по преземањето на Охридска банка од страна на „Сосиете женерал Груп“ и понатаму ќе бидеме присутни во јавниот живот не само во Охрид, туку и во цела Македонија. Покрај спонзорирањето на Охридско лето и другите значајни манифестации од областа на културата и уметноста ќе бидат поддржани – истакна г-дин Коениг.

ЦЕФТА ОТВОРА НОВА ЕРА ВО РЕГИОНАЛНАТА СОРАБОТКА

Засега трговијата во регионот сеуште се одвива со тешкотии, но ЦЕФТА 2006 се очекува да даде значајни економски резултати во најкус временски рок. Со Самитот на земјите-членки на ЦЕФТА, одржан во Скопје, практично завршува претседавањето на Македонија со ЦЕФТА, кое од идната година преминува во рацете на Молдавија. Владините делегации од регионот се изјаснија дека нивните стопанственици тешко се откажуваат од заштитата на сопственото производство и сеуште се плашат да излезат на отворениот пазар, каде што владее жестока конкуренција.

– Од сега ЦЕФТА 2006 ќе ја применуваат сите земји-потписнички, со што реално почнува новата ера во имплементацијата на регионалната соработка – рече вицепремиерот Зоран Ставрски, откако членките на ЦЕФТА во рамките на самитот ја усвоија заедничката декларација за натамошна примена на Договорот.

Вицепремиерот Ставрски нагласи дека новата ЦЕФТА во суштина има две димензии – економска и политичка.

– Економското значење се гледа во делот на зголемувањето на трговијата меѓу земјите-членки. Договорот, наедно, ќе овозможи конкурентните сектори да остварат позитивни резултати. Досега е видливо зголемување на трговијата со членките на ЦЕФТА, со извоз од милијарда и 400 милиони долари и увоз од 550 милиони долари. Од политички аспект, ЦЕФТА е интегрален дел од напорите на сите земји во регионот за евроинтеграција – објасни Вицепремиерот.

Поради стравот од отворање на пазарот, БиХ и Србија го оддолжуваа потпишувањето на договорот ЦЕФТА. БиХ го штитеше својот земјоделско-прехранбен сектор, а Србија своите цигари.

– Доцнењето на ратификацијата на договорот ЦЕФТА произлезе од внатрешните политички проблеми во БиХ. Факт е дека пазарот мора да се отвора, а нашите земјоделски производители се плашеа дека доаѓаат на бришан простор, поради што имаше голем отпор за ратификација на овој мултилатерален договор – изјави министерот за трговија на БиХ, Слободан Пухалац.

Според Бојана Тодоровиќ од Министерството за економија од Србија, проблемот во доцнењето на ратификацијата на договорот лежи во оддолжувањето на конституирање на српската влада, но и во

измените што требаше да ги направат за да бидат дел од ЦЕФТА.

– Имаше спор околу регулирање на акцизните стапки на увозните и домашните цигари, што е решено со измените во Законот за акцизи, кои ќе стапат во сила од почетокот на идната година. Со тоа ќе се изедначат акцизите за сите цигари – изјави г-ѓа Тодоровиќ.

Сепак, сите се согласуваат дека трговијата во регионот допрва ќе расте.

– Искуството во старата ЦЕФТА покажува дека има зголемување на трговијата, но и дека тој договор е добра подготовка за влез во ЕУ, преку зголемување на трговската размена, намалување на царинските бариери, имплементирање на одредбите поврзани за јавните набавки, создавање амбиент за инвестирање – изјави г-дин Игор Лучиќ, хрватски заменик-министер за економија.

Според премиерот Никола Груевски, Договорот создава услови за олеснет преференцијален пристап на поголемиот регионален пазар, што заедно со вклучувањето на либерализацијата на трговијата со услуги, регулирањето на заштитата на интелектуалната сопственост и јавните набавки е особено значајно за процесот на привлекување странски инвестиции.

ЗА ИЗРАЕЛСКИТЕ БИЗНИСМЕНИ, МАКЕДОНИЈА Е ОДЛИЧНА ИНВЕСТИЦИСКА ДЕСТИНАЦИЈА

Условите за инвестирање во Македонија се одлични, а потенцијалот, посебно во земјоделскиот сектор, не е доволно искористен, сметаат израелските бизнисмени.

Тие во Стопанската комора на Македонија ги остварија првите директни контакти со своите македонски колеги.

– Импресионирани сме од можностите за инвестирање во Македонија, но мора да нагласам дека

вложувањето е втора фаза. Првата етапа е воспоставувањето соработка, односно изнаоѓање партнери за реализирање на инвестициите, што е практично и целта на нашата посета – изјави г-дин Јекиел Асиа, директор на израелскиот Национален институт за унапредување на трговијата и стопанството.

Според него, компаниите од Израел се посебно заинтересирани за земјоделско-прехранбениот сектор, односно за одгледување, обработка, пакување и пласман на свежи земјоделски производи, како и за обезбедување помош во делот на управувањето со водните ресурси.

Почесниот конзул на Македонија во Израел, г-дин Шломо Грациани, оцени дека постојат одлични можности за соработка меѓу македонските и израелските фирми.

– Македонија има многу добра географска положба и одлична клима за производство на свежо овошје и зеленчук, кои со соодветна обработка и пакување може успешно да се пласираат на пазарите во Западна Европа – напомена г-дин Грациани.

Трговската размена меѓу Македонија и Израел е на многу ниско ниво. Во последните шест години се забележува континуиран трговски дефицит на македонска страна.

– Трговската размена меѓу Македонија и Израел е минимална, изнесува само 7,5 милиони долари.

Се надевам дека денешните првични бизнис контакти ќе резултираат со натамошна успешна соработка и подобри резултати на економски план – рече почесниот конзул на Израел во Македонија, г-дин Виктор Мизрахи.

Комората како главни причини за сегашното ниво на трговската размена ги посочува недоволната информираност на потенцијалните инвеститори за економските потенцијали на Македонија, за нејзината одлична геостратешка положба, за ниските даноци, за добрата инфраструктура, како и за квалификуваната работна сила.

– Израелските компании знаат многу малку или воопшто не знаат за Македонија. Освен воспоставените дипломатски односи, не постои правна рамка за развивање на економската соработка и за заживување на трговската размена. Нестимулативен амбиент создава и непостоењето билатерални спогодби со кои би се регулирале условите за деловна соработка. Владите на двете земји треба да потпишат договор за слободна трговија – посочуваат од Комората.

Високата стопанска делегација од Израел ја сочинуваат претставници на шест водечки компании чиј вкупен бизнис надминува две милијарди долари. Меѓу нив се „Агрекско“, една од најголемите извозници на земјоделско-прехранбени производи во светот, „Пригат“ и „Гарнот“ групацијата.

Тие, по средбата со македонските бизнисмени, беа примени и од премиерот Никола Груевски. Израелските бизнисмени разговараа со вицепремиерот Живко Јанкуловски и со министерот за економија Вера Рафајловска.

ВЛАДАТА ГИ ЗГОЛЕМУВА КАПИТАЛНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ

За капитални инвестиции што треба да се реализираат идната година, Владата планира да одвои од Буџетот за 2008 година 5,9 проценти од БДП. Според портпарлот на Владата, Ивица Боцевски,

зголемувањето изразено во апсолутни бројки е доста поголемо споредено со претходните години, бидејќи капиталните инвестиции лани беа 12,5 милијарди, годинава 14,1 милијарда денари, а во следната година тие ќе нараснат на 21,5 милијарди денари при планиран БДП од 364 милијарди денари. Со ова Владата сака да ја нагласи развојна компонента што ја планира со својата програма до 2010 година, со зголемување на нивото на капитални инвестиции како во Буџетот, така и во Бруто домашниот производ.

– Дел од средствата за капитални инвестиции, во износ од 4,6 милијарди денари, преку Фондот за патишта, се планира да бидат потрошени на изградба на патната инфраструктура, и тоа 500 милиони денари за локални патишта, 200 милиони денари за инвестициско одржување и 3,9 милијарди денари за почнатите инвестиции на повеќе патни правци во земјата – информира г-дин Боцевски. Според него околу 700 милиони денари ќе се потрошат преку Министерството за транспорт и врски за реконструкција на мостови и санација на свлечишта, за водоснабдителни и канализациони системи, за железничката инфраструктура.

Ќе се одвојат пари и за реформи во здравството и царината, за образованието, за културата, за купување амбасади, но и за поправки на казнено-поправни домови и изградба на сали и игралишта. Од годинашниот Буџет Владата има реализирано околу две третини од средствата за капитални инвестиции. Боцевски посебно нагласи дека лани капиталните расходи од Буџетот биле на ниво од 4,1 отсто од БДП, а со измените и дополнувањата на Буџетот за 2007 година, тие годинава се планирани на ниво од 4,3 отсто од БДП.

ПАЗАРОТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ЌЕ СЕ ЛИБЕРАЛИЗИРА НА 1 ЈАНУАРИ

Либерализацијата на пазарот на електрична енергија за големите потрошувачи ќе стартува од 1 јануари идната година, а домаќинствата ќе излезат на отворениот пазар од 1 јануари 2015 година.

ТЕЦ „Неготино“ ќе остане ладна резерва и нема да работи комерцијално, а налози за работа ќе до- бива од ЕЛЕМ.

Ова се дел од измените содржани во Законот за енергетика што беа одобрени од Владата.

Електрани на Македонија (ЕЛЕМ) ќе добијат лиценца за снабдување на тарифните потрошувачи на електрична енергија, на големо, со што директно ќе го снабдува ЕСМ–EVN за потребите на потрошувачите. Вишокот на струја, ЕЛЕМ ќе ја извезува, а доколку има недостиг за тарифните потрошувачи, Електрани ќе имаат обврска да увезат струја.

– Техничките загуби што изнесуваат околу 11% на ЕСМ–EVN, а кои се признаваат од Регулаторната комисија за енергетика, ЕСМ ќе ги обезбеди по регулирани цени, а останатите 13% комерцијални загуби, ќе ги обезбеди на отворен пазар, по пазарни цени, што претставува обврска од договорот при продажба на ЕСМ – соопшти портпаролот на Владата Ивица Боцевски.

Електричните броила се во сопственост на ЕСМ и тие ќе одлучуваат за нивна локација која ќе се утврдува на место, дали ќе бидат поставувани внатре или надвор од границите на имотот на потрошувачите.

– Електричната мрежа ќе ја гради ЕСМ–EVN, со сопствени средства, која ќе биде во негова сопственост – рече г-дин Боцевски.

Македонскиот електропреносен систем (МЕП–СО) ќе има дозвола да ги изнајмува неискористените делови од мрежата за трансмисија и на други компании, со што ќе си овозможи дополнителни приходи.

„ЏОНСОН МЕТИ“ КЕ ИНВЕСТИРА ВО МАКЕДОНИЈА

– Првична инвестиција од околу 50 милиони евра и над 100 вработувања се податоци за почетокот на Проектот на „Џонсон Мети“ – истакна директорот г-дин Иан Годвин.

Станува збор за голем проект. Се работи за нова фабрика за производство на катализатори за контрола на испуштањето гасови од лесните и од тешките возила што користат дизел. Побарувачката за катализаторите во Европа брзо расте, поради што оваа фабрика ќе ги задоволува барањата на потрошувачите. Фабриката се гради врз основа на модули и таа ќе се зголемува во текот на времето. Ќе инвестира и вработува дополнително, како што ќе расте и бизнисот.

Се планира изградбата да заврши до крајот на 2009 година.

АЛКАЛОИД ДОБИ „ВИЗА“ ЗА ИЗВОЗ ВО БРИТАНИЈА И ЕВРОПА

Британската Агенција за лекови му го додели на Алкалоид сертификатот ГМП, со што најголемата македонска фармацевтска компанија отсега ќе може да извезува на пазарот на Велика Британија и во земјите на Европската Унија.

Станува збор за Сертификат за усогласеност со барањата за добра производна пракса, а Алкалоид го доби откако од 15 до 18 октомври беше инспектиран од Агенцијата за лекови на Велика Британија UK MHRA (Medicines and Healthcare products Regulatory Agency). Целта беше да се утврди и потврди неговата сообразност со принципите на добрата производна пракса, детално опишани во Директивите на Европската Унија, кои гарантираат безбедност, квалитет и ефикасност на лековите.

„ЛОГИН СИСТЕМИ“ ОТВОРИ ПРЕТСТАВНИШТВО ВО ТИРАНА

„Логин системи“, водечки дистрибутер на ИТ-опрема и софтверски решенија во нашата земја, го шири својот бизнис во регионот. Компанијата отвори свое претставништво во Тирана и албанскиот пазар ќе го снабдува со софтверски производи од „Мајкрософт“, „Мекафи“ и „Веритас“. Потрошувачите можат да обезбедат мрежни решенија на „Линк-сис“, „Циско“ и „Моторола“, а меѓу другото „Логин системи“ ќе нуди и телефонски решенија на „Нортел“.

– Со отворањето на претставништвото во Тирана, поблиску сме до нашите партнери од Албанија. Веќе четири години работиме со албанските фирми, така што отворањето на претставништвото е логичен чекор – изјави првиот човек на „Логин системи“ г-дин Венко Глигоров. Според него, бизнис-условите во соседна Албанија се добри и охрабрувачки, процедурите за регистрација на фирмите се поедноставени, даночниот систем е поволен. Рес-трикциите на струја предизвикуваат тешкотии во

работењето и во секојдневното живеење, инфраструктурата е слаба, но г-дин Глигоров појаснува дека тоа не треба да биде пречка во Албанија да инвестираат и други македонски компании. Освен во Тирана, „Логин системи“ во мај отвори претставништво и во Приштина.

ЕСМ - EVN КЕ ИНВЕСТИРА 3,3 МИЛИОНИ ЕВРА ВО ДИСТРИБУТИВНАТА МРЕЖА

Ова се целите за идниот стратешки развој што Надзорниот Одбор на Компанијата ги поставил за инвестиции за следната година.

Како што соопштија од Компанијата, основите на Програмата се зголемување на сигурноста во снабдувањето, покачување на квалитетот на напонот и намалување на техничките загуби.

Инвестициите може да се поделат на две основни категории и тоа: мрежа – струјна техника 75% и општа инфраструктура 25%.

– Веруваме дека оваа инвестиција е од големо значење за Македонија. Ќе и овозможи на Компанијата да го подобри квалитетот на услугите и да ги исполни барањата од купопродажниот договор. Нашите потрошувачи отсекогаш биле и ќе останат во фокусот на нашите активности – изјави г-дин Георг Валднер, Претседател на Управниот одбор на АД ЕСМ.

ЌЕ СЕ ГРАДАТ БЕНЗИНСКИ ПУМПИ ДОЛЖ КОРИДОРИТЕ 8 И 10

Министерството за транспорт и врски информираше дека согласно Програмата за изработка на урбанистички планови за 2007 година се предвидува изработка на урбанистички проекти за станици за бензински пумпи, долж коридорите 8 и 10. Со ова, Владата создава услови за побрз економски развој на државата и можност за влез на нови странски инвестиции.

Во тек е изработка на урбанистички проекти за четири локации од кои две на Коридорот 10 – во месноста Градско со површина од 5,5 хектари и Прдејци со површина од 13 хектари.

На Коридорот 8 се предвидува изградба на бензинска пумпа во месноста Радожда во близина на граничниот премин Кафасан со површина од 4,2 хектари, како и кај пресекот на Коридорите 8 и 10, кај месноста Ранковце на површина од 5,4 хектари.

ВО „ФЕНИ“ ГОДИНАВА СО ПРОИЗВОДСТВО ОД НАД 17 ИЛЈАДИ ТОНИ НИКЕЛ

– Фени индустри очекува до крајот на годинава да произведе над 17 илјади тони фероникел – истакна директорот на Фени, г-дин Константинос Даскалакис.

Според него, податоците за движењето на производството во првите девет месеци е во очекуваните рамки со остварени над 12.000 тони фероникел.

Ваквите резултати произлегуваат од континуираното зголемување на производството и новите инвестиции во Комбинатот, затоа што првенствено се следат иновациите во технолошкиот процес, а се инвестира и во Секторот на еколошка заштита на производните услови и на околната средина. Токму во таа насока се преземени тековни инвестициски зафати на објектот за гранулација на финалниот производ и околу никелот, кој досега се извезуваше во инготи. Изградена е нова сушилница со која се овозможува адаптирање и на увозната руда во технолошкиот процес, односно трансформација во гранули.

Подготвени се нови рампи за истовар на вагонски транспортираната увозна руда и проширени платоата на руда и лигнит за 60.000 метри квадратни.

Во „Фени индустри“ привршува и монтирањето на новиот електростатичен филтер, кој би требало

да биде во функција за неколку дена. Заедно со постоечките два вградени филтри на двете технолошки линии, новиот филтер ќе обезбеди дополнително прочистување на отпадните честички, со што, дефинитивно ќе се затвори проблемот со загадување на животната средина и ќе биде ставено под зонски утврдените норми. За овој објект, изведен во најсовремена технологија, инвестирани се околу шест милиони евра.

Директорот Даскалакис најави дека се планира изградба и на трета производна линија која, како што рече, ќе биде голем инвестициски зафат и во пошироки рамки во групацијата.

Фени е единствениот производствен капацитет за фероникел во Македонија. Најголемиот дел од производството компанијата го пласира на странските пазари. Во првите шест месеци на годинава извозот на компанијата ја достигна вредноста од 230,5 милиони евра, што во споредба со истиот период од минатата година претставува пораст од 315%.

ХРВАТСКИ ДУКАТ ЈА ПРЕЗЕМА ИДЕАЛ ШИПКА

Хрватската млечна индустрија Дукат ја презема македонската компанија Идеал Шипка, втора по големина компанија за производство и преработка на млеко во Македонија. Договорот за преземање е веќе потпишан и, по исполнување на одредени услови, меѓу кои и согласност од страна на македонската Комисија за заштита на конкуренцијата, во составот на Дукат, покрај четирите производствени погони, во Загреб, Бјеловар, Сомбор (Србија) и во Градашац (БиХ), ќе се најде и петтиот производствен погон – млекарницата Идеал Шипка од Битола.

Целта на ова стратешко партнерство на

Дукат и Идеал Шипка е ширење на нови пазари и зацврстување на позициите во Југоисточна Европа.

Со оваа соработка, Идеал Шипка добива стратешки партнер што е веќе присутен на пазарот во Македонија и кој со вложувања ќе овозможи развој на примарното производство и зголемување на откупната база на млекото, како и понатамошен раст на компанијата на македонскиот и на странските пазари.

Дукат денес има 40 проценти учество на пазарот во Хрватска. Тој е водечки откупвач на млеко и производител на млечни производи во Хрватска и во регионот. Од мај годинава Дукат е дел од групацијата Лакталис, втора по големина млечна групација во светот и водечка во Европа.

На пазарот во Македонија, Дукат го зазема второто место на увозник на млечни производи, како и првото место за увоз на млечни производи од Хрватска.

Идеал Шипка е втора по големина млекарница во Македонија, на пазарот е лидер во производството на сирење, годишно преработува околу 30 милиони литри млеко, а производството го базира на домашни суровини.

Покрај значајниот пласман на млекото и на млечните производи на пазарот во Македонија, млекарницата своите производи ги пласира и на пазарите во Косово, Албанија, Хрватска и во Австралија.

УЧЕСТВО ВО ПРОЕКТОТ КОМПЈУТЕР ЗА СЕКOE ДЕТЕ

ЕСМ–ЕVN почна со електрификација на средните училишта за енергетска поддршка на проектот „Компјутер за секое дете“. Забрзано се реконструираат енергетските објекти од кои со струја се напојуваат 93 средни училишта низ Македонија, за да може да се инсталира соодветна моќност.

Акцијата на ЕСМ–ЕVN се очекува да заврши до 15 декември годинава, по што сите енергетски објекти ќе бидат подготвени за квалитетна испорака на потребната електрична енергија во училиштата.

Реконструкцијата чини околу 250.000 евра и целосно ќе биде покриена од страна на компанијата, како донација за средните училишта.

– Со овој чин даваме целосна поддршка на Министерството за образование да го реализира проектот, а на учениците што побрзо да им се овозможи да работат со компјутерите – изјави г–дин Георг Валднер, Претседател на УО на ЕСМ–ЕVN.

СЛОВЕНЦИ ЌЕ ГРАДАТ ПЕТ МАЛИ ХИДРОЦЕНТРАЛИ

Словенечкиот конзорциум „Феро инвест, и „Турбо Институт“ од Љубљана ќе градат пет мали хидроцентрали, три на Горнобеличките извори кај Струга и две на Летничките извори кај Охрид.

– Меѓу десетте пријавени на тендерот, нивната понуда е избрана како најповолна – изјави директорот на јавното претпријатие „Проаква“, г–дин Бранко Трпчевски.

Словенците ќе вложат четири милиони евра во изградбата на овие хидроцентрали. На Горнобеличките извори ќе се добие моќност од 1,5 мегавати и 0,7 мегавати на Летничките извори.

Хидроцентралите треба да бидат завршени за 12 месеци, а 20 отсто од профитот ќе и припадне на „Проаква“, која стопанисува со овие извори. Хидроцентралите на словенечкиот конзорциум ќе му се издадат на користење – Горнобеличките на 20 и Летничките извори на 30 години.

ЌЕ СЕ ГРАДИ „ШЕРАТОН“ НА МАКЕДОНСКО-ГРЧКАТА ГРАНИЦА

Светскиот хотелски бренд „Шератон“, ќе започне изградба на хотел во непосредна близина на преминот Богородица, а инвеститор е турската компанија „Принцес“.

Според информациите, инвеститорот обезбедил одобрение за градба, а изведувач е македонската фирма „Гама инженеринг“. Изградбата ќе трае 20 месеци, а хотелскиот комплекс ќе располага со 200 легла, казино ресторан, бар и други објекти.

Шератон е еден од најголемите светски ланци на хотели во светот, во нашето соседство присутен е во Грција, Бугарија и Албанија.

ТРИ ВИНА НА ТИКВЕШ НАГРАДЕНИ СО ПРЕСТИЖНАТА MUNDUSvini НАГРАДА

“Vranec” 2004 Limited Edition на винарската визба „Тиквеш“ е награден со златен, а вината Мерлот 2004 Limited Edition и Cabernet Sauvignon 2004 Limited Edition со сребрен медал за квалитет на големиот натпревар за вино MUNDUSvini кој традиционално се одржува во Германија.

Во конкуренција од скоро 5000 доставени вина од 35 земји во светот, Меѓународното жири наградите за најдобри им ги додели на вината на „Тиквеш“. Тие се единствени од Македонија кои добија признанија за својот висок квалитет.

– За да се произведат вакви врвни вина неопходни се многу знаења, искуство, истрајност, љубов, но и големи инвестиции во технологијата и

иновации кои ќе овозможат светот да го препознае и потврди врвниот квалитет на македонското вино. Сето ова нашата винарија го гради и го негува со огромна посветеност, по што резултатите се неминовни – изјави генералниот директор на В.В „Тиквеш“, Ѓорѓи Петрушев.

Во изминатите четири години во развојот на инфраструктурата, модернизацијата и стандардизацијата на процесот на производство како и во едукација и специјализација на сопствениот стручен кадар, како и ширење на пазарите за пласман на врвни флаширани вина винаријата досега има вложено 12 милиони евра, а до крајот на годината ќе бидат инвестирани дополнителни три милиони евра за исполнување на развојните планови. Како што најави г-дин Петрушев сега винаријата работи на усовршување на квалитетот на своите вина, а веќе од наредната година винаријата на пазарот ќе учествува само со флаширано вино.

Меѓународниот натпревар за квалитет на вината се одржува секоја година во Германија, во седиштето на Меѓународната академија за вино MUNDUSvini. Тој е најголемиот и еден од

најпрестижните натпревари за квалитет на вино во светот. Натпреварот се одржува под патронат и правила на Меѓународната организација за вино.

ГРАНДИОЗЕН РАСТ НА ПРОФИТОТ НА ТИКВЕШ ОД НАД 1000%

Тиквеш во првите девет месеци годинава има остварено раст на профитот од над 1000%, или поточно 1225,6%.

Од Тиквеш објаснуваат дека има две причини за големиот пораст на добивката. Првата е зголемувањето на приходите од продажба на домашниот и странските пазари.

– Се јавува перманентно зголемување на физичкиот и вредносниот обем на продажбата и во

текот на летните месеци, кои досега вообичаено биле многу послаби по обемот на продажба, а истовремено направени се во релативен износ многу помали трошоци во однос на претходниот период – велат од Тиквеш.

Оттаму објаснуваат дека втора причина за енорниот раст на профитот е што оваа година бербата на винското грозје т.е. „винската година“ започнала во август и бербата целосно завршила до крајот на септември. Поради тоа и грозјето како основна суровина и трошок, се јавило како недовршено производство во текот на септември, апсорбирајќи и врзувајќи голем дел од трошоците. За разлика од ланската година кога сето ова се одвивало во октомври и почетокот на ноември.

ВЕСТИ ОД РЕГИОНОТ

РЕГИОНАЛЕН ЕКОНОМСКИ ФОРУМ ЗА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА ВО ДУБРОВНИК

Европската унија ќе им додели 3,5 милијарди евра претпристапна помош на земјите од Југоисточна Европа (ЈИЕ) до 2011-та, за поддршка на нивната меѓусебна соработка и пристапување во Унијата.

Ова го изјави заменик генералниот директор на Дирекцијата на ЕК за проширување, г-дин Јан Трусчински, на Регионалниот економски форум на ЈИЕ во Дубровник.

– Европската Комисија е овде за да го охрабри регионот да остане на патот кон евроинтеграциите – рече г-дин Трусчински и додаде – нема гаранции дека работите во регионот ќе се движат подобро од претходно. Но, сигурно е дека тоа е политички приоритет на Европската Унија и Европската Комисија.

Трусчински рече дека проширувањето на Унијата е ситуација во која сите добиваат и новите и старите членки, наведувајќи го податокот дека БДП на новите 12 членки на ЕУ расте со годишна стапка од 4,3%, а на старите 2,3%.

На собирот учествуваа околу 160 политичари, бизнисмени и научници од осум земји на регионот кои разговараа за економската соработка и стандардите за членство во ЕУ.

Македонскиот претседател Бранко Црвенковски, кој учествуваше во работата на Форумот, рече дека Собирот е добра можност за подобрување на економските перформанси на секоја од земјите одделно, но и за регионот во целина.

– Собирот има веќе своја традиција, а од година во година се поголем број учесници земаат активно учество на него и разговараат, дебатират, меѓусебно се информираат за сите можности и активности кои можат да придонесат за унапредување на националните, но и за регионалната економија. Оваа година главни теми на Форумот беа инфраструктурата – енергетска, сообраќајна, телекомуникациска и се разбира дебата околу начинот на кој се имплементира новата ЦЕФТА, истакна претседателот Црвенковски.

Според него, постојат работи со кои може да бидеме задоволни, но и такви каде не е регистриран позначаен напредок, независно од потпишувањето и ратификацијата на Спогодбата од сите земји.

Република Македонија, поточно Охрид, ќе биде домаќин на наредниот регионален економски форум.

СТРАНЦИ ИНВЕСТИРААТ ВО ЕНЕРГЕТСКИОТ СИСТЕМ НА ЦРНА ГОРА

Норвешкиот енергетски гигант „Statkraft“ е сериозно заинтересиран за црногорскиот енергетски сектор, што го потврдува Меморандумот за соработка кој тие го потпишаа со претставници на Електростопанството на Црна Гора и Агенцијата за промоција на инвестиции.

Кинеската државна компанија, пак, исто така е заинтересирана за инвестирање во енергетскиот сектор и во патишта, а посебно е заинтересирана за

изградба на вториот блок на термоелектраната Плевља, по моделот заедничко инвестирање.

Според информациите на црногорскиот весник „Република“, норвежаните со црногорското електростопанство се при крај со студијата за можностите за инвестирање во нови извори на енергија во Црна Гора.

Претседателот на норвешката компанија г–дин Бард Макелсен претходно најави дека „Statkraft“ е подготвен во Црна Гора да инвестира помеѓу 500 милиони и една милијарда евра, доколку влезе во проектот за изградба на нови извори на хидро–енергија.

„Statkraft“ е најголемиот произведувач на електрична енергија од обновливи извори во Европа со годишно производство од 42 терават часови. Во Скандинавија управува со 156 електрани од кои 133 се наоѓаат во Норвешка, 19 во Шведска и четири во Финска. Компанијата управува со три комплекси на електрани на ветер, а минатата година остварила приход од преку две милијарди евра и 704 милиони профит.

РОМАНИЈА ИМА НЕДОСТИГ ОД ПОЛОВИНА МИЛИОН РАБОТНИЦИ

Романскиот министер за економија, г–дин Вуружан Восганијан, изјави дека на Романија и недостигаат околу половина милион работници, а недостигот на работна сила посебно е воочлив во градежништвото и во автомобилската и текстилната индустрија.

– Имаме дефицит од 500 илјади работници. Потребни ни се инженери, механичари и градежни работници – прецизираше г–дин Восганијан на собир посветен на професионалното образование.

Романија има околу 22 милиони жители, а се проценува дека во текот на последните неколку години околу два милиони работоспособни романски граѓани заминале во странство, претежно во Шпанија и Италија.

Според податоците на националната статистика, стапката на невработеност во Романија е 4,1%, што е најниска од 1992 година.

БИЗНИС КОНФЕРЕНЦИЈА ПОРТОРОЖ МАКЕДОНСКИТЕ БИЗНИС ПРОЕКТИ ИНТЕРЕСНИ ЗА ИНВЕСТИТОРИТЕ

На престижната бизнис конференција (Poslovna Conferenca Portoroz) која традиционално ја организираат словенечкиот финансиски весник Finance и Економскиот факултет од Љубљана и која претставува најважен бизнис настан во Словенија, 12 македонски компании ги претставија своите бизнис проекти.

На овој престижен настан, Македонија беше презентирани како земја–дестинација за словенечките инвеститори, а претставени беа проекти од областа на туризмот, недвижнини, козметичка индустрија и земјоделство, кои имаат потреба од стратешки партнери кои ќе им помогнат во понатамошен развој.

Како што велат од AAG консултантската куќа која работеше на овој проект, за македонските компании имало многу заинтересирани инвеститори. Најголем интерес бил покажан за проектот за Ски–центарот „Кожув“, за проектот за производство на органска козметика и за проектот за Аеродромот.

Покрај словенечките компании, на оваа презентација како заинтересирани компании се јавија неколку инвестициски фондови и инвеститори од Израел и Турција, велат од AAG, а досега само во нашата куќа се јавија околу 10 компании кои ги разгледуваат можностите за инвестирање во Македонија.

Пред почетокот на Конференцијата беше одржана и тркалезна маса на која претставници од Македонија се сретнаа со словенечките компании на кои им беше презентирани бизнис климата во Македонија.

СРБИЈА ПЛАНИРА РАБОТИТЕ НА КОРИДОРОТ 10 ДА ГИ ЗАВРШИ ЗА ЧЕТИРИ ГОДИНИ

– Делницата кон бугарската граница е поделена на два дела. Проектот и ревизијата веќе се завршени и до крајот на овој месец ќе бидат распишани тендери за изведувачите на градежните работи – изјави српскиот министер за инфраструктура, Велмир Илиќ.

Тој додаде дека првиот тендер е за изградба на обиколниот пат околу Сикевачката Клисура во должина од 24 километри, а потоа ќе биде распишан и вториот тендер за изградбата на делницата од Сикевачката клисура до бугарската граница.

За изградбата на обиколката околу клисурата интерес пројавиле српски фирми, кои би инвестирале и сопствени средства, што државата би им ги вратила за 10 до 15 години. Изградбата на делницата кон бугарската граница не била можна преку концесија поради нерентабилната густина на сообраќајот (околу 4.000 возила дневно), така што државата решила проектот да го финансира со сопствени средства.

Според претходни проценки, изградбата на тој крак од Коридорот 10 би чинела околу 430 милиони евра.

– Објавени се и подготовките за тендер за делницата од Лесковац до македонската граница, која исто така би била завршена за четири години – рече г-дин Илиќ.

Во Република Македонија, како што истакна неодамна министерот Миле Јанакиески, во првата половина од 2008 година ќе стартува изградбата на преостанатиот дел на Коридорот 10, со изградбата на автопатската делница Демир Капија–Смоквица, како и на делницата од граничниот премин Табановце до Куманово.

ИТАЛИЈАНСКИ „ЕНЕЛ“ ЌЕ ГРАДИ ДВЕ ТЕРМОЦЕНТРАЛИ ВО АЛБАНИЈА

Италијанската компанија „ЕНЕЛ“ набрзо ќе почне со градба на две термоцентрали во Албанија, секоја од нив со моќност од по 700 мегавати, односно вкупна моќност од 1.400 мегавати.

Двата проекти, кои предвидуваат производство на електрична енергија со најчиста технологија, со почитување на највисоките меѓународни стандарди и кои нема негативно да влијаат врз животната средина, на премиерот Сали Бериша лично му ги претставил претседателот на италијанскиот гигант „ЕНЕЛ“ г-дин Фулвио Контини на средбата во Тирана.

Премиерот Бериша искажал целосна поддршка за проектите и гаранција дека владиниот кабинет што е можно побрзо ќе ги реализира потребните процедури, со цел побрзо да започне изградбата на овие два објекти.

КВС ЈА ПРЕВЗЕМА БУГАРСКАТА EIBank

Белгиската финансиска групација „КВС“ изврши ново превземање во Бугарија. По неодамнешното купување на осигурителната компанија „DZI Insurance“ и брокерската куќа „DZI Invest“, сега овој белгиски инвеститор презема 75% од сопственоста во „EIBank“ за 295 милиони евра.

„КВС“ наскоро планира да објави јавен повик за купување на останатите акции кои се во сопственост на помали инвеститори и кои држат 2,7% од акциите. Пазарната капитализација на „EIBank“, која е на деветто место по големина во Бугарија, изнесува околу половина милијарди евра, но се претпоставува дека „КВС“ ќе ги привлече нивните акции од слободната продажба на Берзата во Софија.

ТЕЛЕКОМ АВСТРИЈА ЌЕ ГО ШИРИ БИЗНИСОТ ВО ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА

„Телеком Австрија“, која под брендот ВИП работи како трет мобилен оператор во Македонија, објави дека за натамошно ширење во Југоисточна Европа до 2010 година ќе потроши 2,7 милијарди евра.

Компанијата планира да го купи белорускиот мобилен оператор „Мобил дигитал комуникајшнс“, како и влез на пазарот во Босна и Херцеговина. За преземање на 70% од акциите „Мобил дигитал комуникајшнс“ ќе плати 730 милиони евра, со можност до 2010 година да го откупи и преостанатиот акционерски пакет.

Австрискиот Телеком покрај во Македонија, работи и во Словенија, Хрватска, Србија и во Бугарија.

V.NET Е НОВА ТЕЛЕКОМ КОМПАНИЈА ВО ХРВАТСКА

На хрватскиот пазар на телеком услугите почна да работи компанијата V.net која е создадена со спојување на два водечки кабловски оператори.

Со спојување на „DCM“ и „Adriatic Kabel“ настана нова компанија на хрватскиот пазар на телекомуникации која ќе нуди потполни телекомуникациски услуги односно Интернет, телефонија и телевизиска програма.

Во наредната година компанијата ќе инвестира 10 милиони евра во проширување и модернизација на сопствената кабловска мрежа во Хрватска, чии услуги сега ги користат 90 илјади корисници во седум хрватски градови. V.net на корисниците ќе им понуди нови ТВ програми, додека пак до крајот на октомври планираат воведување на таканаречен „triple play“ пакети односно услуги кои ќе обединуваат кабловски, ТВ и широкопојасен Интернет и телефонија.

ПОЗНАЧАЈНИ АКТИВНОСТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ФУНКЦИОНИРАЊЕТО НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

Во јануари 2007 година во Република Македонија отпочнаа со реализација три ЕУ проекти прифатени и кофинансирани од страна на Европската Комисија во 6-тиот повик на IST (Information Society Technologies) приоритетната група, од FP6 (Sixth Framework Programme) програмата, и тоа:

- „Европска апликативна рамка за електронски јавни набавки за земјите од Западен Балкан“ (European Electronic Public Procurement Application Framework in the Western Balkan Region - ELLECTRA WeB),

- „Оценка на ризикот во Царините во Земјите на Западен Балкан“ (Risk Assessment for Customs in Western Balkans- RACWeB) и

- „Зажакнување на стратегиската соработка помеѓу Европската Комисија и земјите на Западен Балкан во полето на ИКТ истражувања,“ (Strengthening the Strategic Cooperation Between the EU and Western Balkan Region in the field of ICT Research - SCORE).

Првиот проект, ELLECTRA - Web, се однесува на спецификација, развој и тестирање на апликативна рамка за слободен софтвер за електронските јавни набавки. Софтверската апликација ќе базира на услужно-ориентираната архитектура и архитектурата водена од моделот, со цел задоволување на барањата за интероперабилност и ефективност. Исто така во рамки на Проектот ќе се изготват посебни упатства за јавната администрација, за економските оператори и за ИТ компаниите, со цел тие ефикасно и ефективно да развиваат и применуваат интероперабилни, корисничко ориентирани и безбедни електронски решенија за јавните набавки кои се во согласност со ЕУ регулативата.

Со примена на новите технологии се очекува да се намалат трошоците и да се скрати времето за имплементација на електронските јавни набавки, кои истовремено би биле во согласност со новите директиви на Европската комисија. Предвидено е целиот Проект да трае 24 месеци и да чини околу 1,8 милиони евра, при што со 1 милион евра учествува Европската комисија. Во Проектот учествуваат партнери од ЕУ земји, како и партнери од Македонија, Србија, Албанија и Босна и Херцеговина. Координатор е водечката Европска софтверска компанија за развој на софтвер за јавна администрација INTRASOFT, а учествуваат и водечката Европска непрофитна истражувачка организација од Норвешка SINTEF како и менаџмент консалтинг компанија PLANET од Грција. Од Република Македонија учесници во проектот се Бирото за јавни набавки на Република Македонија и е-бизнис секторот на Економскиот факултет од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје. Во рамки на Проектот ќе се развие посебно е-решение за јавните набавки за Република Македонија.

Проектот RACWeB се однесува на имплементација на web-базирано решение за автоматизирана поддршка на постапките за проценка на ризик во царинското работење. На тој начин ќе се овозможи автоматизирана проверка на сите царински декларации во однос на дадено множество на ризични профили. Профилите нема да бидат утврдени само врз основа на искуството и интуицијата на домашните експерти, туку и врз основа на користење на техниките на статистичката анализа и на трагањето низ податоците (data mining) собрани од претходно обработени декларации и од останати релевантни извори на информации. Целта на овој

сервис е да им помогне на царинските контролори во извршувањето на секојдневните задачи од оваа област и ќе претставува комплементарен дел на постоечките системи за утврдување на ризик кои се користат во земјите на Западен Балкан.

Решението ќе биде флексибилно, интероперабилно, изградено врз отворени стандарди и ќе ги користи најновите технологии кои се употребуваат во земјите членки на Европската Унија. Со воведувањето на софистицираните техники за идентификација на ризични профили и на web-базираниот сервис за проценка на ризик во царините на земјите на Западен Балкан, се очекува да бидат постигнати повеќе бенефиции. Пред се, се очекува да се намалат измамите при увоз и извоз на стоки од и во земјите каде што е имплементирано решението, потоа се очекува да се зголеми ефикасноста и ефективноста на царинските контроли и порационално да се користат постоечките ресурси, а со тоа да се елиминираат непотребните контроли и да се олесни трговијата на стоките. Координатор на овој Проект е менаџмент консалтинг компанијата PLANET, а технолошки партнери се софтверските организации INTRASOFT од Белгија, Агилис од Грција и институтот Фраунхофер од Германија. Партнери од Република Македонија се Царинската управа на Република Македонија како корисник на web-базираното решение и е-бизнис департманот на Економскиот факултет од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, како локална организација за поддршка. Проектот треба да трае 30 месеци и да чини 2,1 милиони евра од кои 1,1 милион се донација од Европската Комисија.

Во рамки на третиот проект, SCORE, треба да се креира Европска ИКТ (Информациско Комуни-

кациски Технологии) истражувачка политика во регионот на Западен Балкан, при што ќе се земат предвид интересите и актуелните потреби на регионалните ИКТ стекхолдери. Главниот придонес на Проектот ќе биде развој на посебна ИКТ стратешка агенда за секоја земја од регионот на Западниот Балкан и заеднички документ кој ќе содржи препораки за креирање на ЕУ научна соработка со земјите на Западен Балкан во полето на ИКТ истражувањата за периодот 2007–2013 година. На тој начин креаторите на политиките за истражување и развој на ЕУ ќе можат да дефинираат реална политика и агенда за ИКТ истражувањата во регионот. Ваквите напори се во согласност со содржината на Меморандумот потпишан во Дубровник во 2002 година, според кој една од идентификуваните научни области кои имаат перспектива во идната соработка помеѓу земјите на Западен Балкан и земјите на Европската унија е токму областа на Информациско Комуникациски Технологии. Координатор на проектот е менаџмент консалтинг компанијата PLANET од Грција, учествува Институтот за општествени истражувања од Виена Австрија, а локални партнери за Република Македонија се Стопанската комора за ИКТ MASIT и е-бизнис департманот на Економскиот факултет од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје. Проектот во целост финансиски е подржан од Европската Комисија со износ од 858 000 евра и ќе трае 24 месеци.

Со реализацијата на овие проекти се очекува да се подигне нивото на развој и примена на ИКТ во Република Македонија, што е во согласност со напорите и мерките кои ги презема Владата на Република Македонија во овој период.

СТАТИИ

Академик – Таки Фити

НОБЕЛОВЦИ ПО ЕКОНОМИЈА ЗА 2007

МЕХАНИЗМИ НА ОПТИМАЛНА АЛОКАЦИЈА НА РЕСУРСИТЕ

Учесниците во економскиот живот, токму преку механизмите на слободниот пазар, најрационално ги алоцираат и користат ретките, ограничени ресурси

Теоретска основа

Меѓу економистите денес постои општ консензус дека пазарот е ефикасен механизам за алокација на ретките ресурси кон точките на нивната најефикасна употреба. Економистите, како што е познато, од чисто методолошки аспект, го користат моделот на совршена конкуренција, за да претста-

Академик Таки Фити е редовен професор на Економскиот факултет во Скопје и редовен член на МАНУ. На редовните студии на Факултетот ги предава предметите: Основи на економијата и Претприемништво, а на постдипломските студии предметите: Современите макроекономски концепции и политики, Меѓународна економија, Социјална политика и пазарот на труд во ЕУ и Менаџмент на малиот бизнис. Професорот Фити е автор на повеќе од 200 научни и стручни трудови (книги, учебници, научни проекти, статии, осврти и сл.) објавени во земјата и странство. Најголемиот број од неговите трудови се од областите: економија (микро и макроекономија), економски раст и развој, претприемништво и земји во транзиција. Во последниве десеттина години неговите истражувања посебно се фокусирани во областа на современите макроекономски концепции и нивните импликации врз економските политики (посебно фискалната и монетарната). Реализирал студиски престои во Англија, СР Германија, Франција и во други земји. Професорот Фити бил Декан на Економскиот факултет во Скопје, Претседател на Сојузот на економистите на Македонија, Министер за финансии на Република Македонија, копретседател на Blue Ribbon Комисијата за Република Македонија итн.

ват економија која функционира идеално. Секој модел во науката базира на одредени претпоставки кои во суштина значат упростување на стварноста. Неколку битни претпоставки се врзани за моделот на совршена конкуренција:

- При совршена конкуренција понудата ја креираат голем број мали фирми (продавачи) кои имаат

Мислењата изразени во овој текст се на авторот и не мора во целост да ги претставуваат ставовите на Министерството за финансии

незначително, занемарливо учество во вкупното производство на секторот. Токму поради маргинално учество на фирмите во создавањето на вкупното производство и вкупната понуда на производи и услуги во рамките на еден сектор, фирмите практично немаат никакво влијание врз висината на цените на производите и услугите. Напротив, за фирмата која работи во услови на совршена конкуренција цената е дадена големина, односно одделните фирми се т.н. прифаќачи на цени – price takers. Идентична е состојбата и на страната на побарувачката, каде што егзистираат голем број ситни купувачи, при што поединечно купената количина на производи е мала, занемарлива;

- Сите фирми произведуваат хомогени производи, производи од ист квалитет;
- Постои слободен влез и излез на фирмите во секторот и од секторот, односно отсуствуваат т.н. бариери за влез (економски, правни и сл.);
- Постои целосна, совршена информираност на учесниците на пазарот – производителите се целосно информирани за расположливите фактори на производство, за нивните цени, за технологиите што можат да се употребат во производството, за цените на суптитутите итн, а купувачите се целосно информирани за цените на производите и услугите, за нивните карактеристики, за нивните предности и недостатоци итн.

Под вакви претпоставки, индивидуите, учесниците во економскиот живот, токму преку механизмите на слободниот пазар, најрационално ги алоцираат и користат ретките, ограничени ресурси. Со други зборови, токму моделот на совршена конкуренција води кон оптимално користење на ресурсите, кон постигнување на трошочна и алокативна ефикасност во економијата. Од микроекономската теорија е познато дека кога индустријата постигнува долгорочна рамнотежа, долгорочните маргинални трошоци се изедначуваат со долгорочните просечни трошоци. Бидејќи маргиналниот трошок секогаш го сече просечниот трошок во точката на не-

говиот минимум, сите фирми во рамките на индустријата при совршена конкуренција произведуваат според најниските долгорочни просечни трошоци. На овој начин моделот на совршена конкуренција постигнува трошочна (производна) ефикасност. Осигурувајќи максимално и ефикасно искористување на расположливите ресурси, моделот на совршена конкуренција го исполнува и условот на алокативна ефикасност (Парето оптималност) – состојба во економијата кога секое понатамошно пренасочување на ресурсите не е во состојба да ја зголеми економската благосостојба на едни луѓе без да ја намали економската благосостојба на други луѓе.

Во реалниот свет доминираат модалитетите на т.н. непотполна конкуренција - монопол, олигопол и монополистичка конкуренција. Постојењето на монополизирани пазарни структури покажува дека во реалниот свет егзистираат бариери за влез и излез во и од економските сектори

Совршената конкуренција vis a vis фактите во реалниот економски живот

Темелните претпоставки на моделот на совршената конкуренција не коинцидираат со фактите во реалниот економски живот. Што практично покажува конфронтацијата на моделот на совршена конкуренција со фактите од реалниот свет?

Моделот на совршена конкуренција е само една апстракција. Тој, онака како што се опишува во економската литература, постои само во учебниците по економија. Тој е релевантен само од чисто методолошки аспект, а не и од аспект на реална застапеност во современата структура на пазарни морфологии. Денес, во реалниот свет доминираат модалитетите на т.н. непотполна конкуренција – монопол, олигопол и монополистичка конкуренција. Постојењето на монополизирани пазарни структури покажува дека во реалниот свет егзистираат бариери за влез и излез во и од економските сектори. Притоа, монополот и особено олигополот продуцираат економска неефикасност, бидејќи поради

опаѓањето на цената на производите, со пораст на производството и продажбите, го ограничуваат производството под нивниот реален капацитет. Меѓу учесниците во економскиот живот доминираат асиметрични информации. Во економиите денес постојат екстерналии и високи трансакциони трошоци. Сите овие моменти наметнуваат потреба од економска и општествена регулација на економскиот живот. Основните постулати на моделот на совршена конкуренција се проблематизирани уште со појавата на новата микроекономија. Појавата на

зираат конкретни случаи во кои премисите на homo oeconomicus –от се практично неприменливи – Т. Ф.) откривме неколку празнини во нашите теоретски резонирања. Денес, ние знаеме дека знаеме помалку отколку што мислевме. Економската наука, сосема евидентно, е многу имперфектна наука.“ (Problèmes économiques, No 2565/2566, p. 127).

Механизми за оптимална алокација на ресурсите

Во ваква констелација на услови економистите се фокусираа врз испитување на различни механизми за оптимална алокација на ресурсите во пазарни морфологии кои de facto постојат во реалниот економски живот. Нобеловата награда за економија за 2007 година им е доделена на тројца американски економисти: Леонид Харвиц (роден 1917 год. во Москва), Ерик Маскин (роден 1950 година во Њујорк Сити) и Роџер Мајерсон (роден 1951 год. во Бостон). Наградата за оваа година е доделена за теоретски придонес во областа на микроекономијата, т.е. за теоретски придонес во испитувањето на централниот економски проблем – механизмите за алокација (насочување) на ретките ресурси кон точките на нивната најефикасна употреба. Меѓу економистите денес постои согласност дека пазарот е ефикасен механизам за алокација на ресурсите кон точките на нивната најпродуктивна употреба. Но, исто така, многу економисти се согласуваат дека ... „Во некои случаи, пазарниот механизам не може да осигура полна ефикасност на алокацијата на ресурсите“ (The Royal Swedish Academy of Sciences, 2007, p. 2).

Тројцата лауреати, врз основа на нивната теорија (Mechanism Design Theory) ги испитуваат механизмите (пазарни и институционални) кои можат да доведат до ефикасно разместување на ретките ресурси во услови кои не коинцидираат со моделот на совршена конкуренција.

„Економските трансакции се одвиваат преку пазарот, во рамките на фирмите и преку други институционални аранжмани. На некои пазари не постои државна интервенција, додека други се регулирани.

Меѓу економистите денес постои согласност дека пазарот е ефикасен механизам за алокација на ресурсите кон точките на нивната најпродуктивна употреба. Но, исто така, многу економисти се согласуваат дека ...

„Во некои случаи, пазарниот механизам не може да осигура полна ефикасност на алокацијата на ресурсите

новата микроекономија е означена со теоријата за трансакционите трошоци (Коуз 1937) и теоријата за ограничената рационалност (Сајмон 1943), а својот полн развој го доживеа благодарение на теоријата на игри и економиката на информации. Појавата на новите теории de facto беше „испровоцирана“ од сознанието за грубото несоваѓање на класичната микроекономска теорија со фактите од стварноста. Во тој контекст видни економисти од Универзитетот во Стенфорд (Center of Economic Policy Research - CEPR), на едно големо советување во јануари 1977 година, ќе констатираат дека појавата на теоријата на игри и економиката на информациите им овозможува на специјалистите по микроекономија да ја ... „анализираат економската активност таква каква што се претставува“, а новите модели на симулација што ги нудат овие теории, иако не ја доближија економијата до физиката (по својата егзактност) на трудовите на економистите им дадоа „добра доза на реалност“. Можеби долгото робување на современата економска наука на класичните постулати на микроекономијата го натераа нобеловецот Ероу на истото советување да изјави дека „токму со студирањето на конкретни случаи (теоријата на игри и асиметричните информации анали-

Во рамки на фирмите, некои трансакции се водени од пазарните цени, за други се преговара, додека други се наметнати од менаџерите. Механизмот за оптимална регулација нуди кохерентна рамка за анализирање на ова мноштво на институции, или 'алокативни механизми', со фокусирање врз проблемите поврзани со поттиците и приватните информации.“ (The Royal Swedish Academy of Sciences, 2007, p. 1).

Теоријата ја постави професорот Леонид Харвиц во 1960 година. Суштината на нивната теорија е следна: механизмот претставува комуникационен систем низ кои учесниците во економската активност меѓусебно разменуваат пораки кои, на крај, заеднички го детерминираат крајниот резултат на соодветната економска активност. Пораките најчесто содржат приватни, скриени информации – на пример, ако станува збор за аукција за продажба на приватно добро, лицето ќе открие како го вреднува доброто, односно која цена би ја платило за доброто, ако се работи за јавно добро (да кажеме за изградба на мост) лицето ќе открие колку е подготвено да плати за тоа јавно добро (колкав данок би прифатило за финансирање на тоа јавно добро) и сл. Механизмот функционира како машина која ги прибира, ги процесира и ги агрегира сите примени пораки и врз таа основа ја исфрла рамнотежната цена по која доброто ќе биде продадено. На овој начин, теоријата го потврдува заклучокот на познатиот економист Хајек кој уште во 1945 година тврдеше дека пазарот ефикасно ги агрегира релевантните приватни информации. Притоа, два принципа се клучни за функционирањето на овој концепт. Првиот принцип е т.н. принцип на откривање (revelation principle), којшто го сретнуваме и кај нобеловецот Мирлис при дефинирањето на оптималниот даночен систем во услови на асиметрични информации, и којшто овозможува да се поттикнат, да се мотивираат учесниците во економската активност (трансакција) да ги откријат приватните информации. Вториот принцип е принципот на поттикнувачка компатибилност (incentive-compatibility) кој се исполнува доколку учесниците во трансакцијата ја откријат вистинската приватна информација (реалната цена која се подготвени да ја платат).

Теоријата доби во својата релевантност, откако во анализата беа воведени двата принципа: принципот на откривање (1970) и принципот на поттикнувачка компатибилност (1972).

Механизмот функционира како машина која ги прибира, ги процесира и ги агрегира сите примени пораки и врз таа основа ја исфрла рамнотежната цена по која доброто ќе биде продадено

Практична примена на теоријата

Оваа теорија, која во еден свој дел е заснована и на теоријата на игри, има значајна практична примена во неколку домени: идентификација на оптимални механизми за тргување (како што се аукциите), финансирање на јавни добра, (на пример, дали да се гради или не некој јавен објект, како фармерите, или групи фармери, да го определат учеството во трошоците на заедничките иригациони или дренажни системи, како земјите да го определат учеството во трошоците за редуцирање на глобалното затоплување итн), утврдување на оптимални регулаторни шеми (на пример регулација на природните монополи), усовршување на процедурите на гласање итн.

Теоријата (конкретно нобеловецот Мајерсон во 1981 год.) докажува дека сите познати четири видови аукции – англиската (во која продавачот ги наговара потенцијалните купувачи да понудат висока цена), холандската (продавачот почнува со висока цена, која ја спушта за фиксни износи) и аукцијата со ковертирани понуди (се прифаќа или највисоката понудена цена или втората најдобра цена), под определени претпоставки (доколку понудите се симетрични и доколку продавачот има резервна цена – цена под која доброто нема да се продава) генерираат ист очекуван доход за продавачите.

Кога треба да се гради некој јавен објект (на пример да се гради или да не се гради мост), механизмот

на одлучување е следен: секое лице ќе биде прашано за подготвеноста да плати за проектот (преку даночни зафаќања) и врз основа на агрегирање на одговорите ќе се утврди сумата што граѓаните се готови да ја платат. Доколку таа е поголема од трошоците за изградба на мостот, проектот е прифатен – на овој начин се врши еден вид на интернализација на потрошувачкиот вишок.

Целта на продавачот (на пример кога владата приватизира имот) не е само да го максимизира очекуваниот доход, или тоа не е единствена и најважна цел, туку, често, многу значаен мотив може да биде максимизација на општествената благосостојба

Оптималната регулација на природните монополи, кои денес често се во приватни раце (телекомуникации, гасоводи, водоснабдување и сл.), е тежок проблем за владите, бидејќи тие треба да ја доделат франшизата за монопол на претпријатие кое што ќе обезбеди квалитетни услуги по ниски цени. Со други зборови, како што укажува нобеловецот Мајерсон, целта на продавачот (на пример кога владата приватизира имот) не е само да го максимизира очекуваниот доход, или тоа не е единствена и најважна цел, туку, често, многу значаен мотив може да биде максимизација на општествената благосостојба. (The Royal Swedish Academy of Sciences, 2007, p. 16). Од друга страна, пак, проблемот е уште посложен, бидејќи оптималната регулација на природниот монопол бара да се поттикне фирмата која дејствува на неконкурентен пазар да работи на начин кој е компатибилен со општествените цели (Train 1994, p. xi.). Ефикасен механизам за постигнување на оваа цел е аукцијата. Владата

треба да се осигури дека на аукцијата ќе учествуваат поголем број фирми и да објави дека франшизата за монопол ќе ја добие фирмата која ќе понуди најниска цена. Претпријатието А се натпреварува на аукцијата и нуди цена која е над вкупните просечни трошоци и која, според тоа, осигурува задоволителен профит. Претпријатието Б нуди пониска цена од претпријатието А, која се уште осигурува профит. Претпријатието В смета дека со одредено реструктурирање е во можност да ги елиминира нерационалностите и растурањето на ресурсите и дека, врз таа основа, ќе може дополнително да ги намали трошоците, ќе понуди уште пониска цена. Ако ваквиот тек на настаните продолжи франшизата ќе ја добие претпријатието коешто ќе понуди најниска цена – блиску до нивото на вкупните просечни трошоци или на нивото на вкупните просечни трошоци (т.н. second -best solucija), што е оптимално решение од аспект на општеството.

Очевидно, испитувањата на новите лауреати значајно го подобрија и збогатија разбирањето и знаењето на економистите за можните пристапи на оптимална алокација на ресурсите во услови на несовршени пазарни структури (монопол, олигопол и монополистичка конкуренција), во кои владеат асиметрични информации, и кои се иманентни за реалниот свет, за реалниот економски живот. Од друга страна, како што е тоа вообичаено во науката, испитувањата на нобеловците Харвиц, Маскин и Мајерсон, се темелат на предходните достигнувања и продори на микроекономската теорија во бројни области (теорија на игри, оптимална регулација, пазари со асиметрични информации, теорија на јавни добра и сл.), но истовремено и ги унапредува и проширува нашите познавања од овие области.

Консултирана литература

Akerlof, G. (1970) "The Market for 'Lemons': Quality Uncertainty and the Market Mechanism", Quarterly Journal of Economics (August 1970), p. 488 -500.

Allen, B. (2000) " The Future of Microeconomic Theory", Journal of Economic Perspectives - Volume 14, Number 1 - Winter, Pages 143 -150

Cahuc, P. (1994). "La nouvelle microйкономie", Problemes йкономiques, No 2395, Paris

Cahuc, P. (1998) La nouvelle microйкономie, La Дйcouverte & Syros, Paris

Coase, R. (1937) " The Nature of the Firm" in Williamson and Masten (1999) The Economics of Transaction Costs, Edward Elgar Publishing LTD

Dieter Bos Pricing and Price Regulation, An Economic Theory for Public Enterprises and Public Utilities, Elsevier, Amsterdam 1994

Фити, Т. (2001). Современите макроекономски концепции и економските политики, Економски факултет, Скопје

Flouzat, D., Pondaven, C. (2004) Economie contemporaine - les fonctions йкономiques, Press Universitaires de France, 19e йdition, Paris

Kenneth E. Train Optimal Regulation - The Theory of Natural Monopoly, Massachusetts Institute of Technology, 1991

Problemes йкономiques, No 2565/2566.

The Royal Swedish Academy of Sciences, 15 october 2007 Mechanism Design Theory, Scientific Background of the Sveriges Riksbank Prize in Economic Sciences in Memory of Alfred Nobel 2007

The Royal Swedish Academy of Sciences The Prize in Economic Siences 2007, Information for the Public, . www.kva.se

Smit, A. (1997) Богатството на народите, Том 1, Штрк, Скопје

Stiglitz, J, Walsh, C. (2002) Economics, Norton & Company, New York

М-р Ленче Николова-Гогова

ЕКСТЕРНАТА ФИНАНСИСКА ЗАДОЛЖЕНОСТ

М-р Ленче Николова-Гогова е помошник раководител на Секторот за макроекономска политика во Министерството за финансии. Дипломирала и магистрирала на Економскиот факултет во Скопје, насока – макроекономија и економски развој. Претходно работела како советник на министерот за развој во Министерството за развој, и извршувала други функции, како и претседател на комисија за денационализација во Министерството за финансии. Има објавено повеќе стручни трудови и статии од областа на макроекономијата и економскиот развој и работела во истражувачки проекти. Учествувала на повеќе семинари во земјата и странство од областа на макроекономија и меѓународна економија.

За намалување на надворешниот долг постои широко прифатено мислење дека е неопходно спроведување политика на цврст макроекономски менаџмент, имплементација на институционалните и структурните реформи и зголемување на домашните инвестиции

Недостатокот на сопствени ресурси или неможноста за нивно брзо и ефикасно ангажирање, ги соочува земјите во развој со неопходна потреба за надворешно финансиско задолжување, преку традиционалното позајмување од меѓународните финансиски пазари на капитал, кое има извонредно

значајна улога во нивниот економски развој и поддршка на економските реформи.

Со увезување на капитални добра, помалку развиените земји успеваат да ги надополнат домашните инвестиции финансирани од домашни заштеди.

"Мислењата изразени во овој текст се на авторот и не мора во целост да ги претставуваат ставовите на Министерството за финансии"

Меѓутоа, помалку развиените, во однос на начинот на кој функционира светската економја во поглед на задолжувањето, се незадоволни од условите и ги сметаат како исклучително строги. При задолжувањето на меѓународните пазари, вообичаено каматната стапка е различна, при што поризичните земји добиваат повисоки каматни стапки, во кои е вградена премијата за ризик, поради покривање на можноста за неисполнување на обврската. Според тоа, можно е земјите кои не ги исполнуваат своите должнички обврски да се соочат со прохибитивни премии за ризик, при нивното повторно задолжување. Забележани се мошне малку отворени одбивања на плаќањата, и понекогаш изненадувачки, има многу малку докази како должничката позиција на една земја станува поризична.

Товарот на долгот се мери едноставно со соодносот помеѓу долгот и Бруто домашниот производ (БДП), меѓутоа, за вистинската мерка на способноста на една земја за плаќање на долговите, покрај БДП, значајни се и приходите од извозот на стоки и услуги, како и други параметри. Дотолку повеќе, што анализите за некои земји, покажуваат дека промените на соодносот на сервисирањето на долгот со извозот се поинтензивни, отколку промените на соодносот на надворешниот долг и БДП. Покрај ова, сервисирањето на долгот спрема извозот на стоки и услуги, како и отплатата на каматите во однос на извозот на стоки и услуги се значаен индикатор за надворешното задолжување.

Во поглед на надворешното задолжување во земјите од Југоисточна Европа, според согледувањата, тие имаат направено прогрес во редуција на товарот на долгот, што е неопходно за подобрување на нивната идна кредитна способност. Генерална оценка е дека во глобала, степенот на задолженост е умерен, меѓутоа, некои од нив сеуште се движат кон високо задолжени. Во некои земји извршено е отпишување на долгот, а во некои случаи нивото на нивните обврски е на нивото на поддршката од странските кредитори. За намалување на товарот на надворешниот долг и излез од финансиските тешкотии, овие земји имаат потреба од долгорочни стратегии за остварување на повисок

пораст на производството и извозот. За оваа цел, постои широко прифатено мислење дека е неопходно спроведување политика на цврст макроекономски менаџмент (вклучувајќи во некои случаи и силно фискално прилагодување), имплементација на институционалните и структурните реформи и зголемување на домашните инвестиции. За редуција на долгот во овие земји е неопходно остварување на подобри економски перформанси, односно пораст на Бруто домашниот производ, извозот на стоки и услуги и друго. Земјите од овој регион речиси сите, за 2007 година предвидуваат намалување на степенот на задолженост за околу два процентни поени.

За редуција на надворешниот долг е неопходно остварување на подобри економски перформанси, односно пораст на БДП, извозот на стоки и услуги и друго. Земјите од овој регион речиси сите за 2007 година, предвидуваат намалување на степенот на задолженост за околу 2 процентни поени

Кај земјите од Југоисточна Европа, степенот на задолженост, почнувајќи од 2001 година, има осцилаторни движења, а веќе во 2006 година тој е сведен на околу 60%. Хрватска е на водечко место, со учество на надворешниот долг во БДП од околу 78%, што илустрира висока задолженост, а долгот во однос на извозот на стоки и услуги изнесува 159,8%, односно умерена задолженост. Порастот на долгот е рефлектиран од порастот на задолжувањата кај комерцијалните банки, како и поради намалување на вредноста на САД доларот. Во Србија и Црна Гора по репрограмирање на долгот во ноември 2001 година, и отпишување на долгот во јули 2004 година со Лондонскиот клуб, долгот се редуцира на околу 63% од БДП, а како процент од извозот на стоки и услуги 246,9%, што укажува на висока задолженост по двата критериуми. Во Бугарија долгот во однос на БДП изнесува 67,2%, што и покрај намалувањето, сеуште спаѓа во групата на високо задолжени економии, а што се однесува за долгот во однос на извозот на стоки и услуги, таа спаѓа во групата на помалку задолжени земји.

Степен на задолженост во регионот на Југоисточна Европа
(надворешен долг како % од БДП и извозот на стоки и услуги)

	2004		2005		2006	
	Долг/БДП	Долг/Извоз на стоки и услуги	Долг/БДП	Долг/Извоз на стоки и услуги	Долг/БДП	Долг/Извоз на стоки и услуги
Хрватска	83,6	166,4	87,9	176,3	78,5	159,8
Бугарија	67,4	125,5	70,8	123,4	67,2	112,0
Романија	34,7	99,9	35,1	97,7	33,0	98,2
Србија и Црна Гора	71,2	389,6	63,1	272,1	63,3	246,9

Извор: EBRD - Transition report 2006

Во земјите од регионот на Централна и Источна Европа, без балтичките земји задолжувањето во однос на БДП во просек изнесува над 55%, што гернерира умерено до висока задолженост. Во овие рамки Унгарија е со највисок степен на задолженост (75,5%) долгот во однос на БДП, а потоа следува Словенија каде што се забележува зголемување на степенот на задолженост од 59,7% во 2003 на 67,7% во 2006 година. Исто така и Словачка има висок степен на задолженост (57%), додека Чешка и Полска се умерено задолжени земји 36,3% и 43,3%, соодветно.

земји се движи во толерантни рамки. Меѓутоа, во последните години се забележува континуирано подобрување на задолженоста во земјите во развој, преку показателот на соодносот помеѓу надворешниот долг и БДП. Во регионот од Азија во развој и Среден Исток задолжувањето се одржува во толерантни рамки. За разлика од овие земји, во земјите во развој од Африка, особено од Западната Хемисфера, степенот на задолженост е над критичната граница што илустрира висока задолженост. Кај останатите региони во земјите во развој, исто така регистрирано е континуирано намалување

Степен на задолженост во регионот на Централна и Источна Европа
(надворешен долг како % од БДП и извозот на стоки и услуги)

	2004		2005		2006	
	Долг/БДП	Долг/Извоз на стоки и услуги	Долг/БДП	Долг/Извоз на стоки и услуги	Долг/БДП	Долг/Извоз на стоки и услуги
Чешка	38,2	61,9	41,3	59,0	36,3	51,4
Унгарија	64,7	103,7	74,6	112,8	75,5	109,1
Полска	49,4	148,2	51,0	155,0	43,3	117,0
Словачка	54,9	72,0	56,6	75,8	57,0	74,3
Словенија	59,7	106,6	63,8	106,6	67,2	104,7

Извор: EBRD - Transition report 2006

Поголемиот дел од проблемите со високата задолженост се решава со репрограмирање на долговите, и конечно, соочени со меѓународен притисок од владите, банките кредитори всушност вршат и отпишување на дел од долговите

на степенот на задолженост. Промените во надворешното задолжување преку соодносот на надворешниот долг со извозот на стоки и услуги, се остварува поинтензивно, при што генерално видливо е намалување на степенот на задолженост кај сите региони во земјите во развој.

Во последната декада надворешната задолженост во земјите во развој, гледано во целина, се одржува на критична граница, додека во некои

Поголемиот дел од проблемите со високата задолженост се решава со репрограмирање на долговите, кое претставува договор со кредиторите за

Степен на задолженост во земјите во развој
(надворешен долг како % од БДП и извозот на стоки и услуги)

	2002		2003		2004		2005		2006	
	Долг/БДП	Долг/извоз	Долг/БДП	Долг/извоз	Долг/БДП	Долг/извоз	Долг/БДП	Долг/извоз	Долг/БДП	Долг/извоз
Вкупно	37,2	121,6	35,8	109,8	33,1	92,4	28,9	76,9	26,2	66,5
■ Африка	58,1	177,2	55,6	153,4	48,7	125,5	38,6	92,4	28,1	63,8
■ Централна и Источна Европа	52,7	127,1	53,7	125,0	54,0	118,0	49,6	110,1	50,8	104,5
Комонв. на независни држави	43,0	111,6	41,7	106,8	36,3	91,9	33,6	85,8	29,6	73,3
■ Азија во развој	25,8	86,8	23,8	75,0	22,2	62,5	20,3	53,3	19,7	49,2
■ Среден исток	25,6	61,8	24,6	53,4	24,5	47,0	22,4	38,6	20,1	32,9
■ Западна Хемисфера	45,4	221,2	44,8	205,4	39,4	168,6	31,0	131,6	26,6	111,1

Извор: IMF, World Economic Outlook, September 2006

враќање на долгот во подолг период и со пониска каматна стапка за секој поединичен период. Кредиторите претпочитаат да добијат назад дел од финансиските средства во текот на подолг период, наместо да ги предизвикуваат должниците да најават дека нема да ја исполнат обврската за отплаќање на долгот. И конечно, соочени со меѓународен притисок од владите, банките кредитори всушност вршат и отпишување на дел од долговите, Меѓународните финасиски институции (ММФ, Светската банка и други) во согласност со нивните програми инсистираат на преземање цврсти акции, со цел да имаат контрола на овие економии на подолг рок. Кредитната способност на земјите во развој, вообичаено се обновува во комбинација со штедење и екстерно финансирање.

Генерално сите овие земји се стремат кон економски развој, сведување на надворешната задолженост во толерантни рамки и создавање на услови за подобрување на бизнис климата за поголем влез на странски капитал. И покрај релативното намалување на надворешната задолженост во земјите во развој и во иднина приливот на странски капитал, ќе претставува основна компонента на економскиот развој, особено преку странски директни вложувања.

Случајот на Република Македонија

Според меѓународните стандарди за ранирање на земјите според степенот на задолженост, според најрелевантните показатели, македонската економија се вбројува во групата на умерено задолжени економии, а според некои критериуми и во групата на помалку задолжени земји

мија се вбројува во групата на умерено задолжени економии, а според некои критериуми и во групата на помалку задолжени земји.

Прашањето за проблемот со надворешниот долг и неговото зголемување во изминатиот период беше постојано присутно. Движењето на надворешниот долг во последните години, беше под силно влијание од падот на вредноста на американскиот долар во однос на останатите валути, што доведе до пораст, преку високиот износ на остварени позитивни курсни разлики. Врз надворешното задолжување одредено влијание имаше и високиот сте-

Според меѓународните стандарди за рангирање на земјите според степенот на задолженост, според најрелевантните показатели, македонската економија се вбројува во групата на умерено задолжени економии, а според некои критериуми и во групата на помалку задолжени земји

пен на либерализација, согласно законските решенија, што овозможи финансирање на развојот на резидентите со екстерно финансирање на приватниот сектор, без никакви ограничувања, наспроти предходниот селективен девизен режим. Ова овозможи и поголем пристап на приватните претпријатија до странски капитал. Значајно е да се напомене дека во декември 2005 година, вклучени се еврообврзниците и долгот кон Лондонскиот клуб на кредитори. Меѓутоа, веќе во јануари 2006 година

остварениот прилив од еврообврзниците се искористи за откуп на постојниот долг спрема Лондонскиот клуб на кредитори.

Емисијата на еврообврзници е практика во многу земји, кои преку издавањето на хартии од вредност на меѓународниот пазар обезбедуваат дополнителен финансиски капитал. Овој тренд во последните години е присутен и во земјите во транзиција, кои се соочени со недостигот на домашна акумулација, ниска стапка на домашно штедење и скромен прилив на прибирање на странски капитал. Примерите во практиката укажуваат дека инвеститорите од развиените земји се заинтересирани за купување на обврзниците на економиите во транзиција. Така со првата емисија во 1997 година Хрватска оствари прилив од 300 милиони долари, Романија 600 милиони марки, а во 2001 година, Бугарија врз оваа основа оствари прилив од 250 милиони евра.

Интересот на странските инвеститори во земјите во транзиција се потврди и во случајот со Република Македонија, која со добивањето на кредитен рејтинг од две светски реномирани агенции, се стекна со сите услови за учество на меѓународниот пазар на капитал. Република Македонија презема активности за минимизирање на трошоците за сер-

Предвремената отплата на долгот ја одразува посилната надворешна позиција, со што се зголемува угледот пред агенциите за оценување на кредитниот рејтинг и се остваруваат заштеди врз основа на каматни трошоци

висирање на јавниот долг и издадените државни гаранции и активности за намалување на ризикот поврзан со структурата на јавниот долг и државните гаранции. Согласно ова, се изврши предвремена отплата на долгот кон Парискиот клуб на кредитори, по номинална вредност и без плаќање на дополнителни пенали и провизии. Ова со цел, реструктурирање на портфолиото на јавниот долг, намалување на долгот со променливи каматни стапки, како и остварување на каматни заштеди во Бу-

џетот. До крајот на април 2007 година, се потпишаа 13 договори со земјите членки на Парискиот клуб на кредитори и извршени се плаќања на долгот кон истите. Се очекува целата операција да заврши со потпишување на новиот билатерален договор со Италија. Покрај ова, се изврши предвремен откуп на заемите спрема кредиторот IBRD за проектите за структурно прилагодување, за реструктурирање на финансискиот сектор и секторот на претпријатијата FESAL-2, за подобрување на транзитот и за транспортниот сектор. Од Европската инвестициона банка предвремено се откупи долгот за проектите за изградба на Југословенскиот автопат (наследени од СФРЈ). Предвремен откуп на дел од долгот кон Светската банка, се изврши во текот на јуни 2007 година, пришто долгот кон оваа финансиска институција се намали за 21%. Ова е првата фаза од постапката за предвремениот откуп на одреден број на кредити, а потоа ќе следува втора фаза со откуп на преостанатите кредити, односно по приливот на средства по основ на приватизација на некои објекти, пришто се очекува да се отплати дел од долгот на Фондот за магистрални и регионални патишта, кој има третман како долг на Општа Влада. Со предвремениот откуп на долгот кон Меѓународниот монетарен фонд се изврши целосна предвремена отплата на обврските на Република Македонија по концесионални и неконцесионални заеми, а предвидениот рок на доставување на заемите беше до 2010 година. Предвремената отплата на долгот ја одразува посилната надворешна позиција, со што се зголемува угледот пред агенциите за оценување на кредитниот рејтинг и се остваруваат заштеди врз основа на каматни трошоци.

Откупот на долгот се изврши по номинална вредност на долгот без плаќање провизии за предвремениот откуп. Имено, со предвремената отплата на долгот се обезбеди подобрување на структурата на долгот и намалување на каматните трошоци, намалување на степенот на задолженост за околу два проценти поени, како и создавање на услови за преминување во групата на полесно задолжени земји.

Степен на задолженост

Следењето на движењето на показателите за задолженост, како временска серија, има за цел да ја анализира одржливоста на надворешниот долг на една земја. Оценката за степенот на задолженост, особено за економии кои го финансираат сопствениот развој и спроведуваат реформи со екстерно финансирање, има исклучително големо значење за идните потези во сферата на надворешното задолжување.

Критериумите за класифицирање на земјата во одредена група на земји според Светската банка се дефинирани на следниот начин:

- Вкупен надворешен долг спрема просек на Бруто домашен производ во последните три години: висока задолженост над 50%; умерена задолженост значи 60% од граничната вредност 50%; но не и достигнување на критичното ниво, што значи интервалот меѓу 30–50%; и помала задолженост под 30%;
- Вкупен надворешен долг спрема извозот на стоки и услуги просек од последните три години: висока задолженост над 275%; умерена задолженост значи 60% од граничната вредност (275%), но не и достигнување на критичното ниво, што значи во интервалот меѓу 165–275%; и помала задолженост под 165%;
- Сервисирање на долгот спрема извозот на стоки просек од последните три години: висока задолженост над 30%; умерена задолженост значи 60% од граничната вредност (30%), но не и достигнување на критичното ниво, што значи во ин-

тервалот меѓу 18–30%; и помала задолженост под 18%;

- Отплата на камата спрема просек на извозот на стоки и услуги: висока задолженост над 20%; умерена задолженост значи 60% од граничната вредност (20%), но не и достигнување на критичното ниво, што значи во интервалот меѓу 12–20% и помала задолженост под 12%.

Следењето на движењето на задолженоста, како временска серија, има за цел да ја анализира одржливоста на надворешниот долг. Оценката за степенот на задолженост, особено за економии, кои го финансираат сопствениот развој и спроведуваат реформи со екстерно финансирање, има исклучително големо значење за идните потези во сферата на надворешното задолжување

Според меѓународните стандарди за рангирање на земјите според степенот на задолженост, Република Македонија се вбројува во групата на средно до умерено задолжени економии. Најрелевантен показател за тоа е учеството на вкупниот надворешен долг (долгорочен, среднорочен) во Бруто домашниот производ, кој изнесува 37,2%.

Во однос на другите критериуми, Република Македонија се вбројува во групата на помалку задолжени земји. Така, односот помеѓу надворешниот долг и извозот на стоки и услуги (просек во последните три години) изнесува 122,3%, односот помеѓу вкупното сервисирање на долгот и извозот на стоки и услуги (просек во последните три години) изнесува 16,1%, а односот помеѓу отплатите на камата и извозот 3,6%. Според тоа, степенот на задолженост

Степен на задолженост на Република Македонија,
според одделни критериуми (во %)

	2003	2004	2005	2006
Надворешен долг/БДП	36,99	36,89	44,22	37,22
Надворешен долг/извоз на стоки и услуги	119,7	107,11	97,5	91,61
Сервисирање на долг/ извоз на стоки и услуги	17,26	14,15	15,7	19,01
Отплати на камата/ извоз на стоки и услуги	3,72	3,25	2,22	0,35

Извор: Народна банка на Република Македонија

во македонската економија се движи во толерантни рамки.

Меѓутоа, при следење на задолженоста со индикаторите на извозот, треба да се имаат во вид одделни специфичности на извозот. Имено, голем дел од извозот отпаѓа на износот на доработките, при што реалната вредност на извозот е значително помала. Исто така, значаен дел од побарувањата се затвораат со компензациони работи. Оттука и констатацијата дека доколку степенот на задолженост се пресметува само со ефективниот девизен прилив од извозот на стоки и услуги, тој би бил повисок.

Според препораките на Светската банка, доколку три од четирите показатели влегуваат во даден интервал, земјата се класифицира во соодветната група на земји. Меѓутоа, се напоменува дека приближувањето до критичното ниво, односно гранична вредност на одреден показател треба да се толкува мошне внимателно, со оглед на фактот дека при премин од една во друга група земји треба да се има во предвид и движењето на овие параметри во подолг временски период, а не само во тековниот период.

Нето финансиски трансакции и трансфери

Македонската економија остварува тенденција на релативно умерен пораст на прилив на средства по основ на веќе одобрени кредити и заеми. При тоа, во периодот од 2003 до 2007 година просечно

годишно се користени средства во износ од околу 270 милиони долари, а отплатено е повисок износ на обврски (главница и камата) од 296 милиони долари просечно годишно.

Умерен прилив на средства се остварува и во нето трансакциите или нето задолжувањето (кое претставува користени странски кредити и заеми намалени со сервисирањето на главницата, по порано користените странски кредити и заеми). Имено, нето трансакциите се остваруваат со релативно мал обем, односно во последните три години, нето задолжувањето преку користење на странски кредити се движи во толерантни рамки. Повисоко нето задолжување се оствари во 2005 година, како резултат на задолжувањето на приватниот сектор. Веќе во 2006 и 2007 година отплатата на главницата е поголема од користените средства по основ на кредити. Нето приливот на капитал по основ на нето финансиски трансакции, вообичаено се насочува за покривање на дефицитот во тековните трансакции на платниот биланс.

Што се однесува за приливот од нето трансферите, кои претставуваат разлика меѓу користените кредити и заеми и отплатите на вкупните обврски (главница и камата) по основ на порано користените долгорочни странски кредити и заеми, исто така е умерен, а повисокото задолжување во 2005 година во најголем дел (70%) се однесува на приватниот сектор, додека во 2006 година, отплатата на вкупните обврски е повисока од користените средства.

Нето финансиски трансакции
(во милиони долари)

	2002	2003	2004	2005	2006
Користени кредити	175	234	264	501	350
Отплата на главница	184	181	196	178	404
Отплати (главница и камата)	235	231	241	232	481
Нето задолжување	-9	53	68	323	-131
Нето трансфери	-60	3	23	269	-54

Извор: Народна банка на Република Македонија

Во најголем дел користените заеми и кредити потекнуваа од меѓународни финансиски институции и организации, кои беа релативно поволни, со грејс период и со подолг рок на отплата, како и со ниски каматни стапки. Нивното користење беше насочено за повеќе видови проекти и реформи. Средствата од билатерални кредитори беа користени како кредитни линии за увоз на опрема, за унапредување на мали и средни претрпријатија и друго. Средствата од приватните кредитори имаат тенденција на континуирано зголемување и задолжување на приватниот сектор, како ефект од либерализацијата на капиталните трансакции. Сключени се повеќе нови кредити и заеми, поголемиот дел беа под конвизионални услови, кои во најголем дел се склуче-

ни со приватни банки и финансиски институции, и се очекува да се користат во наредните години.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Табела 1: ОСНОВНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006*
Реален БДП	%	1,4	3,4	4,3	4,5	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,1	3,7
БДП	млн. долари	3.458	3.581	3.674	3.588	3.437	3.769	4.631	5.368	5.815	6.306
Инфлација (просек)	%	2,6	-0,1	-0,7	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2
Инфлација (крај на период)	%	2,7	-2,4	2,4	6,1	3,7	1,1	2,6	-1,9	1,2	2,9
БДП дефлатор	%	3,4	1,4	2,7	8,2	3,6	3,4	0,3	1,3	3,8	3,2
Буџетско салдо (централен буџет и фондови)	% БДП	-0,4	-1,7	0,0	1,8	-7,2	-5,7	-0,6	0,4	0,3	-0,6
Девизен курс, просек	ДЕН/1\$	49,8	54,5	56,9	65,9	68,1	64,7	54,3	49,4	49,3	48,8
Девизен курс, просек	ДЕН/1€	56,2	61,1	60,6	60,7	60,9	61,0	61,3	61,3	61,3	61,2
Девизен курс, крај на период	ДЕН/1\$	55,4	51,8	60,3	65,3	69,2	58,6	49,9	45,9	51,7	46,5
Девизен курс, крај на период	ДЕН/1€	61,2	60,9	60,6	60,8	61,0	61,1	61,3	61,4	61,2	61,2
Извоз (Ф.О.Б.)	млн. долари	1.237	1.291	1.190	1.321	1.155	1.112	1.362	1.672	2.041	2.401
Увоз (Ф.О.Б.)	млн. долари	1.623	1.807	1.686	2.011	1.681	1.916	2.211	2.785	3.097	3.763
Трговски биланс	млн. долари	-386	-516	-496	-690	-526	-804	-849	-1.113	-1.056	-1.362
Биланс на тековна сметка	млн. долари	-286	-269	-32	-72	-244	-358	-149	-415	82	76
како % од БДП	%	-8,3	-7,5	-0,9	-2,0	-7,1	-9,5	-3,2	-7,7	1,4	1,2
Девизни резерви	млн. долари	0,26	0,33	0,45	0,71	0,78	0,73	0,90	0,99	1,33	1,87
Покривање на увозот (резерви/увоз)	месеци	1,9	2,2	3,2	3,7	4,7	4,0	3,9	3,3	3,6	5,5
Надворешен долг ¹⁾	млн. долари	1.139	1.437	1.490	1.489	1.506	1.635	1.813	2.044	2.258	2.315
како % од БДП	%	33,5	41,4	41,5	39,9	41,0	43,1	44,9	44,6	38,8	36,7
Странски директни инвестиции	млн. долари	30,0	127,7	32,4	175,1	440,7	77,7	96,0	155,0	97,0	383,8
како % од БДП	%	0,9	3,6	0,9	4,9	12,8	2,1	2,1	2,9	1,7	6,1

1) Почнувајќи од 1998 година, согласно новата методологија препорачана од Светската банка, вкупниот надворешен долг ги опфаќа краткорочните, среднорочните и долгорочните кредити

* Проценка или претходни податоци

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и Народна банка на Република Македонија

Табела 2: ОДБРАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ИНДИКАТОРИ ВО ОДДЕЛНИ ТРАНЗИЦИОНИ ЕКОНОМИИ

	Реален БДП				Потрошувачки цени ¹⁾				Тековна сметка (салдо) ²⁾			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Пазари во развој - Вкупно	6,6	5,5	6,0	5,5	6,1	4,8	5,0	4,8	-5,8	-5,3	-6,7	-6,6
Бугарија	5,7	5,5	6,2	6,0	6,1	5,0	7,3	5,3	-5,8	-11,3	-15,9	-15,7
Чешка Република	4,2	6,1	6,1	4,8	2,8	1,8	2,5	2,9	-6,0	-2,6	-4,2	-4,1
Естонија	8,1	10,5	11,4	9,9	3,0	4,1	4,4	4,8	-12,5	-10,5	-13,8	-12,9
Унгарија	4,9	4,2	3,9	2,8	6,8	3,6	3,9	6,4	-8,4	-6,7	-6,9	-5,7
Латвија	8,6	10,2	11,9	10,5	6,2	6,7	6,5	7,3	-12,9	-12,7	-21,3	-23,0
Литванија	7,3	7,6	7,5	7,0	1,2	2,7	3,8	3,5	-7,7	-7,1	-12,2	-12,3
Полска	5,3	3,5	5,8	5,8	3,5	2,1	1,0	2,2	-4,2	-1,7	-2,1	-2,7
Романија	8,4	4,1	7,7	6,5	11,9	9,0	6,6	4,5	-8,4	-8,7	-10,3	-10,3
Словачка	5,4	6,0	8,2	8,2	7,5	2,8	4,4	2,4	-3,6	-8,6	-8,0	-5,7
Словенија	4,4	4,0	5,2	4,5	3,7	2,5	2,5	2,3	-2,7	-2,0	-2,3	-2,6
Хрватска	3,8	4,3	4,6	4,7	2,1	3,3	3,2	2,7	-5,4	-6,4	-8,1	-8,3
Малта	0,8	2,2	2,5	2,3	2,7	2,5	2,6	2,4	-8,1	-10,5	-11,2	-11,5
Турција	8,9	7,4	5,5	5,0	8,6	8,2	9,6	8,0	-5,2	-6,3	-8,0	-7,3

1) Годишен просек

2) Процент од БДП

Извор: World Economic Outlook, IMF, Washington D.C., April 2007

Табела 3: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
(реални стапки на раст, квартал во однос на ист квартал претходна година, 2000–2006)

		Земјоделство, лов, шумарство и риб- арство	Вадење руди и камен, преработувач. индус. снабдување со ел. енергија, гас и вода	Градежништво	Трговија на голе- мо и трговија на мало	Хотели и ресторани	Сообраќај, складирање и врски	Финансиско посреду. активности во врска со недвижен имот, изнајмување и импутирани станарини	Јавна управа и одбрана, социјална заштита, образование, здравство и социјална работа	Импутирани банкарски услуги	Додадена вредност	Нето да- ноци на произ- водство	БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
		A + Б	В + Г + Д	Ѓ	Е	Ж	З	С + И + Љ	Ј + К + Л + Н				
2000	I	2,4	16,3	4,1	37,7	-7,1	13,4	2,4	1,0	0,5	11,4	15,1	12,0
	II	3,6	17,1	-9,9	4,6	-14,8	11,1	2,5	1,3	0,8	5,6	9,0	6,1
	III	1,2	1,8	5,3	-8,7	-9,6	10,1	2,7	-0,8	1,9	0,6	3,9	1,0
	IV	-3,1	4,5	12,5	-12,7	-13,1	0,7	3,2	-1,1	3,7	-0,3	3,0	0,2
	00/99	1,0	9,4	2,6	3,0	-11,3	8,5	2,7	0,1	1,7	4,1	7,5	4,5
2001	I	-6,9	-2,8	0,7	-18,9	6,7	-4,8	3,0	-8,7	-6,9	-6,2	-6,9	-6,3
	II	-12,5	-4,7	-4,9	4,5	-7,1	-7,2	2,6	-5,1	-8,5	-3,8	-4,4	-3,9
	III	-13,3	-10,6	-22,9	4,4	-14,7	-11,1	1,4	0,8	-13,1	-6,2	-6,9	-6,4
	IV	-10,3	-0,5	-22,8	9,7	-0,1	-9,9	1,3	3,7	-13,5	-1,5	-2,2	-1,6
	01/00	-10,8	-4,6	-14,4	-0,8	-4,5	-8,3	2,1	-2,3	-10,5	-4,4	-5,1	-4,5
2002	I	-5,6	-10,1	-7,0	6,0	-1,0	-3,4	-2,8	10,0	-2,5	-1,8	1,1	-1,3
	II	-2,5	-3,5	0,7	4,6	16,1	-6,7	-4,1	4,7	1,7	-0,9	2,0	-0,4
	III	-1,6	-1,3	5,3	4,2	32,2	-0,5	-4,1	0,8	6,2	0,3	3,2	0,8
	IV	1,8	10,2	1,4	6,8	18,8	3,5	-3,7	-0,8	2,2	3,6	6,6	4,1
	02/01	-2,0	-0,8	0,6	5,4	16,7	-1,8	-3,7	3,5	1,8	0,4	3,3	0,9
2003	I	3,2	3,9	8,8	1,8	14,2	-2,7	-4,4	5,7	4,4	2,3	-0,5	1,8
	II	3,5	4,0	8,1	2,2	6,7	5,2	-3,7	6,5	-3,2	3,5	0,7	3,0
	III	6,5	15,0	13,8	1,1	11,1	0,5	-3,0	4,9	-4,3	5,9	3,1	5,4
	IV	6,2	-0,7	21,6	2,0	7,0	-0,9	-3,3	2,7	-1,6	1,7	-1,0	1,2
	03/02	4,8	5,0	13,3	1,8	9,6	0,4	-3,6	4,9	-1,2	3,3	0,6	2,8
2004	I	4,5	0,7	2,7	13,3	-11,2	-7,6	11,5	0,0	10,4	3,4	3,4	3,4
	II	6,3	0,7	10,1	14,9	-8,4	-5,0	12,4	-0,4	13,2	4,8	4,8	4,8
	III	6,7	1,3	6,6	16,6	-14,2	-4,7	12,0	-1,3	13,7	4,6	4,6	4,6
	IV	7,3	-5,0	8,6	17,6	-10,7	-2,2	11,2	-0,8	12,6	3,4	3,4	3,4
	04/03	6,2	-0,8	7,4	15,7	-11,3	-4,8	11,8	-0,6	12,5	4,0	4,4	4,1
2005*	I	1,1	0,6	-4,1	2,7	-1,3	10,7	-2,9	3,7	17,5	1,2	14,2	3,0
	II	0,7	8,7	-3,3	5,0	3,2	11,7	-2,4	3,4	20,1	3,3	16,5	5,1
	III	-0,1	1,8	3,0	5,4	3,3	12,4	-1,9	5,1	18,5	2,4	15,6	4,2
	IV	-1,0	0,0	6,0	5,4	0,2	7,1	-0,3	6,5	31,6	2,1	15,3	4,0
	05/04	0,1	2,7	0,9	4,7	1,5	10,4	-1,9	4,7	21,9	2,3	15,4	4,1
2006*	I	1,0	-0,9	-2,4	6,8	1,0	8,4	1,4	1,1	4,1	2,0	2,0	2,0
	II	0,8	4,9	1,4	4,6	-1,6	6,8	1,7	2,4	5,2	3,4	3,4	3,4
	III	0,4	8,3	1,8	4,8	-0,8	4,7	2,0	2,3	8,7	4,0	4,0	4,0
	IV	0,3	1,5	-3,2	5,9	1,4	8,9	1,0	2,3	1,2	2,7	2,7	2,7
	06/05	0,6	3,6	-0,4	5,5	0,0	7,2	1,5	2,0	4,7	3,0	3,0	3,0
2007*	I	3,5	11,6	5,8	13,6	1,8	11,1	3,0	1,0	12,5	7,0	7,0	7,0
	II	1,8	-2,8	4,1	15,1	2,0	11,9	5,2	1,5	22,3	4,0	4,0	4,0

* Претходни податоци

/ Извор: Државен завод за статистика.

Табела 4: ОСНОВНИ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ

Процентуална промена во однос на истиот период од претходната година, освен ако не е поинаку назначено

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2006	2007			
							К - 1	К - 2	К - 3	К - 4		К - 1	К - 2	јули	август
РЕАЛЕН СЕКТОР															
Производство реални промени															
Бруто домашен производ	4,5	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,1	2,2	3,4	4,0	2,6	3,7	7,0	4,0		
Индустриско производство	3,5	-3,1	-0,8	6,6	-2,1	7,0	-0,9	4,9	8,3	1,5	3,6	11,6	-2,8	-2,2	1,0
номинални промени															
Инвестиции во машини и опрема	20,8	-16,9	16,4	-7,7	4,9	4,9	9,2	24	24	13,3	18,3	10,7	5,7		
Цени															
Трошоци на живот	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	2,7	3,5	3,6	2,3	3,2	0,7	1,1	1,3	2,2
Цени на производители на индустриски производи	8,9	2,0	-0,9	-0,3	0,9	3,2	5,6	5,7	0,1	0,2	4,5	1,0	1,2	0,0	1,2
Конкурентност на индустријата															
Продуктивност	6,0	0,5	3,0	13,1	3,9	11,8	3,8	5,9	8,9	10,9	6,4	17,4	1,7	0,8	3,3
Трошоци за работна сила по единица производ	-4,7	-0,7	0,2	-10,3	0,7	-11,8	-3,6	-1,2	-4,0	-4,3	-3,2	-10,6	4,6	-3,2	-3,7
Реални трошоци за работна сила по единица производ	-12,5	-2,7	1,1	-10,1	-0,4	-15,1	-9,3	-7,3	-8,3	-7,2	-7,6	-10,4	6,0	-7,6	-7,6
Берзански цени на најважните извозни и увозни производи цени во САД\$															
Сурова нафта-брент	28,3	24,4	25,0	28,9	38,3	54,4	61,9	69,8	70,1	59,7	65,4	58,1	68,7	77,2	7,08
Јагнешко месо (ц/кг)	261,9	291,2	330,3	388,4	461,4	443,3	383,9	420,3	408,5	399,3	403,6	402,1	399,3	408,7	413,7
Никел	8.638,0	5.944,7	6.772,0	9.629,0	13.823,4	14.744,0	14.810,0	19.925,0	29.154,0	33.129,0	24.254,0	41.440,0	48.033,0	33.417,0	27.598,0
Бакар	1.813,0	1.578,3	1.559,0	1.779,0	2.866,0	3.679,0	4.940,0	7.210,0	7.670,0	7.068,0	6.722,0	5.933,0	7.641,0	7.973,0	7.502,0
Олово	45,4	47,6	45,3	51,5	88,7	97,6	124,2	110,0	119,0	162,7	129,0	178,7	217,6	308,3	312,4
Цинк	112,8	88,6	77,9	82,8	104,8	138,1	224,2	329,2	336,3	420,4	327,5	345,6	366,4	354,6	324,4
Ладно валани челични лимови	385,8	299,2	328,3	444,6	607,1	733,3	750,0	666,7	700,0	658,3	693,8	650,0	650,0	650,0	650,0
Топло валани челични лимови	295,8	216,5	246,7	320,2	502,5	633,3	650,0	591,7	600,0	558,3	600,0	550,0	550,0	550,0	550,0
НАДВОРЕШЕН СЕКТОР															
номинални промени на доларски вредности															
Извоз на стоки (ФОБ)	11,0	-12,7	-3,7	22,2	22,4	21,8	-6,5	14,1	35,7	22,8	17,6	55,4	47,6	16,1	36,2
Увоз на стоки (ЦИФ)	17,9	-19,4	16,3	15,3	25,9	10,1	-6,4	8,4	25,8	24,8	16,6	42,4	19,3	30,8	24,6
Трговски биланс (милиони САД \$)	-771	-533	-849	-937	-1.230	1.187	-206,0	-382,6	-269,2	-214,6	1.362,0	-335,4	-310,3	-180,3	-101,2
Тековна сметка на Платниот биланс (милиони САД \$) fob	-236	-38	-324	-277	-415	-81,5	-44,6	-64,1	133,5	-48,6	-18,9	39,7	62,5	-16,4	99,5
Промена во девизните резерви (мил. САД \$) „-“ значи намалување	235,6	62,0	-40,5	168,8	82,3	415,1	33,5	112,8	167,8	61,7	375,8	-5,3	11,2	43,6	48,4
Надворешен долг средно. долго. (крај на период во милиони САД \$)	1.495,1	1.429,0	1.577,0	1.798,6	2.007,5	2.181,3	2.017,4	2.141,0	2.184,5	2.315,8	2.315,8	2.301,9	2.221,1	2.255,3	2.263,7
Курсеви (просечен)															
денар/ЕУРО	60,73	60,91	60,98	61,26	61,34	61,30	61,23	61,17	61,70	61,19	61,19	61,19	61,17	61,18	61,17
денар/САД \$	65,89	68,04	64,73	54,30	49,41	49,2919	50,97	48,75	48,00	47,47	48,79	46,96	45,40	44,66	44,92

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2006	2007			
							К - 1	К - 2	К - 3	К - 4		К - 1	К - 2	јули	август
ВЛАДИНИ ФИНАНСИИ															
номинални промени															
Приходи	22,5	-10,3	10,1	-7,4	5,8	7,5	-6,1	-11,4	-10,2	9,2	2,8	23,6	6,2	19,4	80,3
Даночни приходи	22,1	-6,9	14,0	-9,6	6,8	4,8	-0,3	-8,4	9,8	6,8	7,1	24,7	9,4	13,5	22,3
ДДВ	75,2	-1,8	19,8	3,2	21,6	5,1	-14,3	-9,2	7,6	-5,1	0,6	35,9	10,2	15,3	42,7
Расходи	12,7	27,0	-0,1	-13,8	0,3	6,1	10,0	2,9	1,1	12,6	5,8	-1,5	9	-9,2	6,2
Тековни расходи	1,8	31,9	17,2	-1,2	1,4	2,2	11,2	3,2	3,3	22,2	9,4	-1,9	11,9	-6,4	11,1
Капитални расходи	94,5	28,3	11,8	-447,0	-3,4	47,4	5,4	0,3	-17,4	-29,5	-20,5	7,2	-17,8	-30,9	-35,6
Салдо на централниот буџет (во милиони денари)	6.285	-12.490	7.343	-2.551	371	1.183,0	-1.275,0	1.538,0	1.557,0	-2.466,0	-600,0	2.065,0	1.257,0	1.661,0	4.215,0
Салдо на консолидираниот буџет (во милиони денари)	5.905	-13.171	-13.019	-2.596	7	-1.708,0	-492,0	23,0	1.131,0	-2.366,0	-1.704,0	2.284,0	1.883,0	1.403,0	4.291,0
МОНЕТАРЕН СЕКТОР															
номинални промени (крај на период)															
Нето девизни средства	73,8	57,6	-19,1	5,3	4,7	30,3	41,2	34,8	40,2	28,4	28,4	22,8	13,7	12,9	14,2
Кредити на приватен сектор	17,2	7,3	12,7	15,8	18,7	20,5	21,0	26,3	24,7	30,5	30,5	33,3	32,2	35,8	38,3
Готови пари во оптик	16,6	48,5	0,0	0,3	-0,1	2,0	3,7	8,9	9,8	12,2	12,2	9,7	8,7	8,8	10,5
M1	22,6	5,6	4,6	1,1	-1,1	7,5	3,8	13,3	14,9	17,1	17,1	22,5	18,0	17,9	22,4
M2	29,4	61,9	-7,0	15,9	15,1	16,0	14,9	12,8	21,9	24,5	24,5	26,4	31,4	30,7	29,3
M4	25,6	56,7		13,2	15,3	15,1	14,9	12,9	21,9	24,9	24,9	26,4	32,2	32,1	30,4
Однос на девизните резерви спрема M1	1,65	1,88	1,51	1,51	1,62	2,30	2,55	2,47	2,61	2,49	2,49	2,55	3,20	2,33	2,33
СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР															
Пазар на работна сила															
Стапка на невработеност (АПС)	32,2	30,5	31,9	36,7	36,7	36,5	36,2	36,1	35,9	35,9	36,0	35,8	35,0		
Вкупно нововработени (крај на период)	101.996	90.308	110.401	79.921	112.013	147.965	40.433	73.887	110.257	150.815	150.815	45.254	91.238	106.027	118.076
Нововработени на неопределено време (крај на период)	63.987	63.346	74.341	49.661	63.538	85.033	22.258	37.428	51.998	68.878	68.878	21.455	41.605	48.269	53.820
Плати															
Номинални нето плати	5,5	3,5	6,9	4,8	4,0	4,5	6,6	7,7	7,7	7,2	7,3	5,7	6,4	6,5	5,3
Реални нето плати	-0,3	-1,9	5,0	3,6	4,4	2,0	3,7	4,2	3,9	4,5	4,0	5,0	5,3	5,1	3,0
Потрошувачка кошница	2,5	5,2	2,7	-0,7	-2,7	-1,2	4,3	4,7	4,5	4,7	4,5	0,4	-0,1	0,9	3,6
Социјална заштита															
Број на пензионери (крај на период)	241.221	247.200	249.421	254.267	260.075	265.152	266.615	266.842	267.636	269.681	269.681	270.118	269.798	270.249	270.308
Број на домаќинства кои примаат социјална помош (крај на период)	77.309	80.160	82.673	64.453	66.940	66.485	67.629	64.402	65.380	65.540	65.540	67.340	62.576	62.521	62.887
Број на лица кои примаат надомест за невработени (крај на период)	35.046	41.375	46.772	47.324	45.867	40.230	36.982	36.184	33.196	30.572	30.572	28.317	26.793	26.312	26.107

Извор: Државен завод за статистика, Народна банка на Македонија, Министерство за финансии, Министерство за труд и социјална политика, Агенција за вработување, World Development Prospects (Pink Sheets), пресметки на Министерството за финансии.

Табела 5: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД СПОРЕД ПРОИЗВОДЕН МЕТОД

Во милиони денари По тековни цени

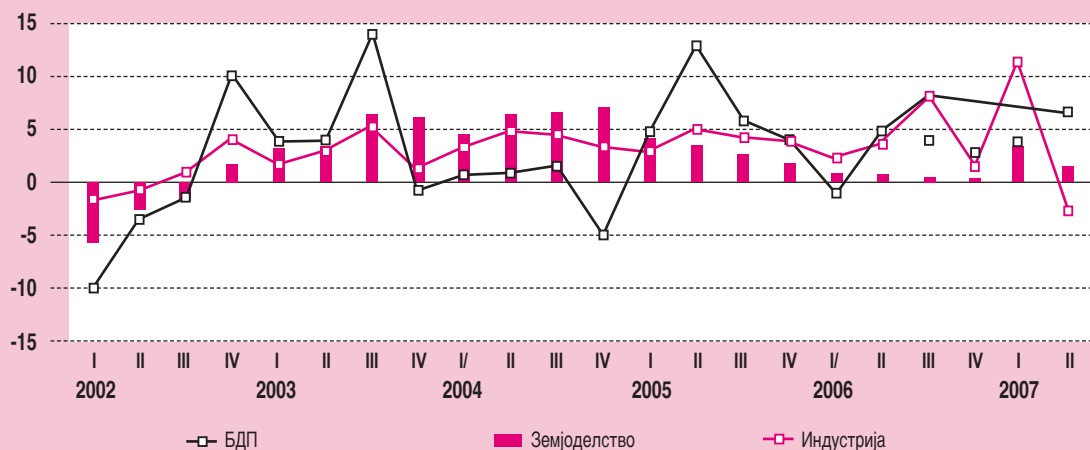
НКД	Назив	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Индекси 2006/2005
сектор									
A	Земјоделство, лов и шумарство	23.756	22.933	24.509	28.672	30.073	31.018	33.939	109,4
B	Рибарство	14	24	48	27	21	28	47	167,9
B	Вадење на руди и камен	1.856	1.312	960	989	1.042	1.415	1.593	112,6
Г	Преработувачка индустрија	40.926	39.587	37.925	39.651	39.663	44.517	50.065	112,5
Д	Снабдување со електрична енергија, гас и вода	10.381	10.041	9.146	11.778	11.080	10.164	10.323	101,6
Ѓ	Градежништво	13.361	11.801	11.893	13.537	14.736	15.954	17.506	109,7
Е	Трговија на големо и мало, поправка на моторни возила, мотоцикли и предмети за лична употреба и за домаќинствата	25.402	26.076	27.348	28.282	36.000	39.022	40.631	104,1
Ж	Хотели и ресторани	3.463	3.410	4.088	4.653	4.172	4.280	4.429	103,5
З	Сообраќај, складирање и врски	21.261	21.694	20.610	21.062	20.642	23.763	26.494	111,5
С	Финансиско посредување	7.342	7.420	7.427	6.110	7.510	8.299	10.940	131,8
И	Активности во врска со недвижен имот, изнајмување и деловни активности	7.466	8.304	8.168	8.453	8.853	8.044	9.114	113,3
Ј	Јавна управа и одбрана, задолжителна социјална заштита	14.333	14.445	16.145	16.984	17.874	20.760	21.141	101,8
К	Образование	8.266	8.048	8.688	9.436	9.913	10.253	10.820	105,5
Л	Здравство и социјална работа	8.987	8.690	9.361	9.897	9.650	9.675	11.516	119,0
Љ	Други комунални, културни, општи и лични услужни активности	5.217	5.548	5.553	5.503	5.984	6.186	7.059	114,1
	Импутирани станарини	10.465	10.631	10.792	13.732	15.662	15.574	16.225	104,2
	Минус: импутирани банкарски услуги	5.153	4.738	4.160	3.797	4.720	5.933	6.805	114,7
A.	Додадена вредност по основни цени	197.344	195.230	198.592	214.969	228.155	243.019	265.037	109,1
Б.	Нето даноци на производство	39.045	38.611	45.378	36.516	37.101	44.086	44.741	101,5
A + Б	БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД	236.389	233.841	243.970	251.485	265.256	286.619	308.772	107,7

Табела 6: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД СПОРЕД РАСХОДЕН МЕТОД

	во милиони денари							во %						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД	236.389	233.841	243.970	251.486	265.256	286.619	308.772	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
(по тековни цени)														
Финална потрошувачка	218.986	221.771	242.795	243.853	262.208	276.715	299.565	92,6	94,8	99,5	97,0	98,9	96,5	97,0
Финална потрошувачка														
на домаќинствата	175.965	163.788	188.179	191.873	209.075	222.726	242.005	74,4	70,0	77,1	76,3	78,8	77,7	78,4
Финална јавна потрошувачка	43.021	57.983	54.616	51.980	53.133	53.990	57.559	18,2	24,8	22,4	20,7	20,0	18,8	18,6
Бруто-инвестиции	50.683	42.759	50.276	50.261	56.716	59.349	67.247	21,4	18,3	20,6	20,0	21,4	20,7	21,8
Инвестиции во основни средства	38.332	34.716	40.448	42.110	47.286	48.868	56.485	16,2	14,8	16,6	16,7	17,8	17,0	18,3
Пораст на залихи	12.351	8.043	9.828	8.151	9.430	10.481	10.763	5,2	3,4	4,0	3,2	3,6	3,7	3,5
Извоз на стоки и услуги	114.209	99.091	92.780	95.254	106.758	128.137	149.669	48,3	42,4	38,0	37,9	40,2	44,7	48,5
Извоз на стоки	87.161	78.625	71.994	73.800	82.635	100.538	116.903	36,9	33,6	29,5	29,3	31,2	35,1	37,9
Извоз на услуги	19.971	15.894	16.387	17.705	20.154	23.250	29.336	8,4	6,8	6,7	7,0	7,6	8,1	9,5
Набавки на нерезидентите во земјата	7.077	4.572	4.399	3.749	3.968	4.349	3.431	3,0	2,0	1,8	1,5	1,5	1,5	1,1
Увоз на стоки и услуги	147.489	129.780	141.881	137.882	160.426	177.583	207.709	62,4	55,5	58,2	54,8	60,5	62,5	67,3
Увоз на стоки	123.910	107.166	124.062	120.038	137.584	152.663	179.603	52,4	45,8	50,9	47,7	51,9	53,3	58,2
Увоз на услуги	23.579	22.614	17.819	17.844	22.842	24.920	28.106	10,0	9,7	7,3	7,1	8,6	8,7	9,1

Извор: Државен завод за статистика

График 1: БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
(реални стапки на пораст, К / К - 4)

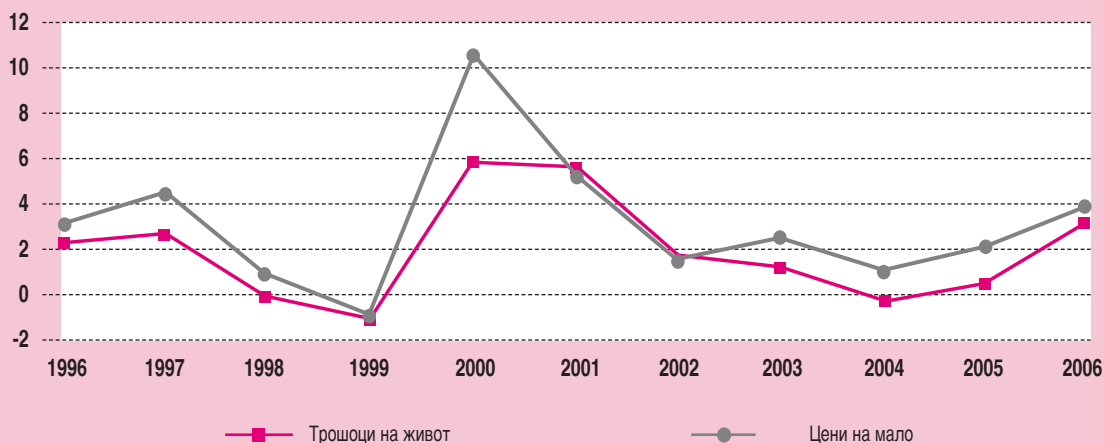
Бруто домашен производ ¹⁾	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
во милиони САД \$ ²⁾	2.377	2.815	2.955	3.157	3.340	3.588	3.706	3.872	4.119	4.298	4.534	4.882
(по глава на жител) во САД \$ ²⁾	1.209	1.420	1.480	1.573	1.656	1.771	1.821	1.917	2.032	2.114	2.226	2.393

1) Податоците за 2006 година се претходни

2) Конверзијата е направена со методот на ценовно прилагоден курс

График 2: ИНФЛАЦИЈА

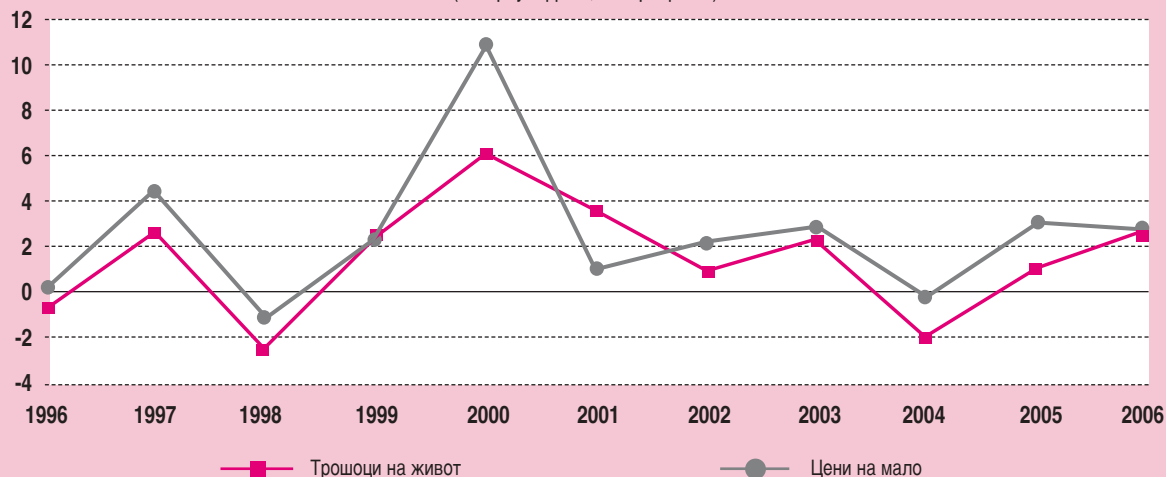
(просечни стапки, во проценти)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Трошоци на живот	2,3	2,6	-0,1	-0,7	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2
Цени на мало	3,0	4,4	0,8	-1,1	10,6	5,2	1,4	2,4	0,9	2,1	3,9

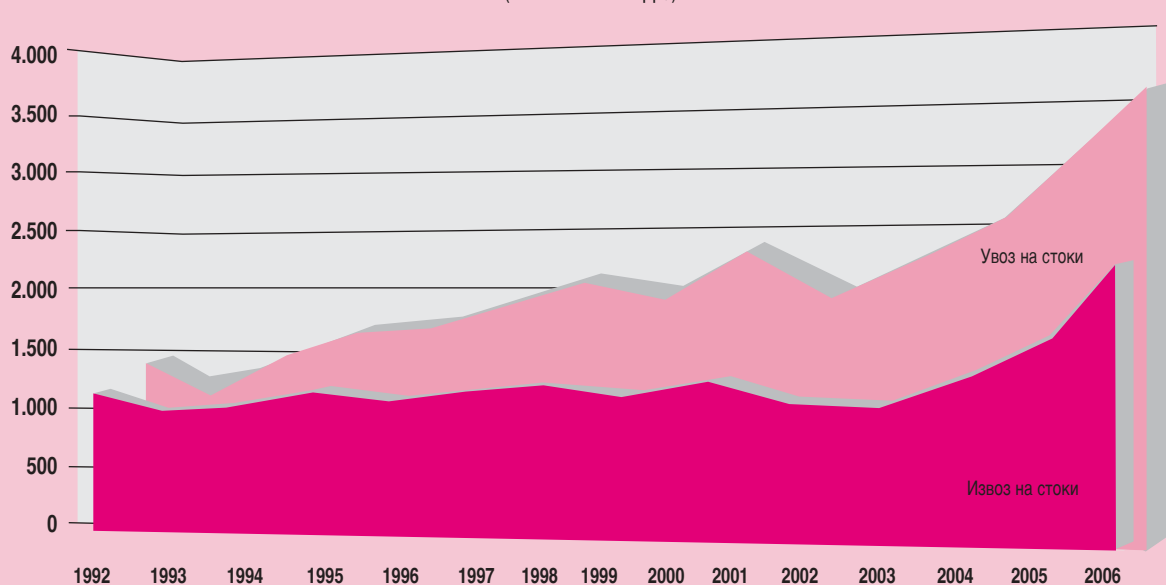

График 3: ИНФЛАЦИЈА
(на крај година, во проценти)

	крај на година, во проценти										
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Трошоци на живот	-0,7	2,7	-2,4	2,4	6,1	3,7	1,1	2,6	-1,9	1,2	2,9
Цени на мало	0,2	4,5	-1	2,3	10,8	1,2	2,2	2,9	-0,1	3,2	2,9

График 4: НАДВОРЕШНО ТРГОВСКА РАЗМЕНА
(во милиони САД \$)

	во милиони САД \$															
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
Извоз на стоки	1.199	1.055	1.086	1.204	1.147	1.237	1.292	1.190	1.321	1.153	1.112	1.359	1.674	2.041	2.401	
Увоз на стоки (FOB)	1.206	1.013	1.271	1.427	1.462	1.623	1.807	1.686	2.011	1.677	1.917	2.211	2.793	3.097	3.682	
Салдо	-7	42	-185	-223	-315	-386	-515	-496	-690	-524	-805	-852	-1.119	-1.056	-1.281	

Табела 7: ПЛАТЕН БИЛАНС НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
(годишни, квартални и месечни податоци)¹

(во милиони долари)

	2004	2005	K1/2006	K2/2006	K3/2006	K4/2006	2006	I	II	III	K1/2007	IV	V	VI	K2/2007	VII	VIII
ТЕКОВНИ ТРАНСАКЦИИ	-452,82	-157,91	-52,80	-72,13	125,42	-56,88	-56,39	2,36	16,54	62,35	81,25	6,46	70,93	22,08	99,47	-16,40	99,51
Стоки, нето	-1.138,97	-1.063,03	-266,78	-367,05	-261,24	-389,91	-1.284,99	-94,29	-85,58	-59,82	-239,69	-102,71	-63,84	-73,27	-239,83	-155,43	-82,64
Извоз, f.o.b.	1.674,85	2.040,58	449,87	586,05	699,82	660,51	2.396,26	208,32	229,56	294,72	732,59	270,76	286,52	307,31	864,59	269,14	292,09
Увоз, f.o.b. ²	-2.813,82	-3.103,61	-716,65	-953,11	-961,07	-1.050,42	-3.681,24	-302,61	-315,14	-354,53	-972,28	-373,48	-350,36	-380,58	-1.104,42	-424,57	-374,73
Услуги, нето	-54,37	-33,64	-5,58	-4,78	30,83	7,78	28,25	-2,54	1,27	-0,22	-1,49	1,69	-0,73	0,49	1,45	7,50	10,31
Доход, нето	-39,19	-113,46	-2,50	-10,27	-20,27	-3,61	-36,65	10,18	8,08	11,08	29,34	-13,33	14,64	-23,16	-21,85	-32,24	13,14
од кој: камата, нето	-25,67	-25,93	-9,38	-3,60	-6,70	-4,66	-24,34	-0,37	-2,35	-0,41	-3,13	-2,14	0,23	-4,87	-6,78	-0,04	1,86
Тековни трансфери, нето	779,71	1.052,21	222,06	309,97	376,10	328,87	1.237,00	89,01	92,77	111,30	293,08	120,81	120,87	118,02	359,70	163,78	158,71
Официјални	70,09	65,45	16,93	19,73	17,83	19,26	73,75	4,13	1,93	5,22	11,27	7,27	8,00	7,75	23,02	7,15	3,03
Приватни	709,62	986,76	205,12	290,24	358,28	309,61	1.163,25	84,88	90,84	106,09	281,81	113,54	112,86	110,28	336,68	156,63	155,68
КАПИТАЛНА И ФИНАНСИСКА СМЕТКА	434,05	165,47	50,71	67,41	-126,72	57,14	48,54	-3,21	-20,87	-58,24	-82,32	-3,92	-62,77	-21,80	-88,49	24,97	-100,07
Капитална сметка, нето	-4,62	-2,02	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	-1,61	0,12	-0,21	-1,70	0,76	0,42	0,75	1,94	5,84	-0,32
Капитални трансфери, нето																	
Официјални	-4,62	-2,02	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	-1,61	0,12	-0,21	-1,70	0,76	0,42	0,79	1,98	1,58	-0,32
Други	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Стекнување/располагање со нефинансиски средства	-4,62	-2,02	0,44	-0,54	-0,26	-0,76	-1,11	-1,61	0,12	-0,21	-1,70	0,76	0,42	0,79	1,98	1,58	-0,32
Финансиска сметка, нето	438,68	167,49	50,27	67,95	-126,47	57,90	49,66	-1,60	-20,99	-58,03	-80,62	-4,68	-63,19	-22,55	-90,43	19,12	-99,75
Директни инвестиции, нето	321,87	94,23	308,91	39,96	30,41	44,68	423,96	4,74	9,54	8,61	22,90	59,27	27,88	-4,87	82,28	35,16	-19,21
Портфолио инвестиции, нето	12,54	237,87	16,58	33,92	11,35	31,02	92,87	15,96	-10,09	21,17	27,04	35,10	22,69	4,03	61,82	8,27	11,95
Други инвестиции, нето	123,74	250,45	-241,69	106,87	-0,43	43,89	-91,36	-57,13	-36,48	-43,01	-136,62	-34,83	-100,32	-83,46	-218,60	19,31	-44,11
Трговски кредити, нето	90,42	131,50	-1,75	31,21	-66,18	41,90	5,18	-11,34	0,40	-56,99	-67,93	1,00	-83,67	-28,25	-110,92	48,22	-53,91
Заеми, нето	8,72	123,13	-161,88	70,24	31,25	39,97	-20,42	-55,11	-20,13	20,98	-54,26	-31,47	-19,40	-113,65	-164,53	7,87	9,14
Валутни и депозити, нето	-3,71	-24,21	-81,16	-3,88	29,43	-48,14	-103,75	7,63	-18,79	-10,85	-22,01	-13,86	-1,23	42,85	27,76	-39,15	-4,52
од кои: монетарна власт, нето	26,44	0,77	-68,78	0,00	65,66	-0,14	-3,26	0,00	-0,02	-0,02	-0,03	-0,02	-0,02	-0,02	-0,06	-0,02	-0,02
комерцијални банки, нето	-105,07	26,61	7,02	24,63	-22,48	-24,74	-15,58	4,80	-10,78	1,09	-4,88	-1,53	6,08	51,50	56,05	-29,69	-2,95
население, нето	75,06	-52,10	-19,40	-28,50	-13,74	-23,25	-84,90	2,64	-7,86	-11,88	-17,09	-12,41	-7,28	-8,33	-28,01	-9,19	-2,09
Други, нето	28,32	20,04	3,11	9,30	5,06	10,16	27,63	1,69	2,04	3,85	7,58	9,51	3,98	15,59	29,08	2,38	5,18
Бруто официјални резерви	-19,47	-415,07	-33,53	-112,80	-167,80	-61,69	-375,82	34,83	16,04	-44,80	6,06	-64,22	-13,45	61,74	-15,93	-43,62	-48,39
(„-“ значи зголемување) ³																	
ГРЕШКИ И ПРОПУСТИ	18,77	-7,55	2,08	4,71	1,31	-0,26	7,84	0,85	4,33	-4,11	1,07	-2,54	-8,16	-0,28	-10,98	-8,57	0,56

1) Претходни ревидирани податоци.

2) Увозот е прикажан на ф.о.б. паритет согласно V издание на прирачникот за платен биланс од ММФ. Пресметката на ц.и.ф. – ф.о.б. факторот како процент од увозот ц.и.ф. по години изнесува: 1993–20%, 1994–20%, 1995–20%, 1996–14%, 1997–10%, 1998–5,02%, 1999–4,86%, 2000–3,9%, 2001–4,2%, 2002–3,8%, 2003–4,06%, 2004, 2005 и 2006–4,14%.

За 2006 година направено е и временско прилагодување за увозот на електрична енергија.

3) Без монетарно злато и курсни разлики; Добиените средства од сукцесијата на поранешната СФРЈ во јуни 2001 годна во износ од 23,9 милиони УСД долари, во мај 2003 година во износ од 17,8 милиони УСД долари и во 2005 година во износ од 14,9 милиони УСД долари, не се платно билансна трансакција заради што истите се вклучени само во состојбите на девизните резерви, а не и во промените.

Табела 8: НАДВОРЕШНО - ТРГОВСКА РАЗМЕНА ПО ЗЕМЈИ

		Вкупно			Германија			Србија*		
		Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо
2000		1.322,6	2.093,8	-771,2	257,5	253,3	4,2	335,2	190,4	144,8
2001		1.155,0	1.687,6	-532,6	237,5	213,3	24,2	266,8	157,2	109,6
2002		1.115,5	1.995,2	-879,7	234,0	284,7	-50,7	246,4	185,2	61,2
2003		1.363,2	2.299,9	-936,7	278,3	303,8	-25,5	273,8	212,6	61,2
2004		1.675,9	2.931,6	-1.255,7	317,1	368,1	-51,0	347,6	249,7	97,9
2005		2.041,3	3.228,0	-1.186,7	364,2	335,0	29,2	459,4	264,1	195,3
2006		2.400,7	3.762,7	-1.362,0	375,5	369,3	6,2	557,8	282,8	275,0
2000	K1	331,1	606,8	-275,7	66,1	80,9	-14,8	78,8	47,8	31,0
	K2	317,7	481,0	-163,3	56,9	52,7	4,2	76,3	47,3	29,0
	K3	345,1	470,6	-125,5	70,8	55,0	15,8	82,8	47,3	35,5
	K4	328,7	535,4	-206,7	63,7	64,7	-1,0	97,3	48,0	49,3
2001	K1	291,5	400,4	-108,9	69,0	52,8	16,2	62,3	34,9	27,4
	K2	285,3	416,6	-131,3	52,9	59,0	-6,1	74,1	39,2	34,9
	K3	295,7	378,9	-83,2	61,9	42,8	19,1	62,9	33,4	29,5
	K4	282,5	491,7	-209,2	53,7	58,7	-5,0	67,5	49,7	17,8
2002	K1	244,0	444,2	-200,2	60,9	56,4	4,5	47,2	38,2	9,0
	K2	264,4	461,7	-197,3	54,0	70,5	-2,7	53,6	47,9	5,7
	K3	289,1	497,1	-208,0	60,3	77,1	-10,4	55,8	47,9	7,9
	K4	301,8	597,6	-295,8	57,0	89,2	-32,2	66,4	55,1	11,3
2003	K1	293,7	531,7	-238,0	66,6	69,2	-2,6	47,2	50,4	-3,2
	K2	355,8	580,9	-225,1	68,0	74,2	-6,2	76,4	54,8	21,6
	K3	337,8	550,2	-212,4	72,0	71,0	1,0	74,7	53,5	21,2
	K4	375,9	637,1	-261,2	71,7	89,4	-17,7	75,5	53,9	21,6
2004	K1	366,1	616,9	-250,8	82,1	84,4	-2,3	57,9	48,2	9,7
	K2	368,0	716,6	-348,6	63,4	90,3	-26,9	84,4	63,7	20,7
	K3	443,4	708,3	-264,9	78,5	83,1	-4,6	97,5	68,1	29,4
	K4	498,4	889,8	-391,4	93,1	110,3	-17,2	107,8	69,7	38,1
2005	K1	482,0	701,2	-219,2	112,0	73,7	38,3	75,0	58,8	16,2
	K2	512,7	892,6	-379,9	80,7	90,6	-9,9	123,2	71,2	52,0
	K3	507,9	769,0	-261,1	84,9	79,2	5,7	128,9	66,9	62,0
	K4	538,7	865,2	-326,5	86,6	91,5	-4,9	132,3	67,2	65,1
2006	K1	450,9	727,6	-276,7	87,3	74,0	13,3	88,2	49,1	39,1
	K2	586,9	985,9	-399,0	88,3	97,8	-9,5	141,8	71,5	70,3
	K3	701,4	969,5	-268,1	100,4	91,1	9,3	177,3	74,6	102,7
	K4	661,5	1.079,7	-418,2	99,5	106,4	-6,9	150,5	87,6	62,9
2007	K1	701,2	1.036,6	-335,4	105,0	99,7	5,3	126,2	75,0	51,2
	K2	865,8	1.172,4	-306,6	105,1	122,7	-17,6	147,6	96,0	51,6
2005	I	147,9	209,9	-62,0	43,3	21,7	21,6	19,0	15,8	3,2
	II	156,6	224,0	-67,4	35,5	25,7	9,8	22,4	16,7	5,7
	III	177,5	267,3	-89,8	33,2	26,3	6,9	33,6	26,3	7,3
	IV	174,5	312,7	-138,2	29,5	25,7	3,8	38,8	30,2	8,6
	V	179,1	284,6	-105,5	23,1	31,2	-8,1	42,8	19,0	23,8
	VI	159,1	295,3	-136,2	28,1	33,7	-5,6	41,6	22,0	19,6
	VII	184,5	256,8	-72,3	35,8	28,2	7,6	41,7	18,5	23,2
	VIII	146,8	239,5	-92,7	22,8	26,5	-3,7	42,3	21,6	20,7
	IX	176,6	272,7	-96,1	26,3	24,5	1,8	44,9	26,8	18,1
	X	191,4	283,7	-92,3	28,3	30,6	-2,3	50,7	24,5	26,2
	XI	171,7	280,9	-109,2	25,5	29,2	-3,7	42,5	20,1	22,4
	XII	175,6	300,6	-125,0	32,8	31,7	1,1	39,1	22,6	16,5
2006	I	123,2	208,0	-84,8	26,4	21,0	5,4	22,5	12,8	9,7
	II	147,9	219,4	-71,5	29,1	23,7	5,4	29,3	14,6	14,7
	III	179,8	300,2	-120,4	31,8	29,3	2,5	36,4	21,7	14,7
	IV	176,6	320,1	-143,5	29,2	28,4	0,8	41,2	20,6	20,6
	V	203,7	326,7	-123,0	29,1	36,0	-6,9	51,5	27,0	24,5
	VI	206,6	339,1	-132,5	30,0	33,4	-3,4	49,1	23,9	25,2
	VII	232,0	343,6	-111,6	37,5	31,0	6,5	49,2	24,5	24,7
	VIII	215,3	316,6	-101,3	29,4	32,4	-3,0	63,8	24,1	39,7
	IX	254,1	309,3	-55,2	33,5	27,7	5,8	64,3	26,0	38,3
	X	233,6	331,2	-97,6	26,6	34,3	-7,7	54,0	26,0	28,0
	XI	204,5	342,4	-137,9	31,3	34,2	-2,9	48,0	25,7	22,3
	XII	223,4	406,1	-182,7	41,6	37,9	3,7	48,5	35,9	12,6
2007	I	208,7	334,3	-125,6	33,0	32,7	0,3	36,3	25,0	11,3
	II	229,7	340,9	-111,2	40,8	35,9	4,9	40,1	23,0	17,1
	III	262,8	361,4	-98,6	31,2	31,1	0,1	49,8	27,0	22,8
	IV	271,7	393,3	-121,6	31,6	38,0	-6,4	48,8	31,2	17,6
	V	286,7	376,2	-89,5	34,3	41,0	-6,7	51,9	31,7	20,2
	VI	307,4	402,9	-95,5	39,2	43,7	-4,5	46,9	33,1	13,8
	VII	269,3	448,8	-179,5	39,8	44,2	-4,4	49,7	33,1	16,6
	VIII	268,1	363,7	-95,6	43,0	29,2	13,8	54,8	36,3	18,5

* до 2006 – Србија и Црна Гора

во милиони САД долари

САД			Италија			Грција			Русија				
Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо		
165,6	83,0	82,6	90,8	111,1	-20,3	84,1	201,5	-117,4	10,3	191,8	-181,5	2000	
99,7	51,5	48,2	88,7	107,7	-19,0	101,4	184,0	-82,6	13,9	139,4	-125,5	2001	
77,4	58,7	18,7	81,9	118,6	-36,7	116,9	237,9	-121,0	14,4	125,4	-111,0	2002	
72,8	56,2	16,6	95,4	122,5	-27,1	179,8	300,2	-120,4	13,7	177,8	-164,1	2003	
71,9	47,7	24,2	134,4	163,6	-29,2	228,8	277,9	-49,1	19,7	265,4	-245,7	2004	
44,0	45,0	-1,0	169,5	185,2	-15,7	312,9	296,8	16,1	21,4	418,6	-397,2	2005	
22,4	41,0	-18,6	236,8	226,8	10,0	361,2	319,9	41,3	25,5	569,5	-544,0	2006	
49,6	16,3	33,3	25,4	29,4	-4,0	19,7	43,1	-23,4	2,6	60,8	-58,2	2000	K1
48,6	16,5	32,1	27,4	29,3	-1,9	18,4	42,3	-23,9	2,7	38,6	-35,9		K2
37,5	23,4	14,1	18,1	25,4	-7,3	23,5	55,3	-31,8	2,1	33,2	-31,1		K3
29,9	26,8	3,1	19,9	27,0	-7,1	22,5	60,8	-38,3	2,9	59,2	-56,3		K4
28,4	13,4	15,0	24,0	19,2	4,8	21,2	40,2	-19,0	2,8	53,4	-50,6	2001	K1
23,4	15,6	7,8	21,4	23,3	-1,9	24,3	38,7	-14,4	3,7	31,7	-28,0		K2
26,9	11,7	15,2	24,3	29,5	-5,2	30,6	51,1	-20,5	3,3	26,9	-23,6		K3
21,0	10,8	10,2	19,0	35,7	-16,7	25,3	54,0	-28,7	4,1	27,4	-23,3		K4
18,0	18,2	-0,2	26,7	24,6	2,1	19,2	46,0	-26,8	3,4	49,4	-46,0	2002	K1
18,9	15,6	3,3	25,1	26,2	-1,1	27,6	49,4	-21,8	3,6	22,3	-18,7		K2
16,5	10,7	5,8	21,2	29,4	-8,2	30,3	52,2	-21,9	3,5	13,3	-9,8		K3
24,6	13,9	10,7	18,7	32,2	-13,5	35,6	56,3	-20,7	3,0	61,1	-58,1		K4
16,7	13,8	2,9	26,9	21,6	5,3	35,1	98,4	-63,3	2,5	25,1	-22,6	2003	K1
13,8	19,1	-5,3	26,5	34,3	-7,8	52,1	76,4	-24,3	3,6	34,6	-31,0		K2
16,0	11,1	4,9	21,6	29,3	-7,7	43,7	56,7	-13,0	3,4	53,5	-50,1		K3
26,3	12,2	14,1	20,4	37,3	-16,9	48,9	68,7	-19,8	4,2	64,6	-60,4		K4
14,8	13,4	1,4	24,5	26,3	-1,8	52,7	59,4	-6,7	3,9	63,1	-59,2	2004	K1
14,1	11,6	2,5	29,1	45,4	-16,3	55,1	73,6	-18,5	4,7	47,9	-43,2		K2
23,4	11,1	12,3	38,5	43,0	-4,5	54,6	69,9	-15,3	5,5	74,5	-69,0		K3
19,6	11,6	8,0	42,3	48,9	-6,6	66,4	75,0	-8,6	5,6	79,9	-74,3		K4
7,5	13,7	-6,2	43,6	37,2	6,4	74,2	66,3	7,9	5,3	77,4	-72,1	2005	K1
11,9	12,2	-0,3	39,9	47,6	-7,7	80,8	79,2	1,6	5,1	99,9	-94,8		K2
15,5	9,0	6,5	45,7	48,3	-2,6	81,1	72,2	8,9	5,3	113,0	-107,7		K3
9,1	10,1	-1,0	40,3	52,1	-11,8	76,8	79,1	-2,3	5,7	128,3	-122,6		K4
6,5	8,7	-2,2	52,6	41,1	11,5	60,1	62,5	-2,4	6,0	137,5	-131,5	2006	K1
6,5	11,3	-4,8	56,2	61,5	-5,3	98,6	90,4	8,2	6,4	98,6	-92,2		K2
5,8	9,6	-3,8	63,0	57,4	5,6	120,0	75,4	44,6	8,3	150,5	-142,2		K3
3,6	11,4	-7,8	65,0	66,8	-1,8	82,5	91,6	-9,1	4,8	182,9	-178,1		K4
6,2	16,5	-10,3	69,6	52,8	16,8	96,0	95,9	0,1	4,8	157,3	-152,5	2007	K1
9,7	22,1	-12,4	102,1	87,3	14,8	110,8	104,3	6,5	5,3	95,3	-90,0		K2
3,1	4,5	-1,4	12,3	9,6	2,7	20,2	18,6	1,6	1,0	25,9	-24,9	2005	I
1,8	5,7	-3,9	13,8	10,2	3,6	26,8	21,0	5,8	1,7	23,4	-21,7		II
2,6	3,5	-0,9	17,5	17,4	0,1	27,2	26,7	0,5	2,6	28,1	-25,5		III
3,5	4,2	-0,7	10,3	7,9	2,4	31,8	29,7	2,1	1,5	33,5	-32,0		IV
4,4	3,7	0,7	16,9	20,2	-3,3	23,9	25,3	-1,4	1,9	22,4	-20,5		V
4,0	4,3	-0,3	12,7	19,5	-6,8	25,1	24,2	0,9	1,7	44,0	-42,3		VI
6,0	3,0	3,0	20,4	18,6	1,8	34,4	27,2	7,2	1,7	28,9	-27,2		VII
4,5	3,0	1,5	10,8	14,8	-4,0	19,9	19,8	0,1	1,9	37,4	-35,5		VIII
5,0	3,0	2,0	14,5	14,9	-0,4	26,8	25,2	1,6	1,7	46,7	-45,0		IX
4,1	2,7	1,4	14,8	16,8	-2,0	27,7	23,7	4,0	1,7	53,4	-51,7		X
3,0	3,7	-0,7	12,8	15,0	-2,2	25,5	25,8	-0,3	1,6	40,3	-38,7		XI
2,0	3,7	-1,7	12,7	20,3	-7,6	23,6	29,6	-6,0	2,4	34,6	-32,2		XII
2,7	3,5	-0,8	14,7	10,7	4,0	16,1	17,3	-1,2	1,8	47,3	-45,5	2006	I
2,4	2,0	0,4	17,4	13,8	3,6	18,2	18,9	-0,7	2,2	39,6	-37,4		II
1,4	3,2	-1,8	20,5	16,6	3,9	25,8	26,3	-0,5	2,0	50,6	-48,6		III
1,5	2,4	-0,9	19,9	14,6	5,3	24,9	25,9	-1,0	1,8	33,4	-31,6		IV
2,9	5,1	-2,2	19,0	21,9	-2,9	35,1	29,6	5,5	2,2	27,1	-24,9		V
2,1	3,8	-1,7	17,3	25,0	-7,7	38,6	34,9	3,7	2,4	38,1	-35,7		VI
2,0	3,4	-1,4	21,8	26,3	-4,5	38,3	29,0	9,3	3,3	48,1	-44,8		VII
2,1	3,2	-1,1	13,7	15,4	-1,7	38,5	20,8	17,7	2,6	52,9	-50,3		VIII
1,7	3,0	-1,3	27,5	15,7	11,8	43,2	25,6	17,6	2,4	49,5	-47,1		IX
2,0	4,1	-2,1	22,5	22,7	-0,2	33,0	30,2	2,8	2,2	40,5	-38,3		X
1,2	3,0	-1,8	18,2	18,6	-0,4	25,2	30,4	-5,2	1,5	63,2	-61,7		XI
0,4	4,3	-3,9	24,3	25,5	-1,2	24,3	31,0	-6,7	1,1	79,2	-78,1		XII
0,6	4,2	-3,6	25,4	16,9	8,5	27,6	26,9	0,7	1,4	48,6	-47,2	2007	I
1,0	3,8	-2,8	17,1	16,6	0,5	29,9	30,7	-0,8	1,9	53,5	-51,6		II
4,6	8,5	-3,9	27,1	19,3	7,8	38,5	38,3	0,2	1,5	55,2	-53,7		III
2,4	6,7	-4,3	35,0	28,7	6,3	35,0	33,6	1,4	1,6	46,4	-44,8		IV
4,4	5,2	-0,8	27,2	28,0	-0,8	37,9	35,4	2,5	1,6	18,4	-16,8		V
2,9	10,2	-7,3	39,9	30,6	9,3	37,9	35,3	2,6	2,1	30,5	-28,4		VI
5,5	6,9	-1,4	32,4	28,4	4,0	32,5	38,1	-5,6	2,4	64,9	-62,5		VII
3,5	3,0	0,5	24,7	18,0	6,7	24,1	26,7	-2,6	2,8	45,4	-42,6		VIII

Табела 9: БУЏЕТ - ЦЕНТРАЛНА ДРЖАВНА ВЛАСТ

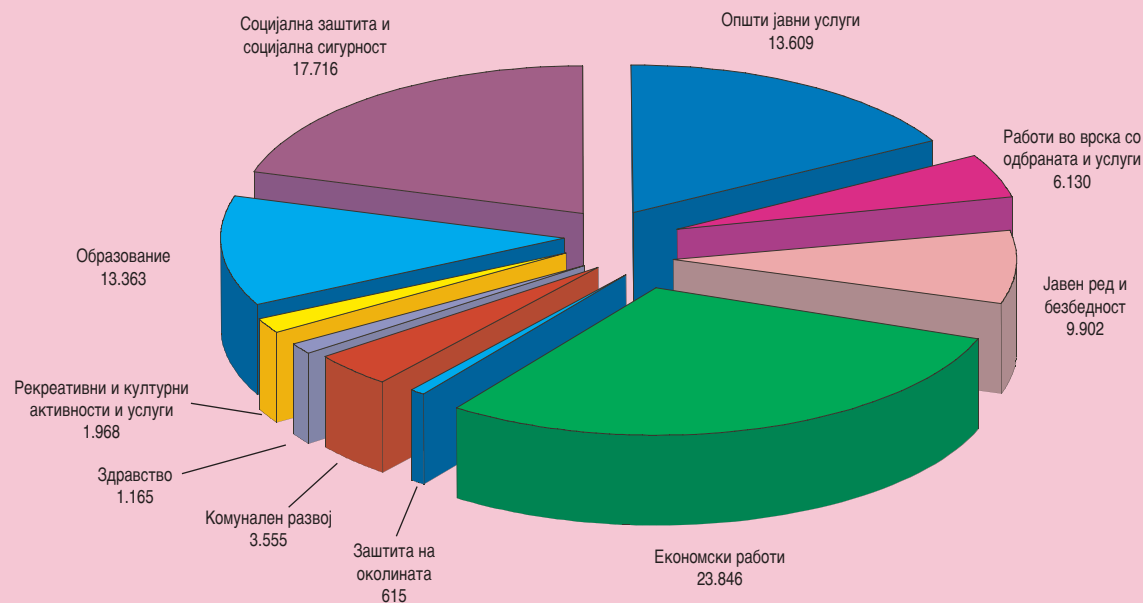
	2002	2003	2004	2005	2006
	Завршна сметка	Завршна сметка	Завршна сметка	Завршна сметка	Буџет
ВКУПНИ ПРИХОДИ	71.981.222.938	68.406.577.974	68.257.596.556	77.264.085.977	81.749.000.000
ИЗВОРНИ ПРИХОДИ	58.896.097.958	56.784.247.919	56.534.423.095	60.465.813.344	59.940.000.000
ДАНОЧНИ ПРИХОДИ	54.389.136.894	49.166.396.854	52.527.458.366	55.024.034.252	56.840.000.000
Данок од доход, од добивка и од капитални добивки	10.137.596.496	10.772.545.343	10.068.869.008	10.934.484.390	11.236.000.000
Персонален данок од доход	7.513.310.320	7.502.459.597	7.706.705.300	8.098.696.839	8.051.000.000
Данок од добивка	2.624.286.176	3.270.085.746	2.362.163.708	2.835.787.551	3.185.000.000
Домашни даноци на стоки и услуги	31.235.879.140	31.741.066.910	36.093.219.422	38.172.046.946	40.136.000.000
Данок на промет и ДДВ (од 1.04.2000)	20.521.036.109	21.175.919.119	25.756.854.524	27.081.128.583	28.334.000.000
Акцизи	10.714.843.031	10.565.147.791	10.336.364.898	11.090.918.363	11.802.000.000
Данок од меѓународна трговија и трансак. (царини и давачки)	6.336.011.440	6.141.579.944	5.814.503.205	5.265.767.731	4.848.000.000
Увозни давачки	5.230.636.743	4.909.408.470	4.597.751.176	4.251.685.006	3.817.121.000
Други увозни давачки и такси	1.105.374.697	1.232.171.474	1.216.752.029	1.014.082.725	1.030.879.000
Други даноци	0	51.094	0	0	0
Даноци од специфични услуги	3.359.937	3.894.080	5.216.895	0	0
Такси за користење или дозволи за вршење на дејност	340.562.742	475.513.109	545.887.314	651.735.186	620.000.000
Данок на финансиски трансакции	6.335.727.139	31.746.374	237.478	-	-
НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ	4.506.961.064	7.617.851.065	4.006.964.729	5.441.779.092	3.100.000.000
Претприемачки приход и приход од имот	931.379.088	1.963.471.700	1.752.484.628	3.441.892.427	1.100.000.000
Такси и надоместоци	1.091.976.541	1.366.943.949	1.465.138.734	1.656.889.743	1.500.000.000
Други владини услуги	205.764.069	370.052.922	257.196.740	246.001.080	300.000.000
Други неданочни приходи	2.277.841.366	3.917.382.494	532.144.627	96.995.843	200.000.000
КАПИТАЛНИ ПРИХОДИ	7.193.569.639	4.081.105.548	3.341.846.311	2.045.598.523	16.227.000.000
Продажба на капитални средства	6.244.440.021	4.002.729.305	3.158.721.234	1.455.155.987	16.027.000.000
Продажба на земјиште и нематеријални вложувања	949.129.619	78.376.243	183.125.077	590.442.536	200.000.000
ТРАНСФЕРИ И ДОНАЦИИ	3.808.557.430	3.651.554.878	4.932.545.381	894.339.868	540.000.000
Трансфери од други нивоа на власт	1.167.411.039	1.136.220.479	3.888.654.831	508.533.363	0
Донации од странство	2.641.146.391	2.515.334.399	1.043.890.550	385.806.506	540.000.000
ДОМАШНО ЗАДОЛЖУВАЊЕ	480.521.896		1.908.760.868	1.538.911.272	3.000.000.000
ЗАДОЛЖУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО	1.584.121.754	3.766.572.092	1.529.500.321	12.319.422.970	2.042.000.000
Меѓународни развојни агенции	1.584.121.754	3.766.572.092	1.529.500.321	12.319.422.970	2.042.000.000
ПРИХОДИ ОД ОТПЛАТА (наплата) НА ЗАЕМИ	18.354.261	123.097.537	10.520.580	0	0
ВКУПНИ РАСХОДИ	71.700.272.895	64.462.761.283	63.743.917.129	67.090.435.530	81.749.000.000
ТЕКОВНИ ТРОШОЦИ	56.314.747.304	51.104.920.817	51.667.851.725	45.930.102.078	49.295.088.000
Плати, наемнини и надоместоци	18.337.661.335	20.233.542.216	20.943.062.394	21.655.526.155	22.668.904.000
Стоки и останати услуги	13.991.420.289	7.325.808.770	6.833.422.972	7.261.122.028	7.326.925.000
Тековни трансфери	20.586.832.339	21.101.506.628	21.838.665.402	13.950.459.394	14.602.763.000
Тековни трансфери до единиците на локална самоуправа	-	-	-	812.346.952	1.819.000.000
Каматни плаќања	3.398.833.341	2.444.063.205	2.052.700.957	2.250.647.550	2.877.496.000
СУБВЕНЦИИ И ТРАНСФЕРИ	-	-	-	2.675.836.361	2.111.209.000
СОЦИЈАЛНИ БЕНЕФИЦИИ	-	-	-	4.171.063.594	3.633.264.000
КАПИТАЛНИ РАСХОДИ	8.366.132.516	4.687.684.918	4.867.347.044	7.198.053.448	12.543.385.000
ДАВАЊЕ НА ЗАЕМИ, УЧЕСТВО ВО ДЕЛ ОД					
ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ И ОТПЛАТА НА ГЛАВНИНА	7.019.393.075	8.670.155.548	7.208.718.360	7.115.380.049	14.166.054.000
Давање на заеми и учество во дел од хартиите од вредност	931.369.212	637.002.773	76.445.946	0	0
Амортизација (отплата на главнина)	6.088.023.863	8.033.152.776	7.132.272.414	7.115.380.049	14.166.054.000

Табела 10: ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА НА РАСХОДИТЕ НА ЦЕНТРАЛНИОТ БУЏЕТ

	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2005	Буџет 2006
	во милиони денари		структура		% од БДП	
ВКУПНО	66.327	91.868	100,0	100,0	23,9	31,3
Општи јавни услуги	5.885	13.609	8,9	14,8	2,1	4,6
Работи во врска со одбраната и услуги	5.885	6.130	8,9	6,7	2,1	2,1
Јавен ред и безбедност	8.398	9.902	12,7	10,8	3,0	3,4
Економски работи	15.877	23.846	23,9	26,0	5,7	8,1
Заштита на околината	368	615	0,6	0,7	0,1	0,2
Комунален развој	858	3.555	1,3	3,9	0,3	1,2
Здравство	613	1.165	0,9	1,3	0,2	0,4
Рекреативни и културни активности и услуги	1.471	1.968	2,2	2,1	0,5	0,7
Образование	9.869	13.363	14,9	14,5	3,6	4,6
Социјална заштита и социјална сигурност	17.103	17.716	25,8	19,3	6,2	6,0

Забелешка: Функционалната класификација на расходите на Централниот буџет е подготвена според меѓународните стандарди

График 5: ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА НА РАСХОДИТЕ 2006 ГОДИНА

Табела 11: БУЏЕТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (Централен буџет и буџети на фондови)

	Вкупно 2005	Буџет 2006	Реб. Буџ. 2006	K1 2006	K2 2006	VII	VIII	IX	K3 2006	K4 2006
ВКУПНИ ПРИХОДИ	100.928	103.198	109.029	23.069	26.306	9.202	8.483	8.537	26.222	28.504
Даночни приходи и придонеси	84.581	88.198	89.507	19.848	22.782	8.284	7.366	7.430	23.080	24.888
Даночни приходи (Сметка за сопствени приходи)	304	177	240	79	50	6	10	19	35	35
Даноци	55.681	57.581	58.688	12.658	15.097	5.730	4.844	4.886	15.460	16.360
Персонален данок на доход	8.097	8.051	8.256	1.933	2.098	666	676	683	2.025	2.358
Данок на добивка	2.837	3.185	4.423	1.725	914	313	347	290	950	1.119
ДДВ	27.082	28.334	27.374	5.228	7.342	2.931	2.009	2.215	7.155	7.534
Акцизи	11.748	12.543	11.652	2.542	2.839	1.138	1.179	1.057	3.374	3.419
Увозни давачки	5.266	4.848	5.483	993	1.494	512	475	995	1.982	3.243
Други даноци	651	620	1.500	237	410	170	158	62	390	176
Придонеси	28.596	30.440	30.579	7.111	7.635	2.547	2.512	2.526	7.586	8.493
Фонд за ПИОМ	18.300	19.810	19.933	4.619	4.969	1.658	1.616	1.619	4.893	5.467
Агенција за вработување	1.312	1.370	1.370	322	336	112	112	113	337	375
Фонд за здравство	8.982	9.260	9.276	2.170	2.330	778	784	794	2.356	2.651
Неданочни приходи	13.818	12.943	15.992	2.306	2.721	743	942	942	2.627	2.826
Неданочни приходи (Сметка за сопствени приходи)	6.312	7.377	8.377	1.234	1.117	295	592	609	1.496	1.656
Профит од јавни финансиски институции	3.319	1.031	3.084	103	406	20	16	20	56	258
Административни такси	1.657	1.500	1.500	395	426	86	103	119	308	364
Партиципација за здравствени услуги	434	573	573	80	76	19	25	21	65	22
Други административни такси	246	300	300	65	70	20	20	19	59	26
Други неданочни приходи	264	382	508	109	176	139	32	38	209	125
Надоместоци за Фондот за патишта	1.675	1.780	1.650	321	452	163	153	117	434	374
Капитални приходи	933	502	700	143	390	72	34	37	143	272
Странски донации	1.494	1.555	2.430	727	299	30	105	31	166	231
Приход од отплата на заеми	2	0	400	45	74	21	36	96	153	288
ВКУПНИ РАСХОДИ	100.219	104.905	111.365	23.538	26.265	9.425	8.123	7.536	25.085	30.871
Тековни трошоци	90.026	93.420	98.542	22.475	24.145	8.275	7.002	7.058	22.335	27.569
Плати и надоместоци	22.836	23.997	23.922	5.750	5.878	1.968	1.767	1.972	5.707	6.086
Стоки и услуги	12.985	12.579	14.868	2.856	3.264	1.141	912	602	2.655	4.128
Трансфери	51.597	53.585	56.389	13.080	14.265	4.556	4.237	4.374	13.167	16.163
Трансфери (сметка за сопствени приходи)	913	613	1.047	167	209	57	73	35	165	240
Социјални трансфери	46.870	48.906	49.406	11.566	12.726	3.961	3.939	4.173	12.072	12.466
Фонд за ПИОМ	24.971	26.999	29.884	6.396	6.640	2.227	2.209	2.315	6.751	6.947
Агенција за вработување	2.940	2.500	2.152	659	521	169	161	157	487	450
Социјална помош	4.138	3.954	4.279	948	945	452	340	322	1.114	1.090
Структурни реформи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Реформи на јавната администрација	0	3	4	0	0	0	0	0	0	0
Здравствена заштита	14.825	15.450	16.087	3.561	4.621	1.112	1.228	1.378	3.718	3.979
Други трансфери	3.681	3.975	5.850	1.326	1.308	528	219	164	911	3.451
Трошоци за бегалци	135	91	86	21	22	10	7	3	20	7
Каматни плаќања	2.610	3.259	3.363	790	736	223	86	109	418	1.193
Камати по домашен долг	1.074	1.259	1.259	140	444	30	27	22	79	419
Камати по надворешен долг	1.536	2.000	2.104	650	292	193	59	87	339	774
Гаранции	0	0	0	0	0	387	0	0	387	0
Капитални трошоци	10.191	11.486	12.823	1.063	2.120	1.151	1.121	479	2.751	3.301
Буџетско салдо	709	-1.708	-2.336	-469	2	-276	359	1.000	1.083	-2.365
Финансирање	-709	1.708	2.336	469	-2	276	-359	-1.000	-1.083	2.365
Прилив	7.063	16.556	21.154	9.759	3.097	937	-280	-823	-166	5.390
Приходи од приватизација	1.383	15.821	20.831	13.928	3.846	0	0	0	0	0
Странски заеми	13.913	4.309	2.147	159	496	99	273	112	484	534
Депозити	-9.797	-6.594	-6.585	-4.835	-4.101	1.131	-380	-1.446	-695	3.741
Државни записи	1.538	3.000	3.000	484	422	-295	-173	511	43	1.070
Продажба на акции	29	20	1.761	24	2.433	2	0	0	2	0
Одлив	7.772	14.848	18.818	9.290	3.099	661	79	177	917	3.025
Отплата на главница	7.772	14.848	18.818	9.290	3.099	661	79	177	917	3.025
Надворешен долг	3.295	10.119	14.089	9.159	381	661	79	177	917	487
Домашен долг	4.478	4.729	4.729	131	2.718	0	0	0	0	2.538

Вкупно 2006	Буџет 2007	I	II	III	K1 2007	IV	V	VI	K2 2007	VII	VIII	K3 2007	Вкупно 2007
104.101	108.634	8.717	7.645	10.066	26.428	9.565	9.069	9.226	27.860	10.827	12.164	22.991	77.279
90.598	92.824	7.803	6.729	8.929	23.461	8.445	7.883	8.307	24.635	9.384	8.624	18.008	66.104
199	211	11	30	18	59	13	16	16	45	19	21	40	144
59.575	61.511	5.580	3.986	6.189	15.755	5.754	5.280	5.480	16.514	6.496	5.916	12.412	44.681
8.414	7.471	624	589	631	1.844	665	655	686	2.006	759	699	1.458	5.308
4.708	3.704	252	397	1.386	2.035	407	405	425	1.237	424	403	827	4.099
27.259	30.390	2.940	1.756	2.410	7.106	3.116	2.510	2.524	8.150	3.381	2.866	6.247	21.503
12.174	12.627	1.091	786	903	2.780	1.002	1.049	1.183	3.234	1.335	1.297	2.632	8.646
7.712	5.519	417	378	707	1.502	399	498	483	1.380	417	451	868	3.750
1.213	1.800	256	80	152	488	165	163	179	507	180	200	380	1.375
30.825	31.102	2.212	2.713	2.722	7.647	2.678	2.587	2.811	8.076	2.869	2.687	5.556	21.279
19.948	20.671	1.439	1.764	1.751	4.954	1.724	1.661	1.821	5.206	1.844	1.793	3.637	13.797
1.370	1.390	89	128	126	343	120	118	126	364	127	122	249	956
9.507	9.041	684	821	845	2.350	834	808	864	2.506	898	772	1.670	6.526
10.480	13.755	775	798	948	2.521	1.013	1.056	792	2.861	1.131	3.443	4.574	9.956
5.503	6.471	446	470	585	1.501	612	434	409	1.455	576	231	807	3.763
823	2.370	23	44	5	72	57	292	19	368	121	2.889	3.010	3.450
1.493	1.500	129	137	153	419	122	128	134	384	134	118	252	1.055
243	452	25	18	27	70	26	20	32	78	0	31	31	179
220	300	24	20	28	72	21	25	22	68	21	22	43	183
619	677	29	25	24	78	40	15	34	89	124	8	132	299
1.581	1.680	99	84	126	309	135	142	142	419	155	144	299	1.027
948	550	75	43	49	167	51	58	42	151	197	50	247	565
1.423	1.505	44	75	140	259	56	63	81	200	100	47	147	606
560	0	20	0	0	20	0	9	4	13	15	0	15	48
105.759	112.027	6.855	7.907	9.382	24.144	8.081	8.561	9.326	25.968	9.424	7.873	17.297	67.409
96.524	100.098	6.522	7.645	8.871	23.038	7.689	8.018	8.589	24.296	8.174	7.505	15.679	63.013
23.421	24.852	1.981	1.995	2.049	6.025	2.018	2.044	2.050	6.112	2.049	1.846	3.895	16.032
12.903	14.833	841	904	994	2.739	965	966	1.143	3.074	1.203	833	2.036	7.849
56.675	57.279	3.471	4.574	5.670	13.715	4.359	4.876	5.000	14.235	4.772	4.713	9.485	37.435
781	633	76	54	61	191	63	41	60	164	39	27	66	421
48.830	50.987	3.265	4.228	4.843	12.336	3.697	4.269	4.483	12.449	4.193	4.258	8.451	33.236
26.734	28.865	2.232	2.283	2.365	6.880	2.315	2.318	2.335	6.968	2.342	2.330	4.672	18.520
2.117	2.058	142	138	137	417	153	140	144	437	140	139	279	1.133
4.097	4.131	84	581	361	1.026	334	325	217	876	360	368	728	2.630
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15.879	15.929	807	1.226	1.980	4.013	895	1.486	1.787	4.168	1.351	1.421	2.772	10.953
6.996	5.601	130	282	759	1.171	596	557	450	1.603	536	423	959	3.733
70	58	0	10	7	17	3	9	7	19	4	5	9	45
3.137	2.965	229	172	158	559	347	132	396	875	150	113	263	1.697
1.082	1.337	20	25	49	94	231	41	183	455	70	15	85	634
2.055	1.628	209	147	109	465	116	91	213	420	80	98	178	1.063
387	169	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.235	11.929	333	262	511	1.106	392	543	737	1.672	1.250	368	1.618	4.396
-1.749	-3.393	1.862	-262	684	2.284	1.484	508	-100	1.892	1.403	4.291	5.694	9.870
1.739	3.393	-1.862	262	-684	-2.284	-1.484	-508	100	-1.892	-1.403	-4.291	-5.694	-9.870
18.080	14.791	922	1.721	413	3.056	2.686	-454	6.734	8.966	-1.113	-3.751	-4.864	7.158
17.774	750	53	0	609	662	0	0	0	0	0	0	0	662
1.673	3.477	31	135	107	273	193	104	78	375	547	54	601	1.249
-5.890	7.014	967	1.484	-449	2.002	2.035	-558	7.048	8.525	-1.271	-3.655	-4.926	5.601
2.019	3.500	-129	102	145	118	458	0	-400	58	-389	-196	-585	-409
2.459	50	0	0	1	1	0	0	8	8	0	46	46	55
16.331	11.398	2.784	1.459	1.097	5.340	4.170	54	6.634	10.858	290	540	830	17.028
16.331	11.398	2.784	1.459	1.097	5.340	4.170	54	6.634	10.858	290	540	830	17.028
10.944	6.461	2.784	1.459	1.097	5.340	1.177	54	5.790	7.021	159	540	699	13.060
5.387	4.937	0	0	0	0	2.993	0	844	3.837	131	0	131	3.968

ТАБЕЛА 12. ФОНД ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	јан.-авг.	Извршено	јан.-авг.
ПРИХОДИ	22.883	24.289	25.811	28.191	28.983	28.878	20.404	31.467	21.953
Придонес од плати	15.722	15.671	15.784	16.882	17.204	17.484	12.484	19.369	13.419
Придонес од доходот	311	331	283	307	383	388	202	303	194
Приходи од Буџетот на Републиката	4.174	5.744	6.961	7.741	8.486	8.291	6.063	9.385	7.035
Приходи од приватен сектор	404	377	409	394	412	390	156	244	167
Приходи од индивидуални земјоделци	58	41	61	71	41	39	21	33	17
Приходи од акцизи	804	716	688	677	661	659	423	661	442
Придонес од Агенцијата за вработување за невработени лица	1.101	1.126	1.404	1.536	1.719	1.550	865	1.230	586
Други приходи	74	73	29	65	57	59	173	219	91
Приходи од дивиденди и од продажба на хартии од вредност	68	209	192	42	21	18	17	23	2
Пренесени приходи од претходна година	0	0	0	476	0	0	0	0	0
РАСХОДИ	22.940	24.697	25.889	27.740	29.132	29.015	20.376	31.204	21.513
Пензии	19.774	21.278	22.255	24.008	25.121	24.969	16.706	25.410	17.358
Редовни пензии	18.948	19.041	19.982	21.667	22.824	23.335	15.948	24.272	16.668
Воени пензии	505	514	518	499	509	479	304	455	297
Земјоделски пензии	321	297	262	234	217	178	104	154	86
Ретроактивна исплата на 8%	0	1.167	1.136	1.131	1.027	455	0	0	0
Предвременно пензионирање според Законот од 2000 година	0	112	103	121	88	90	47	70	40
Предвременно пензионирање според Законот од 2001 година	0	148	254	262	247	240	118	178	60
Предвременно пензионирање според Законот од 2004 година						91	73	115	94
Разлика за Министерство за внатрешни работи							112	166	113
Транзициони трошоци							769	1.325	1.162
Надоместок за телесно оштетување	72	72	83	80	82	82	54	82	55
Надоместоци од инвалидско осигурување	94	91	76	98	97	110	87	138	108
Вработување и интернатско сместување на деца инвалиди	12	7	9	6	6	6	3	4	1
Придонес за здравствена заштита	2.672	2.805	2.934	3.184	3.349	3.416	2.354	3.582	2.459
Надоместок на стручната служба	141	153	165	172	170	172	129	208	154
Други расходи	175	254	222	192	257	190	126	258	202
Капитални средства	-	37	145	0	50	70	148	196	14
РАЗЛИКА									
Дефицит / Суфици	-57	-408	-78	451	-149	-137	28	263	440

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 13. ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	јан.-авг.	Извршено	јан.-авг.
ПРИХОДИ	12.790	12.295	13.656	14.698	14.886	15.083	10.168	15.669	11.233
Придонеси	7.745	7.528	7.823	8.418	8.762	8.982	6.061	9.447	6.526
Придонеси од Пензискиот Фонд	2.649	2.616	3.075	3.184	3.349	3.417	2.355	3.584	2.459
Придонеси од Агенцијата за вработување	1.941	1.554	1.763	1.849	1.998	2.062	1.411	2.145	1.519
Придонеси од Министерството за труд	0	48	54	64	41	64	44	67	42
Други приходи	455	70	734	1.064	676	79	78	97	29
Средства од Буџетот на РМ за задолжително здравствено осигурување	-	166	111	29	60	479	21	43	479
Пренесен вишок од претходната година	0	313	96	91	1	0	0	0	0
РАСХОДИ	12.463	12.205	13.611	14.678	14.722	15.206	10.852	16.280	11.171
Амбулантни трошоци	2.486	2.505	4.430	5.132	5.959	7.129	9.449	14.282	9.977
Болничко лекување	5.737	5.919	4.929	5.038	5.098	6.311	0	0	0
Трошоци по програми	105	306	123	21	0	0	0	0	0
Лекови	1.681	1.555	1.305	1.868	2.006	0	0	0	0
Забна заштита	687	522	521	630	0	0	0	0	0
Ортопедски трошоци	143	111	134	150	280	171	165	219	138
Лекување во странство	70	90	144	221	117	151	151	185	49
Друг вид лекување (надоместоци)	694	769	832	968	941	1.062	757	1.135	789
Администрација	250	268	360	309	254	276	282	396	195
Опрема и одржување	90	44	656	219	23	106	48	63	23
Други трошоци	200	48	23	32	27	0	0	0	0
Кредити и камати	321	71	154	90	17	0	0	0	0
РАЗЛИКА									
Дефицит/суфицит	326	90	45	21	164	-123	-684	-611	62

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 14. АГЕНЦИЈА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	јан.-авг.	Извршено	јан.-авг.
ПРИХОДИ	5.119	4.827	5.918	6.241	7.456	6.940	3.869	5.685	3.444
Приходи од придонеси	1.121	1.136	1.180	1.224	1.270	1.313	883	1.371	956
Придонес од плати	1.098	1.113	1.178	1.223	1.155	1.192	784	1.259	850
Придонес од работни луѓе кои самостојно вршат дејност	22	23	2	0	24	23	13	20	15
Придонес што го уплатуваат работниците на привремена работа во странство	0	0	0	1	4	5	2	3	0
Придонес од претходната година	0	0	0	0	88	93	84	89	91
Дотации од Буџетот на Републиката	3.990	3.677	4.726	5.002	6.163	5.616	2.979	4.303	2.481
За покривање на дефицитот на Агенцијата за вработување	3.470	3.170	3.742	3.958	4.522	4.612	2.645	3.864	2.301
За исплата на паричен надомест на вработените од претпријатијата кои во своето работење исказуваат загуба (загубари)	516	481	944	980	988	418	199	285	156
Реформа на јавната администрација	-	26	19	3	61	22	7	11	8
По други основи	3	26	21	61	592	564	128	143	16
Други приходи	8	13	12	16	23	11	7	11	7
РАСХОДИ	5.110	4.749	5.868	6.214	7.325	6.938	4.080	5.937	3.513
Расходи за функцијата	4.913	4.571	5.658	6.005	7.102	6.710	3.928	5.703	3.373
Средства за обезбедување паричен надоместок на невработени лица	1.875	1.879	2.273	2.377	2.697	2.425	1.385	1.992	1.104
Придонеси за здравствено осигурување	1.936	1.555	1.763	1.849	1.998	2.063	1.411	2.144	1.517
Придонеси за пензиско и инвалидско осигурување	1.102	1.138	1.453	1.557	1.729	1.552	878	1.236	599
Средства за вработување на инвалидни лица	-	-	128	121	58	114	157	220	92
Исплата според Закон за поттикнување на вработеноста	-	-	-	61	592	526	65	66	29
Надоместок за преквалификација	-	-	41	40	29	30	32	45	32
Расходи за стручната служба	198	178	210	209	223	228	152	234	140
Основни плати и наемнини	118	116	124	134	132	133	91	136	88
Надоместоци	19	18	22	20	20	22	13	20	9
Стоки и останати услуги	54	43	42	51	68	69	48	73	43
Каматни плаќања	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Капитални трошоци	6	2	22	4	3	4	0	5	0
РАЗЛИКА									
Дефицит / Суфици	9	78	50	27	132	2	-211	-252	-69

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 15. ФОНД ЗА МАГИСТРАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ПАТИШТА

(во милиони денари)

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	јан.-авг.	Извршено	јан.-авг.
ПРИХОДИ	3.506	4.012	3.434	3.668	3.299	3.031	1.903	2.975	1.798
Приходи од Буџет	1.590	1.655	1.305	1.603	1.610	1.320	800	1.350	750
Надоместок за употреба на патишта што ги користат странските моторни возила	82	73	87	82	77	90	66	102	68
Годишен надоместок за патни моторни возила што подлежат на регистрација	746	704	761	797	853	842	553	790	556
Надоместок за употреба на автопат	537	375	381	728	741	743	469	687	403
Странски кредит	538	1.098	862	418	9	0	0	0	0
Други приходи	14	21	2	39	9	36	15	46	21
Грант	-	87	36	1	0	0	0	0	0
РАСХОДИ	3.506	4.013	3.420	3.661	3.889	3.389	2.247	3.525	2.336
Инвестиции	1.662	1.756	1.250	1.107	1.753	1.405	821	1.630	1.331
Расходи за студии, проектирање, надзор, провизи и материјални трошоци	179	286	289	205	156	164	110	148	134
Одржување на патиштата	952	926	900	1.063	1.081	1.013	864	1.032	462
Отплата на кредити	212	299	304	424	242	254	131	274	113
Средства за локални патишта	502	596	528	666	611	508	321	431	296
Останати трошоци	0	0	0	46	45	45	0	10	0
Обврски од претходната година	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Обврски спрема Агенцијата за санација на банки	0	150	149	150	0	0	0	0	0
РАЗЛИКА									
Дефицит / суфицит	0	-1	14	7	-590	-358	-344	-550	-538

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

ТАБЕЛА 16. ВКУПЕН НАДВОРЕШЕН ДОЛГ ПО ДОЛЖНИЦИ И ПО КРЕДИТОРИ

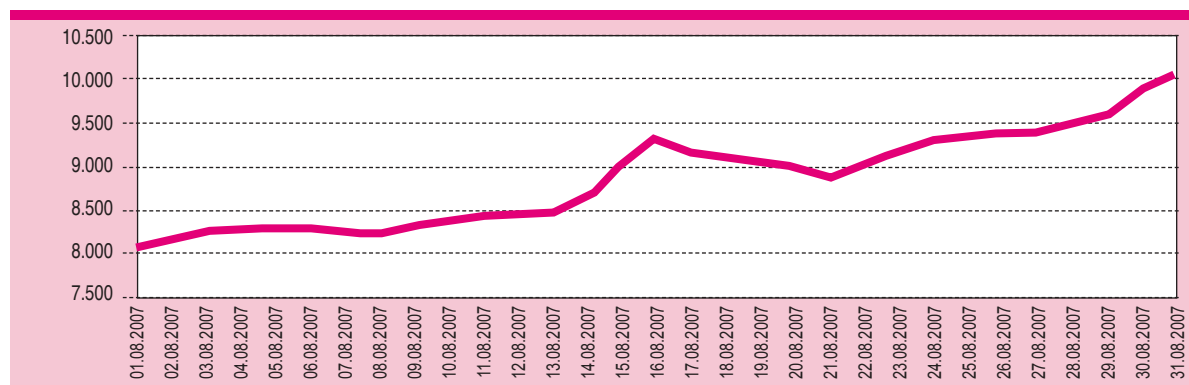
(милиони САД долари)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Долгорочен долг	2.275,88	2.286,49	2.307,17	2.334,82	2.309,60	2.222,01	2.256,95	2.271,95
Јавен сектор	1.525,96	1.543,02	1.529,16	1.530,57	1.468,08	1.367,78	1.381,28	1.378,88
Општа Влада	1.274,96	1.294,37	1.281,31	1.281,51	1.269,09	1.157,40	1.173,37	1.174,14
Централна Влада	1.218,60	1.236,01	1.223,78	1.221,63	1.208,53	1.111,59	1.120,93	1.120,30
Официјални кредитори	1.023,28	1.036,80	1.023,32	1.014,11	1.004,40	906,24	913,24	913,35
Мултилатерални кредитори	903,03	915,82	921,38	930,62	919,80	817,31	823,67	822,42
IBRD	210,95	213,48	214,58	218,20	216,17	103,05	104,06	103,97
IDA	379,08	382,72	385,11	386,37	383,50	385,21	387,39	387,28
IFAD	16,52	17,04	17,14	17,25	17,12	17,29	17,48	17,50
CEDB	23,28	23,75	23,90	24,49	24,09	24,24	24,52	24,43
EBRD	25,53	26,24	26,50	27,15	27,00	27,32	27,05	27,00
EIB	130,91	133,52	134,29	134,37	131,13	138,67	140,25	139,75
EUROFIMA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EU	116,75	119,07	119,86	122,79	120,78	121,55	122,93	122,49
Билатерални кредитори	120,25	120,99	101,93	83,49	84,61	88,92	89,57	90,93
Репрограмиран долг 1995	46,62	43,95	24,23	3,21	3,19	3,20	2,81	2,81
Нерепрограмиран долг	8,60	8,77	8,82	9,04	8,89	8,95	9,05	9,02
Новосклучени кредити	65,03	68,27	68,88	71,24	72,53	76,78	77,70	79,11
Приватни кредитори	195,32	199,20	200,47	207,52	204,12	205,35	207,70	206,95
Евро обврзници	194,58	198,45	199,77	204,64	201,30	202,58	204,88	204,15
Останати приватни кредитори	0,74	0,75	0,70	2,87	2,82	2,78	2,81	2,80
Банки	0,74	0,75	0,70	2,87	2,82	2,78	2,81	2,80
Небанкарски приватен сектор	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Јавни фондови	56,36	58,36	57,53	59,88	60,56	45,81	52,44	53,83
Официјални кредитори	56,36	58,36	57,53	59,88	60,56	45,81	52,44	53,83
Мултилатерални кредитори	56,36	58,36	57,53	59,88	60,56	45,81	52,44	53,83
IBRD	16,06	16,06	16,06	16,06	16,06	0,00	0,00	0,00
EBRD	29,63	31,41	32,36	34,51	35,35	36,60	43,11	44,53
EIB	10,67	10,89	9,12	9,31	9,16	9,20	9,33	9,31
Билатерални кредитори	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Новосклучени кредити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Приватни кредитори	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Останати приватни кредитори	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Банки	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Небанкарски приватен сектор	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Монетарна власт	54,40	51,92	50,73	48,92	0,00	0,00	0,00	0,00
IMF	54,40	51,92	50,73	48,92	0,00	0,00	0,00	0,00
Јавни претпријатија	196,60	196,73	197,12	200,14	198,99	210,38	207,91	204,74
Официјални кредитори	90,95	90,49	91,36	93,54	92,93	105,00	107,82	104,78
Мултилатерални кредитори	71,99	72,52	73,28	75,05	74,74	77,76	80,28	78,72
IBRD	33,36	32,79	33,05	33,86	34,44	36,49	39,06	37,64
EBRD	8,62	9,11	9,52	9,76	9,39	10,18	9,75	9,71
EIB	17,06	17,40	17,40	17,82	17,53	17,63	17,84	17,79
EUROFIMA	6,47	6,61	6,65	6,79	6,67	6,71	6,80	6,78
IFC	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CEDB	6,49	6,62	6,66	6,82	6,71	6,75	6,83	6,80

Билатерални кредитори	18,96	17,96	18,08	18,49	18,19	27,24	27,53	26,06
Новосклучени кредити	18,96	17,96	18,08	18,49	18,19	27,24	27,53	26,06
Приватни кредитори	105,65	106,25	105,76	106,60	106,06	105,38	100,10	99,96
Останати приватни кредитори	105,65	106,25	105,76	106,60	106,06	105,38	100,10	99,96
Банки	102,50	103,14	102,49	103,21	102,67	102,00	96,97	96,85
Небанкарски приватен сектор	3,15	3,10	3,26	3,39	3,39	3,38	3,13	3,11
Приватен сектор	749,92	743,47	778,01	804,24	841,52	854,23	875,67	893,08
Приватни Банки	184,10	171,44	184,96	188,86	185,29	195,77	202,36	208,44
Официјални кредитори	63,55	41,56	57,39	58,79	57,83	62,36	67,51	73,57
Мултилатерални кредитори	50,58	28,33	40,41	41,40	40,72	45,14	45,65	51,80
EBRD	46,94	24,61	33,00	33,81	33,26	37,63	38,06	42,19
EIB	3,65	3,72	7,40	7,59	7,46	7,51	7,59	9,61
Билатерални кредитори	12,97	13,23	16,98	17,39	17,11	17,22	21,85	21,78
Новосклучени кредити	12,97	13,23	16,98	17,39	17,11	17,22	21,85	21,78
Приватни кредитори	120,54	129,88	127,57	130,07	127,46	133,41	134,85	134,87
Останати приватни кредитори	120,54	129,88	127,57	130,07	127,46	133,41	134,85	134,87
Банки	97,18	106,16	103,68	105,74	103,31	109,10	110,28	110,29
Небанкарски приватен сектор	23,37	23,72	23,89	24,34	24,15	24,31	24,57	24,58
Небанкарски приватен сектор	565,83	572,03	593,05	615,38	656,23	658,46	673,31	684,64
Официјални кредитори	21,06	20,41	21,11	20,88	21,69	20,96	21,47	20,30
Мултилатерални кредитори	13,04	12,60	13,61	13,89	15,73	15,83	17,25	16,20
EBRD	8,78	8,30	9,80	10,03	11,91	11,98	13,36	12,31
IFC	4,22	4,27	3,79	3,85	3,83	3,85	3,88	3,89
EAR	0,03	0,02	0,02	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Билатерални кредитори	8,02	7,81	7,50	6,98	5,95	5,13	4,22	4,10
Новосклучени кредити	8,02	7,81	7,50	6,98	5,95	5,13	4,22	4,10
Приватни кредитори	544,76	551,62	571,94	594,50	634,55	637,50	651,85	664,34
Останати приватни кредитори	544,76	551,62	571,94	594,50	634,55	637,50	651,85	664,34
Банки	175,47	179,27	201,53	206,22	209,50	212,17	219,01	222,67
Небанкарски приватен сектор	369,29	372,35	370,41	388,28	425,05	425,33	432,84	441,67
Краткорочен долг	80,20	98,71	124,60	129,04	156,33	165,84	170,90	176,28
Јавен сектор	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Општа Влада	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Заеми	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Монетарна власт	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Заеми	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Јавни претпријатија	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Заеми	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Приватен сектор	80,20	98,71	124,60	129,04	156,33	165,84	170,90	176,28
Приватни Банки	14,79	21,16	34,39	35,24	34,68	43,76	44,27	51,25
Заеми	14,79	21,16	34,39	35,24	34,68	43,76	44,27	51,25
Небанкарски приватен сектор	65,40	77,56	90,21	93,80	121,64	122,08	126,62	125,03
Трговски кредити	0,26	0,27	0,27	0,28	0,28	0,28	0,29	0,29
Заеми	65,14	77,29	89,93	93,52	121,36	121,79	126,34	124,74
Вкупно	2.356,07	2.385,20	2.431,77	2.463,86	2.465,92	2.387,84	2.427,85	2.448,23

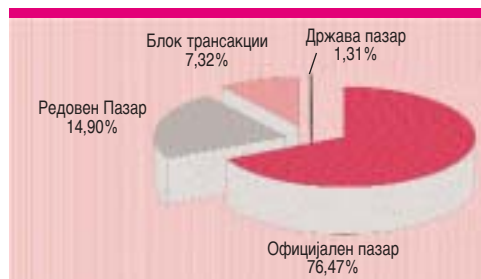

ТАБЕЛИ 17. МАКЕДОНСКА БЕРЗА

Структура на прометот во август 2007 година

Пазарен сегмент	Промет (денари)	Промет (Еур)	%	Број на транс.
ОФИЦИЈАЛЕН ПАЗАР	2.664.742.825	43.563.688	76,47	10.387
РЕДОВЕН ПАЗАР	519.271.317	8.488.785	14,90	3.714
БЛОК ТРАНСАКЦИИ	254.976.200	4.168.779	7,32	3
ДРЖАВА ПАЗАР	45.666.197	746.492	1,31	4
ВКУПНО	3.484.656.539	56.967.744	100,00	14.108

10 АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМ ОСТВАРЕН ПРОМЕТ НА ОФИЦИЈАЛЕН ПАЗАР

Хартија од вредност	Макс. (денари)	Мин (денари)	Просечна цена (денари)	Количина	Промет во денари	Промет во ЕУР	% на учество во прометот	Број на трансакции	Пазар. капитал. (денари)
Охридска банка Охрид	10.700	9.005	9.938	42.167	387.148.901	6.329.673	14,64	248	3.004.133.653
Макпетрол Скопје	178.000	140.000	159.775	1.606	263.961.594	4.315.194	9,98	294	19.439.199.221
Алколоид Скопје	14.500	10.400	11.748	20.638	252.143.148	4.122.106	9,54	1.020	20.296.912.747
Комерцијална банка Скопје	8.100	7.400	7.658	26.078	199.538.359	3.262.023	7,55	622	16.057.689.372
Гранит Скопје	2.778	2.204	2.455	76.743	189.725.833	3.101.605	7,18	882	7.847.483.719
Витаминка Прилеп	21.800	17.247	18.743	9.911	180.996.239	2.959.164	6,85	461	1.619.600.000
Тетекс Тетово	7.497	4.301	5.262	22.105	125.158.993	2.046.117	4,73	350	3.285.206.759
РЖ Макстил Скопје	889	668	779	151.412	118.555.685	1.938.142	4,48	1.011	12.481.956.971
Топлификација Скопје	18.949	10.400	13.735	7.974	115.548.233	1.888.967	4,37	520	8.478.050.850
ГП Маврово Скопје	3.000	1.350	2.054	52.910	110.753.091	1.810.573	4,19	720	693.757.524
ОСТАНАТИ				176.335	700.086.964	11.444.784	26,48	3.875	50.062.081.873
ВКУПНО				587.879	2.643.617.040	43.218.347	100,00	10.003	143.266.072.689

АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМ ПОРАСТ НА ЦЕНАТА*

Акција	Просечна цена (денари) 31.07.2007	Просечна цена (денари) 31.08.2007	% на промена
АДГ Маврово Скопје	1.281,45	2.794,60	118,08
Топлификација АД Скопје	10.281,77	18.840,11	83,24
Бетон АД Скопје	26.329,66	46.536,81	76,75
Тетекс АД Тетово	4.401,38	7.191,99	63,40
РЖ Економика АД Скопје	488,98	746,00	52,56

АКЦИИ СО НАЈГОЛЕМО НАМАЛУВАЊЕ НА ЦЕНАТА*

Акција	Просечна цена (денари) 31.07.2007	Просечна цена (денари) 31.08.2007	% на промена
Фершпед АД Скопје	392.000,00	329.665,77	-15,90
Стопанска банка АД Битола	12.831,82	12.614,71	-1,69
ОХИС АД Скопје	1.378,00	1.375,28	-0,20

Преглед на тргување со обврзници

	МАХ (%)	МИН (%)	Последна просечна дневна цена	Последен датум на тргување	Обем (НВ во Евра)	Промет (денари)	Промет (Евра)	Принос до достасување на обврзницата*
Обврзници на РМ – „старо девизно штедење“ (РМ01)	87,30	87,00	87,20	31.08.2007	132.498	7.065.019	115.495	9,30%
Обврзници на РМ за денационал. прва емисија (РМДЕН01)	81,80	81,80	81,80	30.08.2007	66.770	3.340.598	54.617	10,14%
Обврзници на РМ за денационал. втора емисија (РМДЕН02)	83,60	83,50	83,50	22.08.2007	37.056	1.893.132	30.950	8,16%
Обврзници на РМ за денационал. трета емисија (РМДЕН03)	82,40	82,20	82,30	31.08.2007	113.419	5.710.088	93.349	7,82%
Обврзници на РМ за денационал. четврта емисија (РМДЕН04)	81,10	78,50	80,20	31.08.2007	328.748	16.149.593	264.013	7,89%
Обврзници на РМ за денационал. петта емисија (РМДЕН05)	80,00	79,00	79,20	31.08.2007	166.880	8.086.344	132.190	7,61%
Обврзници на РМ за денационал. шеста емисија (РМДЕН06)	79,80	78,00	78,62	31.08.2007	332.184	15.969.009	261.055	7,13%

* Моделот на калкулација на приносот до достасување е прилагоден на карактеристиките на обврзниците. Датум на пресметување е 31.08.2007 година, со последната просечна цена на тргување на обврзниците

Показатели за котираните друштва од МБИ - 10

Друштво	Коефициент цена		Учество на странски		% Промена
	по акција / Добивка по акција ¹⁾	Дивиденден принос	на инвеститори јули 2007 ²⁾	на инвеститори август 2007 ³⁾	
Алколоид Скопје	59,42	0,62%	15,12%	15,23%	0,11%
Бетон Скопје*	68,35	0,00%	65,54%	64,93%	-0,61%
Гранит Скопје	29,38	0,89%	27,49%	27,90%	0,41%
Комерцијална банка Скопје	21,90	2,07%	49,00%	49,69%	0,69%
Макпетрол Скопје	66,42	0,58%	10,66%	10,95%	0,29%
Макстил Скопје	184,71	0,00%	81,22%	81,19%	-0,03%
Стопанска банка Битола	24,63	4,04%	41,43%	41,76%	0,33%
Топлификација Скопје	293,51	0,19%	22,87%	22,88%	0,01%
Тетекс Тетово	128,86	0,16%	6,24%	5,82%	-0,42%
ТТК Банка Скопје	87,37	1,30%	31,45%	31,65%	0,20%

Показателите се пресметани со користење на податоци од Ревидираните финансиски извештаи за 2006 година и исплатената дивиденда за 2006 година.

Странски инвеститори на Официјалниот пазар на Берзата³⁾

	Странски правни лица август 2007	Странски физички лица август 2007	Вкупно странски инвеститори август 2007	Вкупно странски инвеститори јули 2007	Промена во %
Акции	27,91%	1,51%	29,42%	29,16%	0,26%
Обврзници ³⁾	6,18%	4,04%	10,22%	10,22%	0,00%
Вкупно Официјален пазар	19,05%	2,54%	21,59%	21,43%	0,16%

1) Цена на акција на 31.08.2007 / Добивка по акција

2) Состојба на 31.08.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност, а која се однесува на учество на странските инвеститори во вкупната главнина на друштвото

3) Состојба на 31.08.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност, а која се однесува на учество на странските инвеститори во вкупната номинална вредност на обврзниците.

Учество на странските и домашните инвеститори во вкупниот промет остварен на Берзата⁴⁾

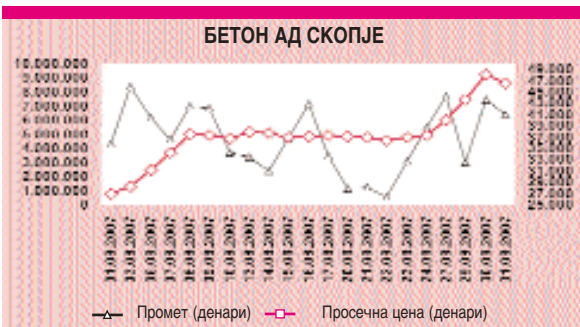
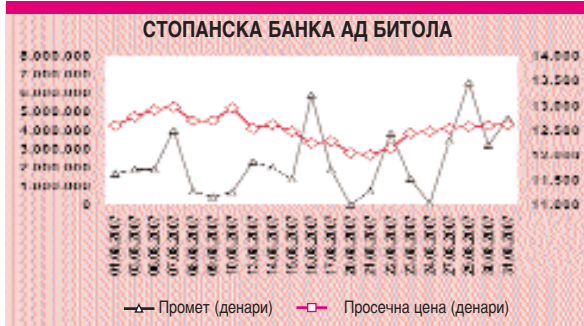
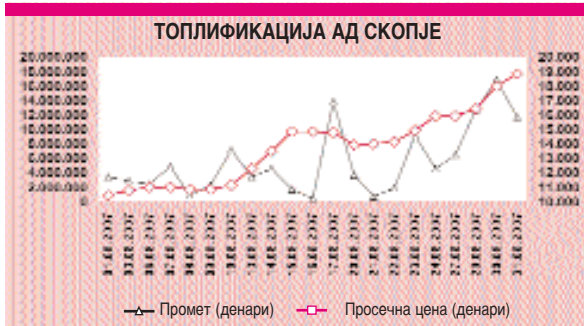
август 2007	Купување % на учество	Продавање % на учество
Странски физички лица	4,14%	2,11%
Странски правни лица	29,83%	10,54%
Вкупно странски	33,97%	12,65%
Домашни физички лица	44,44%	61,14%
Домашни правни лица	21,59%	26,21%
Вкупно домашни	66,03%	87,35%

Промет по членки

Членка	Шифра	Класично тргување	Класично тргување %	Блокови	Блокови %	Држава	Држава %	Вкупно
Комерцијална банка АД Скопје	КБ	1.031.706.088	16,20	19.176.000	3,76	0	0,00	1.050.882.088
ИНОВО БРОКЕР АД Скопје	ИН	863.581.164	13,56	0	0,00	0	0,00	863.581.164
МАК Брокер АД Скопје	МК	771.720.753	12,12	0	0,00	0	0,00	771.720.753
ИЛИРИКА ИНВЕСТМЕНТС АД Скопје	ИЛ	326.962.535	5,13	435.776.400	85,45	0	0,00	762.738.935
НЛБ Тутунска брокер АД Скопје	ТН	539.395.306	8,47	0	0,00	0	0,00	539.395.306
ТТК Банка Скопје	ТК	421.983.062	6,63	55.000.000	10,79	1.506.897	3,30	478.489.959
Бро-Дил АД Скопје	БД	426.345.103	6,70	0	0,00	31.280.000	68,50	457.625.103
БИТОЛА БРОКЕР АД Битола	ББ	383.332.746	6,02	0	0,00	0	0,00	383.332.746
Алта Виста брокер АД Скопје	АВ	351.136.058	5,51	0	0,00	3.143.400	6,88	354.279.458
Фершпед Брокер АД Скопје	ФР	261.120.100	4,10	0	0,00	9.735.900	21,32	270.856.000
Стопанска Банка АД Скопје	СБ	259.106.525	4,07	0	0,00	0	0,00	259.106.525
ЕУРОБРОКЕР АД Скопје	ЕУ	202.455.681	3,18	0	0,00	0	0,00	202.455.681
ИНВЕСТБРОКЕР АД Скопје	МИ	160.657.362	2,52	0	0,00	0	0,00	160.657.362
Поштел Брокер АД Скопје	ПТ	144.281.969	2,27	0	0,00	0	0,00	144.281.969
Охридска Банка АД Охрид	ОХ	103.214.760	1,62	0	0,00	0	0,00	103.214.760
Универзална Инвест. Банка АД Скопје	БЛ	94.671.471	1,49	0	0,00	0	0,00	94.671.471
Силекс Банка АД Скопје	СЛ	26.357.602	0,41	0	0,00	0	0,00	26.357.602
Вкупно		6.368.028.284	100,00	509.952.400	100,00	45.666.197	100,00	6.969.313.078

4) Состојба на 31.08.2007 година, според податоците добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност а која се однесува на учеството на странските и домашните инвеститори во вкупниот промет остварен на Берзата.

КРЕДИТНИ ЛИНИИ ЗА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА

обезбедени од Владата на Република Македонија, состојба во октомври 2007 година

(податоците се од информативен карактер, деталните услови за сите кредитни линии се достапни во деловните банки, освен информациите за репласирањето на средствата од Компензационите фондови од странска помош и од друга странска помош кои се достапни во Министерството за финансии)

Кредитна линија	Кредитна линија за набавка на опрема од италијанско производство МБПР	Кредитирање мали бизниси (микро, мали и средни претпријатија) од страна на KfW од Германија МБПР	Кредитната линија за создавање и одржување на работни места во МСТД од Банката за развој при Советот на Европа МБПР
Износ	до 2.000.000 €	до 50.000 €	До 400.000 €
Рок на враќање	7 години	до 4 години	До 7 години со вклучен грејс период
Грејс период	До 1.5 година	до 1 година	До 2 години
Годишна каматна стапка	7%	11% до 16% на годишно ниво	Променлива каматна стапка (моментално околу – 9% годишно)
Обезбедување	1. Хипотека на недвижен имот; 2. Рачна залога на опрема; 3. Меници и др.	Бланко меница со изјава заверена кај нотар, со најмалку 2 жиранти; Бариран чек со изјава заверена кај нотар, меница и/или бариран чек од други бонитетни правни лица – гарантите; Хипотека; Рачна залога на подвижни предмети и права; Депо на вредносни предмети и хартии од вредност; Граѓански чекови; по потреба и друго, прифатливо за Банката. При проценување на кредитите се применува посебна кредитна технологија која е фокусирана на социо-економската состојба на претприемачот и неговиот бизнис, во однос на колатералот.	Стандардно обезбедување прифатливо за банките учеснички (хипотека, рачна залога и сл.).
Намена на кредитот	Стоков кредит наменет за набавка на машини и опрема со италијанско потекло.	1. Финансирање на основни средства (набавка на опрема, машини, алати, инсталации, градежно земјиште, реновирање и модернизација); 2. Финансирање на обртни средства (суровини, репроматеријали, трговска стока).	Создавање на нови работни места преку инвестиции во сите сектори освен примарно земјоделско производство, од страна на мали и средни трговски друштва.
Целни групи	Профитабилни инвестициони проекти на приватни инвеститори од дејности предвидени во Националната класификација на дејности, освен: Е –Трговија; Ј – Јавна управа, задолжителна социјална заштита; М – Приватни домаќинства со вработени лица; и Н – Екстериторијални организаци и тела.	Приватни трговски друштва, поединци, индивидуални претприемачи, занаетчи, продавачи на пазар и самостојни вршители на дејност.	Мали и средни трговски друштва
Степен на искористеност на средствата	Владата на Република Италија обезбеди 12.704.840 милиони €, од кои за користење остануваат 62.704,36 €. Степен на искористеност 99,51%.	Првиот и вториот кредит од KfW од Германија во висина од 13 мил. € е 100% искористен. Од наплатените ануитети се креира револвинг фонд. Од јули 2007 година почна да се користи и третата транша од 7,7 мил €. Искористени 5,5 милиони €.	Вкупен износ на кредитната линија е 10.000.000 €, а досега се искористени 5.000.000 €.

Деловни банки кои го нудат кредитот	Еуростандард б Скопје, ИК б Скопје, Инвест б Скопје, Комерцијална б Скопје, Македонска б Скопје, Охридска б Охрид, Силекс б Скопје, Стопанска б Скопје, Стопанска б Битола, ТТК Скопје, Тутунска б Скопје, УНИ б Скопје	Извозна и кредитна банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Прокредит банка АД Скопје, Инвестбанка ад Скопје, Можности ДОО Скопје	Комерцијална банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, и Стопанска банка АД Битола
Забелешка	Еднократна провизија од 1,2% се плаќа за услугите на прокураторот, доколку се користат негови услуги. Од наплатените анuitети ќе се креира револвинг фонд за одобрување кредити под следните услови: – износ: од 50.000 – 500.000 € ; – рок на враќање: од 1– 3 години; – каматна стапка од 7% за фирми кои веќе користеле кредит од Стоковата кредитна линија и 8% за останатите заинтересирани фирми; – намена: за трајни обртни средства.	Програмата „Кредитирање мали бизниси“ наменета е за поддршка на микро, мали и средни претпријатија кои се 100% во приватна сопственост, се цел да се овозможи пристап на истите до финансиски средства, трансформирање во законски форми и интегрирање на истите во финансискиот пазар.	Средствата од оваа кредитна линија се за парцијално финансирање (до 50%) на издржани инвестициони проекти во корист на МСТД, со што ќе се зајакне нивната оперативна состојба и можност за создавање и задржување на околу 950 работни места по искористување на сите средства кои се на располагање од заемот.

Кредитна линија	Програма за кредитирање на развојот на МСП од страна на КfW од Германија. - револвинг фонд МБПР	Кредитирање на производство наменето за извоз од средствата доделени од страната на Владата на Република Македонија - МБПР	Кредитна линија за финансирање на трајни обртни средства доделени од Владата на Република Македонија - МБПР
Износ	50.000 – 400.000 €	до 2.000.000 €	До 300.000 €
Рок на враќање	До 4 години со вклучен грејс период	До 12 месеци (за извозни аранжмани)	3 години
Грејс период	до 6 месеци	нема (враќањето на кредитот е еднократно)	нема
Годишна каматна стапка	10%	8%	8%
Обезбедување	1. Хипотека; 2. Меници; 3. Залог на подвижни предмети, права и хартии од вредност или залог на недвижен имот	1. Хипотека; 2. Рачна залога на подвижни предмети и права; 3. Бонитетни хартии од вредност; 4. Други вообичаени форми на обезбедување	Хипотека, залог, меници и други инструменти прифатливи за деловните банки
Намена на кредитот	Модернизација и проширување на постоечки приватни МСП, и основање на нови. Минимум 40% од кредитот се користи за основни средства; Максимум 60% од кредитот може да се користи за обртни средства.	Финансирање на извозни аранжмани за сировини и репроматеријали врз основа на склучени договори за извоз.	Финансирање на трајни обртни средства
Целни групи	МСП кои се над 51% во приватна сопственост. КfW од Германија обезбеди 15 милиони €, кои се 100% искористени. Од наплатените ануитети креиран е револвинг фонд.	Приватни трговски друштва кои имаат производство наменето за извоз. Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 1999 досега се пласирани 50,5 милиони € .	Извозно-ориентирани трговски друштва Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 2005 досега се пласирани 750 илјади € .
Степен на искористеност на средствата	Еуростандард АД Скопје, Извозна и Кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Силекс банка АД Скопје, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, УНИ банка АД Скопје	УНИ Банка АД Скопје, Еуростандард банка АД Скопје, Извозна и кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Силекс Банка АД Скопје Доколку друштвото го осигура извозот, каматната стапка ќе се намали за 0,5%.	Еуростандард банка, Извозна и Кредитна банка, Инвестбанка, Комерцијална банка, Македонска банка, Охридска банка, Силекс банка, Стопанска банка Битола, Тетекс-Кредитна банка, Тетовска банка, Тутунска банка и УНИ банка

Кредитна линија	Кредити од кредитната линија од Меѓународен фонд за развој на земјоделството IFAD 1, IFAD 2 и револвинг фонд	Проектот за развој на приватниот сектор на Фондот за меѓународна соработка и развој од Тајван револвинг фонд НБРМ	Кредити за развој на приватниот сектор од Меѓународна банка за обнова и развој (МБОР) Револвинг фонд - НБРМ
Износ	1. 2.000 € микро кредити; 2. 50.000 € за примарно земјоделско производство; 3. 150.000 € за преработка 4. 150.000 € за трговија со земјоделски производи	1. до 400.000 \$ за мали и средни претпријатија 2. до 200.000 \$ за земјоделство	нема лимит
Рок на враќање	до 7 години зависно од видот и намената на кредитот	1. до 7 години за МСП, 2. до 5 години за земјоделство	1. до 3 години за обртни средства; 2. до 5 години за инвестициони проекти, во кои се работи на модернизација на технолошки процес
Грејс период	до 3 години, зависно од видот и намената	до 2 години	Согласно кредитната политика на деловните банки
Годишна каматна стапка	– од 6% до 18% годишно за микро кредити, – од 6% до 16% годишно за примарно производство (зависно од финансиската институција преку која се одобрува кредитот), – 7% годишно за преработка и трговија со земјоделски производи	Охридска банка а.д Охрид – 8,89% ; Стопанска банка а.д Скопје – 7,238 до 12,245; Комерцијална банка а.д Скопје – 7,89%; Тутунска банка а.д Скопје – 7,88%; Инвест банка а.д. Скопје – 7,3875%; Македонска банка а.д Скопје – 7,75%	Охридска банка а.д Охрид – 8,51% и 8,30% Тутунска банка а.д Скопје – 7,30% Инвест банка а.д. Скопје – од 9% до 12% Стопанска банка а.д Битола – од 8,50%
Обезбедување	1. залог на подвижен имот (опрема, трактори, возила, механизација и друго); 2. хипотека на недвижен имот; 3. кредитоспособни жиранти (физички или правни лица); 4. други инструменти на обезбедување кои ќе ги утврди банката или штедилницата.к	Согласно кредитната политика на банките учеснички.	Согласно кредитната политика на банките учеснички во реализацијата на средствата од Револвинг Фондот.
Намена на кредитот	1. сточарско производство; 2. растително производство; 3. земјоделска механизација; 4. опрема и обртни средства за откуп на земјоделски производи кои ќе се преработуваат; 5. трговија со земјоделски производи и нивна преработка.	1. кредити за мали и средни претпријатија – за основни средства (машини и опрема, од било која природа, освен стекнување на земја), и – за обртни средства (суровини и резервни делови). 2. кредити во областа на земјоделството – набавка на земјоделска механизација, основно стадо, оранжерии, подигање на насади, опрема, набавка на суровини, репроматеријали.	1. Финансирање на обртни средства (набавка на суровини, репроматеријали, дополнителна опрема и резервни делови за зголемување на обемот на производството за поддршка на извозни активности или супституција на увоз); 2. Финансирање на инвестициони проекти кога се работи за модернизација на технолошки процес.
Целни групи	1. Примарни земјоделски производители; 2. преработувачи на храна; и 3. трговци со земјоделски производи.	Мали и средни претпријатија и индивидуални земјоделски производители како и претпријатија ангажирани во производство – то или маркетингот на земјоделски производи.	Претпријатија во приватна сопственост, како и индивидуални земјоделски производители.

Степен на искористеност на средствата	Меѓународен фонд за развој на земјоделството IFAD додели два кредити: 6.2 мил.\$ (IFAD 1) и 8 мил.\$ (IFAD 2). Повлечени и искоростени се сите средства. Од вратените анuitети е формиран револвинг фонд.	Средствата од Заемот од Фондот за меѓународна соработка и развој (ICDF) – Тајван се целосно искористени. Средствата од Револвинг Фондот од овој Заем се кај банките учеснички кои ги пласираат на крајните корисници под истите услови.	Кредитната линија за развој на приватниот сектор одобрена од Светска Банка (Заемите 4015МК и 4240МК) е целосно искористена. За понатамошно користење на располагање се средствата од Револвинг Фондот.
Деловни банки кои го нудат кредитот	Инвестбанка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, КИБ Куманово, Стопанска Банка АД Битола Штедилница Можности и Штедилница ФУЛМ	Охридска банка а.д Охрид, Стопанска банка а.д Скопје, Комерцијална банка а.д Скопје, Тутунска банка а.д Скопје, Инвест банка а.д. Скопје и Македонска банка а.д Скопје.	Охридска банка а.д Охрид, Тутунска банка а.д Скопје, Инвест банка а.д. Скопје, Стопанска банка а.д Битола.
Забелешка	Заклучно со 15.10.2007 година, преку Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд се рефинансирани 2664 кредити во вкупен износ од 16,1 милиони евра (IFAD 1, IFAD 2 и револвинг фонд)	Со средствата од под-заемот може да се финансираат најмногу 85% од вкупната вредност на под-проектот. Банката и крајниот корисник на под-заемот ќе го финансираат остатокот од најмалку 15%.	Со средствата од под-заемот може да се финансираат до 70% од вкупната вредност на под-проектот. Крајниот корисник ќе го финансира остатокот од најмалку 30%.

Кредитна линија	Поддршка на развојот на мали и средни претпријатија од Владата на Холандија -Македонската развојна фондација за претпријатијата	Кредитна линија за креирање нови работни места во мали и средни претпријатија од Банката за развој при Советот на Европа револвинг фонд НБРМ	Кредитна линија за финансирање на МСП доделени од Владата на Република Македонија - МБПР
Износ	1. Заем тип 1 до 10.000 € 2. Заем тип 2 од 15.000 до 75.000 € 3. Заем тип 3 до 15.000 €	нема лимит	До 500.000 €
Рок на враќање	до 5 години, (Рокот н враќање може да биде и подолг, во зависност од циклусот на производство).	од 5 до 10 години	8 години
Грејс период	до 1 година (Грејс периодот може да биде и подолг, во зависност од циклусот на производство).	Грејс периодот го одредува банката во зависност од вредноста на под-заемот и можниот обрт на средствата во однос на времето за враќање на истиот.	До 1 година
Годишна каматна стапка	Ја одредува индивидуално секоја финансиска институција.	Стопанска банка а.д. Скопје – 9,5% до 9,7%; Комерцијална банка а.д. Скопје – од 6,89% до 8,55%; Охридска банка а.д. Охрид – од 8,59%.	8%
Обезбедување	Согласно кредитната политика на финансиската институција вклучена во спроведување на кредитната линија.	Согласно кредитната политика на банките учеснички.	Хипотека, залог, меници и други инструменти прифатливи за деловните банки
Намена на кредитот	За инвестиции во основни средства и работен капитал	Изградба/набавка на имот, набавка на машини и опрема, набавка на сировини и резервни делови, како и активност на едукативни тренинг програми.	Финансирање на основни и обртни средства
Целни групи	тип 1: индивидуални земјоделци, самостојно вработени лица и претприемачи на микро претпријатија; тип 2: мали претпријатија со најмногу 50 вработени тип 3: мали претпријатија со најмногу 10 вработени.	Извозно-ориентирани трговски друштва Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 2005 досега се пласирани 750 илјади €. Еуростандард банка, Извозна и Кредитна банка, Инвестбанка, Комерцијална банка, Македонска банка, Охридска банка, Силекс банка, Стопанска банка Битола, Тетекс-Кредитна банка, Тетовска банка, Тутунска банка и УНИ банка	Мали и средни трговски друштва
Степен на искористеност на средствата	Владата на Холандија обезбеди 7,2 мил. €. Искористени се 100%. Од наплатената главнина се формира револвинг фонд, кој се пласира под истите услови.	Средствата од Заемот одобрен од Банката за развој при Советот на Европа (СЕВ) во износ од ЕУР 5,113 милиони се целосно искористени. Средствата од Револвинг Фондот од овој Заем се кај банките учеснички кои ги пласираат на крајните корисници под истите услови.	Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 1999 досега се пласирани 20 милиони €.

Деловни банки кои го нудат кредитот	Тутунска банка АД Скопје, ИК банка АД Скопје, Можности ДОО Скопје	Стопанска банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје и Охридска банка АД Охрид.	УНИ Банка АД Скопје, Еуростандард банка АД Скопје, Извозна и кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје,
Забелешка		Средствата не може да се користат за проекти од земјоделството, освен за преработка и доработка на земјоделски производи. Се исклучува од финансирање обртниот капитал и услугите поврзани со операциите на проектот (трошоците за одржување, плати и друго). Со средствата од под-заемот може да се финансира најмногу 50% од вкупната вредност на под-проектот. Останатите 50% се финансираат од сопствени средства на крајниот корисник или од средства на банката учесничка	Комерцијална банка АД Скопје, Македонска банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Силекс Банка АД Скопје

Кредитна линија/ Извор на средства	Одлука за условите и критериумите за репласирање на средства од компензациони фондови од странска помош (Одлука од Сл. в. 60/2004)		Одлука за условите и критериумите за репласирање на средства од компензациони фондови од друга странска помош (Одлука од Сл. в. 28/2005)	
	Износ	Максималниот износ не е дефиниран во Одлуката, се финансира согласно проектот по вообичаени банкарски услови за МСП.		Максималниот износ не е дефиниран во Одлуката, се финансира согласно проектот по вообичаени банкарски услови за МСП.
Рок на враќање	9 месеци	5 години	9 месеци	5 години
Грејс период	3 месеци	1 година	3 месеци	1 година
Годишна каматна стапка	3%	3%	3,5% под есконтната стапка на Народна банка на Р.М	3,5% под есконтната стапка на Народна банка на Р.М
Обезбедување	Банкарска гаранција	Хипотека во висина 2:1 или банкарска гаранција	Банкарска гаранција	Хипотека во висина 2:1 или банкарска гаранција
Намена на кредитот	1. суровини; 2. репроматеријали.	инвестициони проекти	1. суровини; 2. репроматеријали	инвестициони проекти
Целни групи	МСП од областа на стопанството		МСП од областа на стопанството	
Степен на искористеност на средствата	Од наплатените ануитети од странските помошти се генерираат компензациони фондови. Со состојба 30.09.2007 година нераспределени се 22.575.000 милиони денари.		Од наплатените ануитети од странските помошти се генерираат компензациони фондови. Со состојба 30.09.2007 година нераспределени се 66.889.000 милиони денари.	
Деловни банки кои го нудат кредитот/ Министерство за финансии	Министерство за финансии, Сектор за управување со капитал, Одделение за странска помош		Министерство за финансии, Сектор за управување со капитал, Одделение за странска помош	
Забелешка	Средствата се ставаат во функција по распишано соопштение во дневните весници од страна на Министерството за финансии. Селекција на пријавените проекти и нивно одобрување врши Комисијата за менаџмент со Компензациони фондови, формирана од Владата на Република Македонија.		Средствата се ставаат во функција по распишано соопштение во дневните весници од страна на Министерството за финансии. Селекција на пријавените проекти и нивно одобрување врши Комисијата за менаџмент со Компензациони фондови, формирана од Владата на Република Македонија.	

ДРУГИ ПРОЕКТИ ЗА ПОДДРШКА НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА, состојба октомври 2007 г.
(податоците се од информативен карактер, деталните услови се достапни кај имплементаторите)

Гаранции	Гарантен Фонд на Македонска Банка за Поддршка на Развој - Проект на Владата на РМ	Гарантен фонд - проект на Шведската агенција за меѓународна развојна соработка (SIDA)	Кредитен фонд	Фонд за кредитирање МСП - проект на Американската агенција за меѓународен развој (USAID) норвешкиот државен инвестициски фонд NORFUND
Услови под кои се одобрува гаранција	Гаранции се доделуваат за сите долгорочни кредити за инвестиции од кредитните линии дистрибуирани преку банките потписнички на договори за соработка со МБПР	Гаранции за кредит: се издаваат за сите кредити од кредитните линии дистрибуирани преку банките потписнички за соработка со ГФ Гаранции за добавувачи: се издаваат на добавувачите со кои Гаранти Фонд има договор за соработка, а кои продаваат опрема и репроматеријали на одложено плаќање	Видови кредити	Краткорочни иновативни кредити за обртни средства за МСП: кредити за финансирање на нарачки за познат купувач, производство наменето за извоз, факторинг и др.
Видови гаранции	Гаранции за кредит обезбедени со инструменти за обезбедување кои банките не ги прифаќаат.	1. Гаранции за кредит 2. Гаранции за добавувачи 3. Гаранции за добавувачи со кредит (комбинација од претходните два вида)	Намена на кредитот	Финансирање на подготовка на производство и испорака на производи на домашни и странски пазари, набавка на сировини и репроматеријали, трошоци за пакување, работна сила, тестирање, транспорт, царина, даноци, и др.
Максимален износ	– максималниот износ на поединечната гаранција за кредит која може да биде издадена од Гарантниот Фонд е 35.000 ЕВРА во денарска противвредност; – максималниот износ на кредит за која може да биде издадена гаранција е 150.000 ЕВРА во денарска противвредност; – гаранцијата не може да надмине износ од 33 % од главницата на бараниот кредит.	– максималниот износ на поединечната гаранција за кредит која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 60.000 евра во денарска противвредност; – максималниот износ на поединечната гаранција за добавувачи за набавка на основни средства која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 60.000 евра во денарска противвредност; – максималниот износ на поединечната гаранција за набавка на сировини и репроматеријали која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 30.000 евра во денарска противвредност; – гаранцијата не може да надмине износ од 60 % од главницата на бараниот кредит/основното средство/репроматеријалите и сировините	Износ	од 4.500.000 МКД до 5.000.000 МКД
Рок на враќање на кредит	Гаранција може да се издава на кредити/ набавки со максимален рок на отплата од 10 години.	Гаранција може да се издава на кредити/набавки со максимален рок на отплата од 5 години со вклучен грејс период	Рок на враќање	од 30 до 179 дена
Надомест за гаранција	2,2 % годишно на салдото на гаранцијата	Гаранции за кредит: – 2% од висината на гаранцијата на годишно ниво Гаранции за добавувачи: – 3% од висината на гаранцијата на годишно ниво;	Годишна каматна стапка	од 8% до 12%

Манипулативен трошок		<ul style="list-style-type: none"> - 1,5% еднократно, за гаранции за кредит; - 1% еднократно, за гаранции за добавувачи. 	Провизии	<ul style="list-style-type: none"> 1. 0,5% за обработка на барање; и 2. 2% за управување со кредитот.
Обезбедување	<ul style="list-style-type: none"> 1. Хипотека во однос 1:1,2 дадена кај деловната банка (за целиот износ на кредитот) . 2. Доколку не се располага со таков имот, се обезбедува колатерал кај МБПР (кој што не го прима деловната банка) во однос 1:1,2, само на гарантираниот дел од кредитот. 	Движен (опрема, механизација, возила) и недвижен имот (објекти, земјиште), меници, др.	Обезбедување	Банкарски гаранции, полиса за осигурување извоз, барирани чекови, залог, меници, др.
Целни групи	Занаетчи, трговци поединци, микро, мали и средни трговски друштва (регистраци во РМ и со најмалку 51% приватен капитал)	<ul style="list-style-type: none"> - потенцијални основачи на МСП - постоечки МСП со доминантен приватен капитал и најмногу 50 вработени - вршители на земјоделска дејност 	Целни групи	<p>Претпријатија од наведените индустриски гранки можат да поднесат барања за кредит:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. производство на прехранбени производи и пијалаци; 2. производство на текстил и текстилни производи; 3. производство на кожа, предмети од кожа и кожна галантерија; 4. производство на основни метали и стандардни метални производи; 5. производство на градежни материјали; 6. препработка на дрво о производи од дрва, производство на машини и електрични уреди.
Имплементатор	Комерцијална банка ад Скопје, Стопанска банка ад Битола, Инвестбанка ад Скопје, Еуростандард банка ад Скопје, ТТК Банка ад Скопје, Силекс банка ад Скопје, Штедилница Можности Скопје	Центар за поттикнување на развојот на мали и средни друштва Скопје	Имплементатор	МСП Фонд Скопје
Намена на гаранцијата	За кредити во инвестиции во постоечки или нови технологии со кои се зголемува извозот од РМ	<p>Започнување или проширување на бизнис (гаранцијата не се издава за потрошувачки и станбени кредити)</p> <p>Гаранти Фонд е институција која е основана во 2002 година</p>	Основач на фондот	МСП фондот е основан и управуван од Развојна Фондација Кримсон.

<p>Забелешка</p>	<p>Владата на РМ во декември 2005 година формираше Гарантен фонд, со трансфер на 231 милиони МКД од буџетот на РМ . Целта за формирање на ГФ е на целните групи да им се олесни пристапот до банкарските кредити за инвестиции, во поглед на колатералот по кредитите.</p>	<p>Капиталот за издавање на гаранции изнесува 2.500.000 Евра, средствата се обезбедени од SIDA (Swedish international development cooperation agency). Гаранти Фонд заклучно со 15.10.2007 има издадено гаранции во висина на нешто повеќе од 3.000.000 евра, користејќи го и револвингот на средствата. За тековната година Гаранти Фонд располага со околу 500.000 Евра (средства од револвингот)</p>	<p>Забелешка</p> <p>МСП фондот кредитира приватни правни субјекти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. кои вршат дејности во производството, трговија и услуги; 2. кои покажуваат позитивни финансиски резултати во досегашното работење; 3. чиј број на вработени се движи од 5 до 200 лица; 4. кредито-барателите треба да ја вршат истата дејност најмалку 3 години, или пак менаџерите на тие претпријатија да имаат искуство во вршењето на таа дејност како физички лица доколку претпријатието е формирано пред помалку од 3 години; 5. приоритет имаат претпријатијата кои се извозно ориентирани, обезбедуваат поголем број на нови вработувања, остваруваат нето девизни приливи, користат домашни суровини и се грижат за заштита на човековата околина.
-------------------------	--	---	---

ПОДГОТВУВА И ИЗДАВА

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

ул. „Даме Груев“ 14, 1000 Скопје,
Тел: (389) 02 117 288, Факс: (389) 02 117 280
Интернет адреса: <http://www.finance.gov.mk>

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Д-р Трајко Славески

**ЗАМЕНИК
ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК**

Доц. Д-р Никица Мојсоска Блажевски
nikica.mojsoska@finance.gov.mk

ЧЛЕНОВИ НА УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Снежана Делевска, М-р Мишо Николов
Анета Димовска

ПОДГОТОВКА И ПЕЧАТ

Глобал Комуникации, Скопје

ТИРАЖ

500 примероци

ПРЕВОД

Жана Шокаровска
Маја Петровска

**ПРИ КОРИСТЕЊЕТО НА ПОДАТОЦИТЕ
ОД ОВАА ПУБЛИКАЦИЈА, ГИ МОЛИМЕ
КОРИСНИЦИТЕ ЗАДОЛЖИТЕЛНО
ДА ГО НАВЕДАТ ИЗВОРОТ**

ISSN 1409 - 9209
Билт. Минист. Финанс.
7/8-2007

